

E 1689

KAT

ARHITECTURA RPR

Institut de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
ОБМЕН - CSERE
VYMEŇA - WYMIANA
TALSCH - CMEHA

1
1954

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINISTRI

1
1954

Un an de activitate

S'a împlinit un an dela adoptarea Hotărîrii Comitetului Central al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. cu privire la construcția și reconstrucția orașelor și organizarea activității în domeniul arhitecturii.

Analizând situația arhitecturii în regimul burghezo-moșieresc și realizările obținute în acest domeniu în anii regimului de democrație populară, Hotărîrea din 13 Noembrie 1952 a trasat căile de dezvoltare ale arhitecturii în patria noastră, în cadrul măreței opere de construire a socialismului — arătând atât sarcinile ce revin organelor de stat cât și contribuția ce trebuie s'o aibă Uniunea Arhitecților la îndeplinirea acestor sarcini.

Pe baza Hotărîrii, la 21 Decembrie 1952 a fost creată Uniunea Arhitecților din R.P.R., organizație de creație având sarcina să mobilizeze întreaga masă a arhitecților în opera de construire a socialismului, pentru ridicarea bunei stări a poporului nostru, pentru realizarea la timp și la un înalt nivel artistic a clădirilor de locuit, a clădirilor social-culturale, pentru îmbunătățirea activității de construcție și reconstrucție a orașelor.

Uniunea trebuie să sprijine eforturile pentru însușirea realismului socialist ca metodă de creație, trebuie să lupte pentru însușirea moștenirii artistice naționale, împotriva cosmopolitismului și formalismului, pentru însușirea prețioasei experiențe sovietice, pentru dezvoltarea unei arhitecturi noi, socialistă în conținut și națională în formă.

Ea trebuie să ducă o activitate susținută de ridicare a nivelului ideologic și profesional al arhitecților, de ridicare a măestriei lor artistice.

În spiritul acestor directive Uniunea Arhitecților îndrumază pe membrii săi în activitatea de creație care contribuie la realizarea programului vast trasat de plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din 19 — 20 August 1953 în vederea ridicării continue a nivelului de trai al celor ce muncesc.

★

În anul care a trecut dela înființare, Uniunea Arhitecților a pus bazele existenței sale și și-a început activitatea în vederea îndeplinirii sarcinilor ei; cu toate lipsurile ce mai există încă în această activitate, anul ce s'a scurs a marcat o serie de realizări.

Ridicarea nivelului ideologic al membrilor ei a constituit una din preocupările de seamă ale Uniunii.

Astăzi un mare număr de arhitecți își însușește teoria marxist-leninistă, în diverse forme de învățământ ideologic, pentru a putea ridica pe o treaptă superioară creația lor.

În sânul arhitecților a început să se desvolte în mai mare măsură lupta de opinii; discuțiile de creație ținute la Casa Arhitectului asupra unor probleme și lucrări de arhitectură — cum sunt problema locuințelor (secțiuni-tip pentru diverse feluri de blocuri), problema arhitecturii agricole (arhitectura S.M.T.-urilor), problema sistematizării unor piețe de arhitectură din Capitală, etc., au permis clarificarea unor probleme de principiu și combaterea rămănelor în urmă.

Această activitate deosebit de importantă — fără de care nici o știință nu se poate desvolta și prospera — a început să constituie și preocuparea cercurilor Uniunii

din diverse instituții, care au organizat până acum câteva discuții.

O deosebită importanță a acordat Uniunea popularizării prețioasei experiențe a arhitecturii sovietice, arhitectură care s'a născut și s'a dezvoltat în luptă neîmpăcată împotriva cosmopolitismului și formalismului culturii burgheze decadente.

În această privință un ajutor prețios l-a constituit vizita făcută de o delegație de arhitecți români — la invitația Uniunii Arhitecților Sovietici — în Uniunea Sovietică.

Putând cunoaște la fața locului realizările mărețe ale constructorilor comunismului, membrii delegației vor contribui printr-o activitate organizată la răspândirea acestei experiențe.

Conferințele organizate la Casa Arhitectului în ciclurile Istoria arhitecturii ruse și Istoria arhitecturii sovietice se bucură de o largă participare, arhitecții fiind dornici să cunoască trecutul artistic pe baza căruia arhitecții sovietici au creat minunatele lor realizări, precum și drumul de luptă parcurs de arhitectura sovietică pentru a ajunge la o arhitectură realist socialistă.

Cunoașterea și însușirea moștenirii noastre artistice a constituit deasemenea o preocupare de frunte a Uniunii.

Au fost ținute conferințe în ciclul Istoria arhitecturii românești, s'au organizat excursii de studii la diverse monumente istorice din țară (Iasi, Orașul Stalin, Cluj, Sibiu, Moldova de nord, etc.), s'au deschis expoziții de desene și acuarele din aceste excursii. Excursiile de studii au fost primite cu bucurie de arhitecți, care au folosit din plin acest mijloc prețios de documentare, atât de necesar cunoașterii și însușirii moștenirii artistice a poporului nostru.

Cabinetul de arhitectură a început organizarea și îndrumarea acțiunii de ridicare a nivelului profesional și artistic al membrilor Uniunii. Inițiind biblioteca Uniunii, Cabinetul de arhitectură a izbutit să achiziționeze într'un timp scurt 5000 de volume, 3000 exemplare publicații, material documentar sovietic și din țările de democrație populară; a fost organizată o fototecă de arhitectură; s'au deschis expoziții de arhitectură (secții tip de locuințe, locuințe individuale, arhitectură agricolă, proiecte pentru sistematizarea unor piețe din București, acuarele, etc.); s'au făcut excursii de studii pe șantierele din țară, în special la cele de locuințe (Hunedoara, Valea Jiului, Orașul Stalin, etc.).

Cercurile plastice de acuarelă și desen care funcționează în mod permanent la Casa Arhitectului, având un număr tot mai mare de participanți, sunt de un real folos pentru ridicarea măestriei artistice a arhitecților.

Reorganizându-și colectivul redacțional, revista Arhitectura R.P.R. și-a îmbunătățit conținutul și a început să apară în condiții tehnice mai bune; redacția nu a izbutit însă să asigure o apariție regulată a revistei.

Având ca sarcină organizarea și îndrumarea arhitecților din diversele orașe ale țării, Filialele Uniunii încep să se organizeze. Ele sunt constituite până acum în Orașul Stalin, Cluj, Timișoara, Ploști, iar organizarea lor continuă și în alte regiuni ale țării.

Prin grija partidului și guvernului a luat ființă Fondul de Arhitectură, pentru sprijinirea materială a creației de arhitectură; au fost puse la dispoziție sume pentru efectuarea de studii și cercetări.

★

Activitatea depusă în anul trecut nu poate fi însă socotită pe deplin mulțumitoare. Organizație tânără, Uniunea Arhitecților nu a putut cuprinde în sfera preocupărilor sale toate variatele și complexe probleme ale arhitecturii. Ea nu a putut deasemenea să adâncească problemele atacate; nivelul ideologic și științific al activității nu poate fi considerat satisfăcător.

Deși numărul arhitecților cuprinși în diverse acțiuni a crescut continuu, totuși atât cercurile Uniunii cât și Casa Arhitectului nu au izbutit încă să antreneze în muncă masa largă a arhitecților.

Acesta a fost însă primul an, anul de organizare. Noul an trebuie să aducă o intensificare a muncii Uniunii, pentru a putea cuprinde problemele și a răspunde sarcinilor mari ce ne stau în față.

Programul trasat de plenara C.C. al P.M.R. din 19—20 August 1953 pune în anul acesta sarcini importante legate nemijlocit de ridicarea bunei stări a poporului.

Alături de toți oamenii muncii, arhitecții trebuie să-și încordeze toate forțele pentru îndeplinirea acestor sarcini, pentru realizarea planului pe 1954; ei știu că realizarea volumului sporit de lucrări nu poate fi făcută decât pe baza introducerii pe scară largă a avansatelor metode sovietice de tipizare și industrializare a construcțiilor.

Ei știu că cerințele oamenilor muncii cresc, că ei doresc locuințe și construcții nu numai bune ci și frumoase, și că pentru a răspunde acestor cerințe, ridicarea nivelului ideologic, însușirea experienței sovietice și ridicarea măestriei artistice sunt factori de o importanță deosebită.

În lupta pentru crearea unei arhitecturi noi, pe baza prelucrării creatoare a moștenirii noastre clasice, prin însușirea metodei realismului socialist, arhitecții pornesc în noul an de activitate cu entuziasm și-și pun forțele lor creatoare în slujba înfloririi arhitecturii, în slujba ridicării bunei stări a poporului nostru.

Ansamblu de locuințe în curs de execuție la Lonea — Valea Jiului
Autori: arh. V. Sebestyen, arh. A. Toma

In legătură cu proiectarea secțiunilor-tip de locuințe

Arh. I. SILVAN
Arhitect șef al ISPROR

Hotărârile din 19—20 August ale Plenarei C.C. al P.M.R. pun în fața organelor de partid și de stat, ca o sarcină principală, luarea tuturor măsurilor necesare în vederea ridicării nivelului de trai și cultural al poporului nostru muncitor, pentru a lichida astfel rămânerea în urmă a unora din sectoarele noastre economice.

În vederea realizării acestui scop, sarcini deosebit de importante revin sectorului de construcții în privința îmbunătățirii condițiilor de locuit ale celor ce muncesc.

Așa cum arăta tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în cuvântarea sa rostită cu ocazia sărbătoririi zilei de 23 August, până la sfârșitul planului cincinal vor trebui construite un număr de apartamente care depășește cu mult prevederile inițiale. Pentru asigurarea realizării în cele mai bune condiții a acestui important volum de construcții, manifestare directă a grijii Partidului și Guvernului nostru față de oamenii muncii, un rol de mare importanță și răspundere revine arhitecților.

Deosebit de actuale sunt pentru noi cuvintele marelui om de stat sovietic Calinin, care, în perioada de intensificare a construcțiilor de locuințe în Uniunea Sovietică, a arătat:

«... casele de locuit să fie întruchiparea artistică a ultimului cuvânt al arhitecturii, să nu strice buna dispoziție a locatarilor când se întorc dela muncă, să nu denatureze, să nu tocească gustul lor artistic, ci dimpotrivă să le ridice și mai mult buna dispoziție, să desvolte și să perfecționeze gustul lor artistic; și, în același timp, să corespundă tuturor nevoilor practice ale locatarilor.»

«Noi spunem că luptăm pentru comunism, construim comunismul... a construi comunismul înseamnă să creem confort, să răspândim cultura, să introducem frumosul în viața zilnică a fiecărui cetățean sovietic.»

În fața arhitecților noștri stă deci sarcina de a exprima prin proiectele locuințelor pe care le creează grija față de

omul muncitor ce trebuie să locuiască în case confortabile și frumoase.

În același timp, cerința de a construi repede și bine determină cealaltă latură a problemei: a asigura prin proiectare lucrări rapide, economice și de bună calitate. Și în acest domeniu putem să ne sprijinim pe uriașa experiență a Uniunii Sovietice, care a găsit cele mai juste metode pentru a asigura oamenilor sovietici condiții de locuit din ce în ce mai bune.

Pentru rezolvarea cu succes a acestor sarcini există o singură cale justă: tipizarea pe scară largă a construcțiilor.

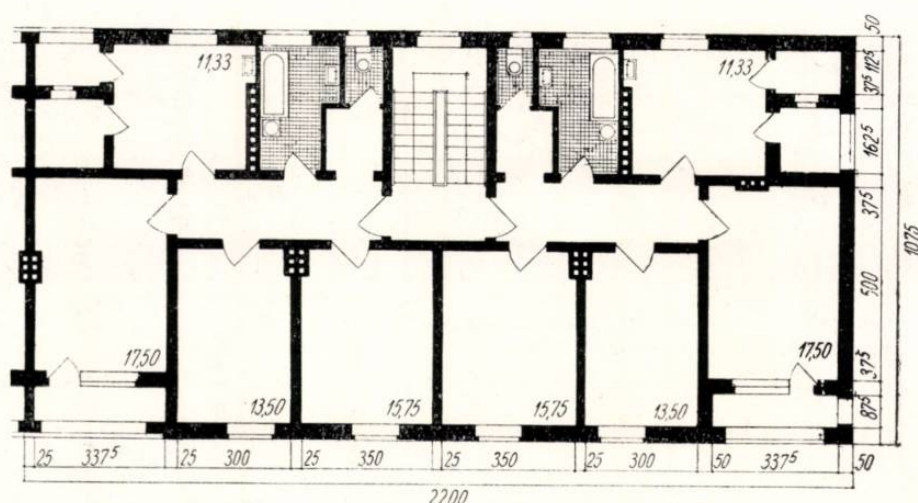
Numai o proiectare de locuințe tip ne va permite să asigurăm și o înaltă calitate arhitecturală și calitatea tehnologică și reducerea sistematică a prețului de cost, pentru executarea locuințelor în proporții de masă.

Analizând activitatea arhitecților în acest domeniu, trebuie să recunoaștem că, cel puțin până în prezent, s'a făcut prea puțin; se constată o serioasă rămânere în urmă, atât sub aspectul calității locuințelor care s'au proiectat și s'au executat până acum, cât și sub aspectul introducerii prin proiectare a unor sisteme avansate de execuție, care să permită un randament mai bun pe șantiere.

În prezentul articol ne propunem ca pe baza analizei critice a unor proiecte de locuințe să scoatem în evidență unele lipsuri importante legate de proiectarea locuințelor, care au contribuit în mare măsură la rămânerea noastră în urmă în acest domeniu.

Ne vom referi în special la soluționarea secțiunilor-tip de locuințe, elaborate în ultimii 3—4 ani de Institutul de Proiectare a Construcțiilor (IPC) și în continuare de Institutul de Proiectare a Orașelor, a Construcțiilor Publice și de Locuit (ISPROR).

Vom analiza proiectele întocmite până în prezent pentru a vedea în ce măsură satisfac condițiile fundamentale ale unei locuințe-tip, respectiv:

Sețiune-tip 1950
Autor: atelier arh. Gh. Trifu
Face parte din prima serie de locuințe tip

1. Confortul realizat prin suprafețele prevăzute, distribuția în plan, echipamentul și gradul de igienă asigurat apartamentelor.

2. Posibilitățile pe care le oferă rezolvării arhitecturale a interioarelor și fațadelor.

3. Posibilitatea oferită pentru mecanizarea și industrializarea execuției, pentru reducerea timpului de execuție și a prețului de cost.

Dela bun început trebuie să constatăm o dificultate în privința aprecierii confortului apartamentului, întrucât nu avem date proprii în ceea ce privește normarea suprafețelor de locuit. Lipsiți până în prezent de o îndrumare sigură în această privință, neavând la dispoziție rezultatele unor cercetări proprii, teoretice sau practice (studii, anchete), nestudiind în suficientă măsură normele din Uniunea Sovietică și din țările de democrație populară, proiectanții n'au izbutit să rezolve mulțumitor problema secțiunilor-tip.

Pe de altă parte, cerința de a reduce permanent prețul de cost a fost greșit înțeleasă, alocându-se deseori suprafețe prea mici pentru unele încăperi. Trebuie considerat ca un lucru greșit folosirea în primul rând a metodei restrângerii spațiului locuibil și util pentru realizarea unor economii importante prin proiectare.

Pentru a avea o orientare justă în problema suprafețelor ce trebuie alocate diferitelor tipuri de apartamente, putem folosi proiectul de clasificare a tipurilor de apartamente de masă elaborat în 1952 de Academia de Arhitectură a U.R.S.S. pe baza studiului unui număr mare de apartamente tip din diferite regiuni ale Uniunii Sovietice, clasificare ce poate

fi considerată valabilă și pentru țara noastră. Considerând deosebit de utilă cunoașterea acestor date, le reproducem aici (tabel Nr. 1).

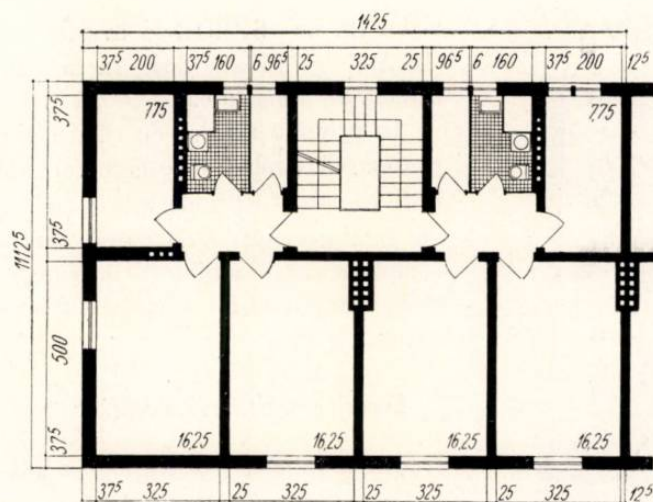
După cum se vede, clasificarea propusă cuprinde două categorii de apartamente.

Apartamente mari, curente, având suprafețele locuibile de 34 până la 38 mp (tipul cu 2 camere), respectiv 46 până la 55 mp (tipul cu 3 camere) și așa zisele *apartamente cu suprafața redusă*, având respectiv 24 până la 30 mp suprafață locuibilă (tipul cu 2 camere) și 40 până la 46 mp suprafață locuibilă (tipul cu 3 camere). Trebuie menționat că apartamentele mari se folosesc pe scară largă, cele cu metraj redus fiind necesare pentru cazarea familiilor mai mici, după necesități. Autorii sovietici (îndeosebi Corenicov) recomandă la compunerea ansamblurilor folosirea ambelor categorii de apartamente, într'un procent corespunzător.

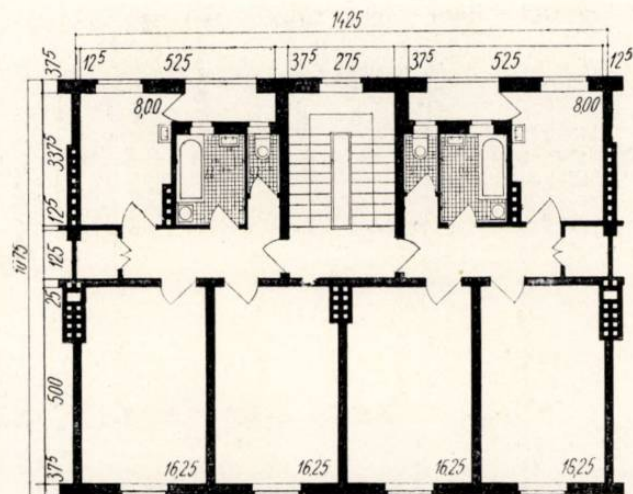
TABEL Nr. 1

CLASIFICAREA APARTAMENTELOR PROPUȘĂ PENTRU INTOCMIREA PROIECTELOR TIP

I N D I C I	Tipuri de apartament			
	cu 2 camere		cu 3 camere	
	cu suprafața de locuit de (în mp)			
	24—30	34—38	40—46	46—55
Suprafața minimă a camerei comune	14,00	18,00	16,00	20,00
Cameră comună de trecere	se recomandă	—	—	—
Suprafața bucătăriei (în mp)	6,00—7,00	6,00—8,00	6,00—8,00	7,00—9,00
Lățimea minimă a vestibulului (în m)	1,30	1,50	1,30	1,50
Lățimea minimă a coridoarelor din apartament (în m) :				
a) care duc la camere de locuit	1,10	1,10	1,20	1,20
b) care duc numai în încăperi de serviciu	0,90	0,90	1,00	1,00
Norma de suprafață auxiliară (în mp pentru 1 mp suprafață de locuit), în apartament				
a) cu camere separate	0,70—0,60	0,60—0,50	0,50—0,45	0,40—0,35
b) cu cameră de trecere	0,55—0,40	—	—	—

Secțiune-tip 1951
 Autori: arh. M. Hornstein, arh. R. Udriou
 Exemplu de locuințe cu „orientare unică”

Secțiune-tip 1951
 Autori: arh. St. Balș, arh. R. Udriou
 Folosește o loggie, insuficient dimensionată, în fața băii și bucătăriei

Experiența uriașă a Uniunii Sovietice în domeniul tipizării construcțiilor de masă ne mai învață că nu se poate construi prin metode industriale după un proiect care n'a fost gândit ca atare. Incercări de a «adapta» proiecte obișnuite pentru construcții cu execuție industrială (cu folosirea prefabricatelor) dau greș.

Bazele industrializării trebuie să fie puse dela începutul proiectării, odată cu studiul sarcinii de proiectare (anteproiectul). Fără să intrăm în expunerea amănunțită a modului cum trebuie condusă proiectarea în vederea mecanizării și industrializării execuției, vom arăta totuși principiile de bază, pentru a vedea apoi practic cum au fost aplicate în proiectele noastre.

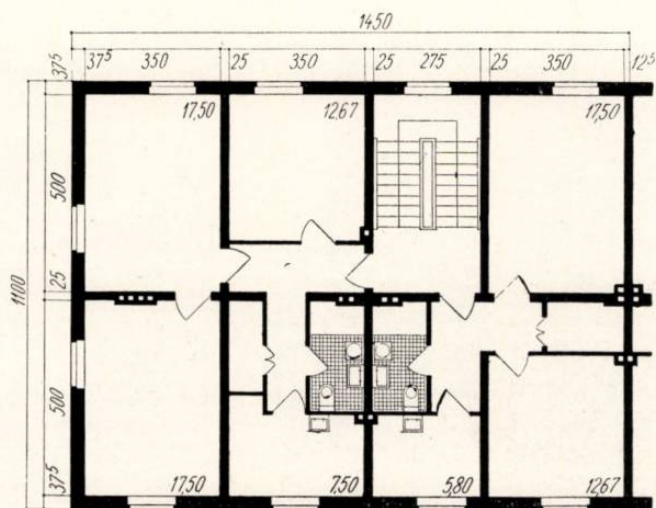
Asamblarea este unul din principiile fundamentale ale construcțiilor cu execuție industrială. Dacă s'ar reuși trecerea la asamblarea întregii clădiri, adică excluderea cu desăvârșire a proceselor de confecționare pe șantier a unor părți din construcție, am ajunge evident la o construcție executată în întregime pe cale industrială.

Asamblarea, la rândul ei, este posibilă prin limitarea numărului de elemente de construcție care se assemblează, respectiv prin tipizare.

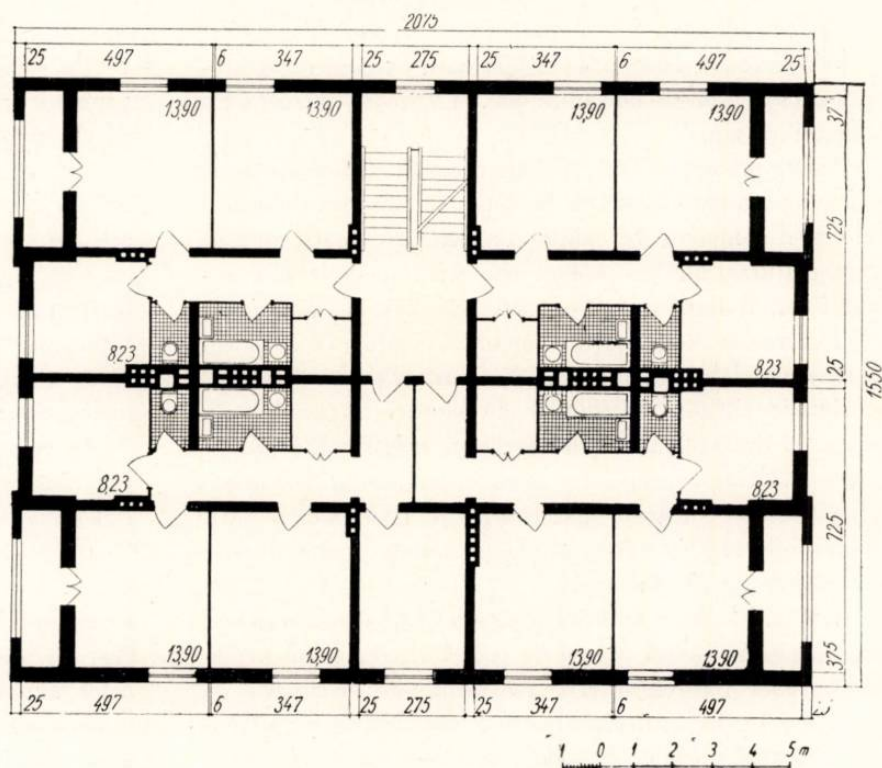
În proiectarea locuințelor, tipizarea se poate desvolta în două direcții:

a) *Tipizarea întregii construcții*, creând proiecte tip de case de locuit izolate, legate prin soluția unitară de arhitectură și construcție. Fiecare casă poate avea grupările sale particulare de apartamente, dar elementele de construcție, ca de ex.: planșeu, scară, cornișă, grup sanitar, trebuie să fie *tip* pentru toată seria.

b) *Tipizarea secțiunilor* — adică crearea unor elemente tip formate din grupările de apartamente în jurul unei scări, cu care se compun apoi blocurile. Din asemenea secțiuni-tip se pot compune locuințe variate.

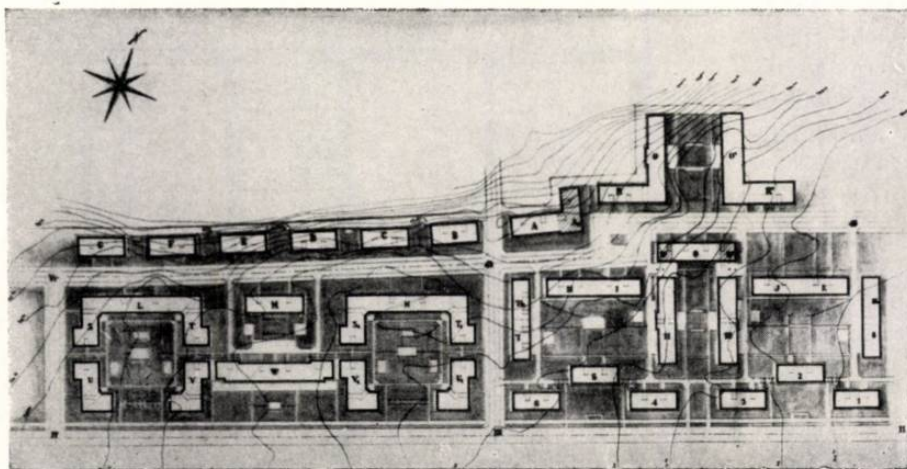

Secțiuni-tip 1951
 Autori: arh. M. Dima, arh. Gh. Popescu-Negreanu
 Exemple de aplicare justă — dar insuficient adâncită — a documentației sovietice, în epoca primelor încercări

Blocuri de locuințe proiectate din secțiuni-tip 1951 în regiunea Stalin
Autori: arh. D. Antonescu (cuartal), arh. Gh. Popescu-Negreanu (blocuri).

Plan de situație al unui ansamblu din regiunea Stalin
Cuartalul din dreapta (etapa 1951, autor arh. D. Antonescu), compus nesatisfăcător,
din blocuri lineare.
Cuartalul din stânga, mai încheșat, compus din secțiuni-tip 1952 (autori: arh. T. Niga,
arh. Gh. Hussar)

Pentru constructor este tot una dacă execută după proiecte tip sau proiecte obișnuite, dar cu aplicarea elementelor și detaliilor tip.

Pentru proiectare însă, metoda *tipizării clădirii în întregime* prezintă mari avantaje de timp, cu condiția elaborării unor serii complete de clădiri tip, inclusiv toate anexele social-culturale ale locuințelor. Din seriile complexe, eventual folosind împreună 2—3 serii similare, se pot obține cele mai variate compoziții de cartiere și străzi (vezi îndeosebi metoda elaborată de acad. arh. Smirnov și arh. Plessein).

Metoda tipizării secțiunilor de blocuri dă posibilități mai mari de rezolvare — îndeosebi pe magistralele principale — în situații speciale sau în cazul terenurilor neregulate și accidentate — mărind însă considerabil volumul lucrărilor de proiectare (fiecare construcție trebuie proiectată din nou, pe baza secțiunilor-tip).

În privința justei aplicări a metodelor de tipizare trebuie deasemenea lichidată starea de totală rămânere în urmă.

Cu toate încercările repetate făcute de institutele de proiectare în decursul ultimilor ani, până în prezent nu dispunem, totuși, decât de o singură serie de *secțiuni re folosibile*

elaborată de ISPROR și avizată de C.S.A.C. și aceasta doar în faza de sarcină de proiectare.

În privința seriilor de clădiri tip, construcții izolate — necoordonate între ele — au fost proiectate în trecut, dar fără preocuparea de a realiza serii complexe, cu posibilități de compoziție, adaptabile la regiunile caracteristice ale țării.

Evoluția proiectării blocurilor tip

După primele încercări de a proiecta locuințe, făcute în mod necoordonat, de către colective izolate, cu soluții foarte diferite atât sub aspectul calitativ (confort), cât și sub aspectul tehnic, în anul 1950 IPC a luat primele măsuri de coordonare a proiectării de locuințe, pentru a putea satisface comenzile din ce în ce mai mari.

Atelierul arh. Gh. Trițu a elaborat, într'un termen foarte scurt, o primă serie de proiecte de blocuri zise tip, cu variante de fațade pentru diferite regiuni ale țării.

Timpul scurt de proiectare, dar mai ales lipsa clarificării dela început a principiilor care stau la baza mecanizării și industrializării execuției, au făcut ca aceste proiecte să nu-și atingă scopul decât în mică măsură.

Respectiv, institutul a făcut față comenzilor de locuințe primite, însă prin proiectele elaborate nu a împins înainte execuția spre noi metode avansate.

Ca soluții tehnice erau folosite planșee de lemn cu porțiuni de beton armat monolit, nu se căuta gruparea și standardizarea nodurilor sanitare, etc.

Primele *blocuri tip* elaborate în vederea unei prefabricări a planșeelor au fost proiectate în 1951 de atelierul arh. M. Hornstein.

Este deosebit de instructivă o analiză a acestor proiecte care reprezintă epoca de pionierat în această problemă; din ele apar clar unele lipsuri și nelămuriri, care au persistat mult timp, unele nefiind rezolvate nici până azi.

În primul rând, în munca proiectanților se mai pot observa puternice rămășițe de cosmopolitism și funcționalism.

Cred că în această perioadă noi am confundat noțiunea de *economie* justă, obținută prin proiectare, într'un regim socialist, în care reducerea masivă a prețului de cost al construcțiilor se obține prin introducerea metodelor avansate în proiectare și execuție, printr'o strictă dimensionare, prin folosirea materialelor noi, a materialelor locale, etc. cu noțiunea de « ieftin » tipică pentru felul

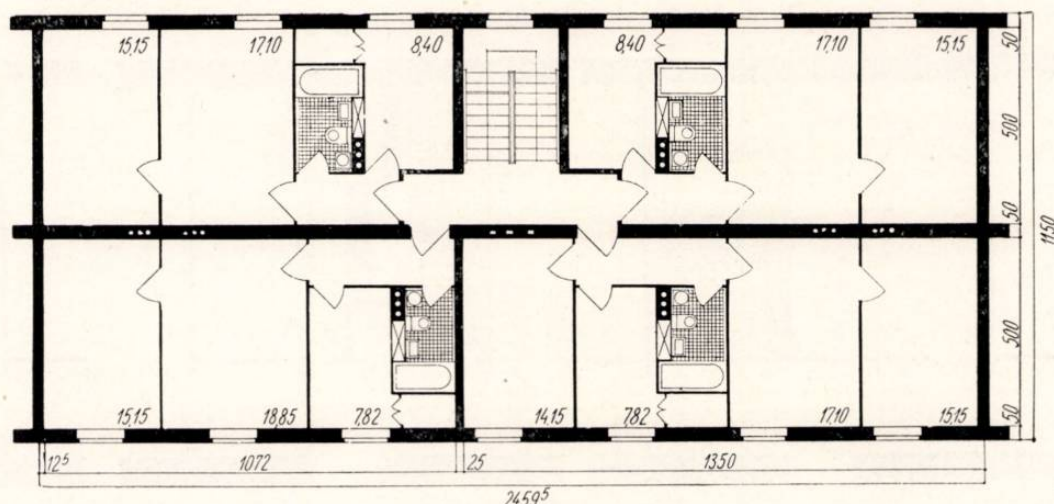
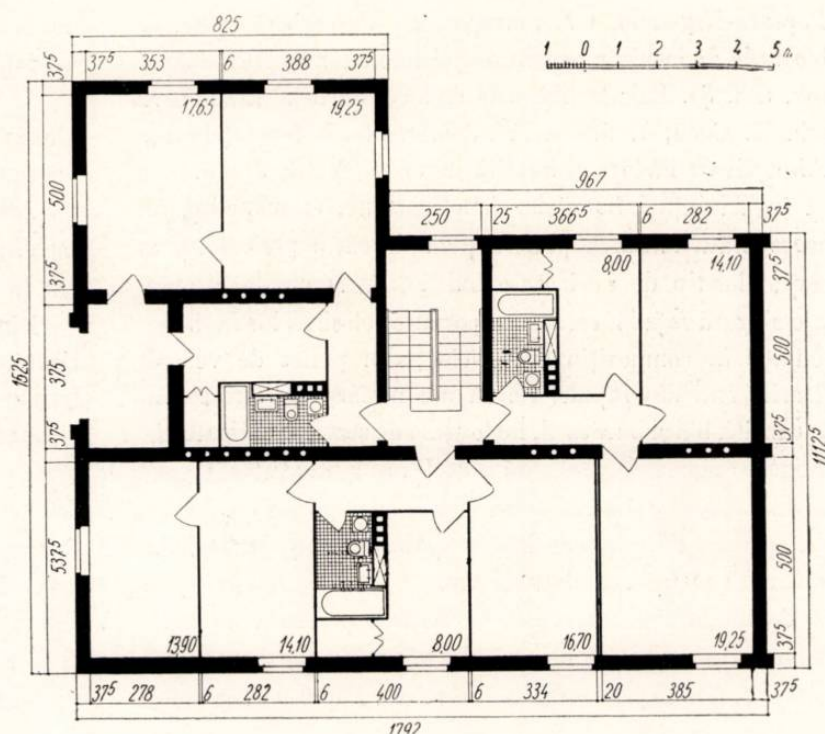
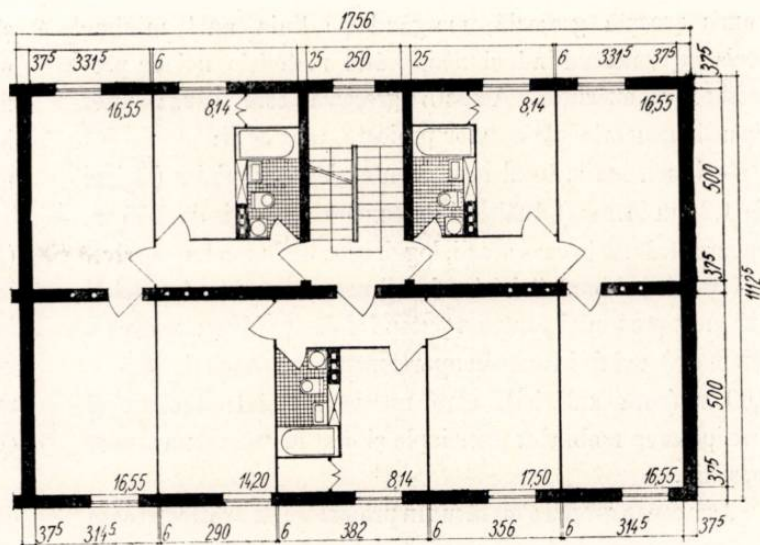
cum erau executate mizerile locuințe muncitorești în timpul regimului burghezo-moșieresc.

Intr'adevăr, burghezia nu avea interes să construiască economic. Interesele industriașilor și ale trusturilor de materiale de construcție de a stoarce un profit maxim, precum și volumul mic de construcții, dictau acest lucru. Așa se explică de altfel, și rămânerea în urmă a «științei» burgheze a construcțiilor și a normelor de proiectare.

Antreprenorii — arhitecții și inginerii — aveau deasemenea interesul ca lucrările să nu fie economice. Aceasta pentru că, în primul rând, câștigul lor era în raport direct cu costul construcțiilor; în al doilea rând, starea de înapoiere a științei construcțiilor îi făcea să supradimensioneze elementele construcției (la această supradimensionare contribuind și rapiditatea cu care voiau să proiecteze arhitecții vremurilor trecute, pentru a câștiga cât mai mult). Și apoi, trebuiau să-și adauge și rezerva de materiale pe care să și le poată însuși... Iar atunci când se limita costul construcției, această «ieftinire» se făcea prin micșorarea spațiilor și volumelor, ajungând la dimensiuni inadmisibile (vezi blocurile din București), prin eliminarea oricărui confort (vezi așa zisele «locuințe ieftine» pe care burghezia le construia pentru muncitori; de ex.: blocuri cu parter și un etaj, cu cca 10 apartamente de câte o cameră și bucatărie, având un singur we și o priză de apă pe tot nivelul).

Regimul nostru a lichidat această stare de lucruri. Noi nu avem interesul să risipim materialele, noi trebuie să le economisim, pentru că noi construim de zeci de ori mai mult ca burghezia. Deaceia, în regimul nostru se dezvoltă știința construcțiilor, se aplică pe scară largă știința sovietică. Interesele institutelor de proiectare sunt cele ale poporului muncitor; proiectanții sunt acum stimulați pentru a proiecta cât mai economic, pentru că ceea ce se economisește la o locuință servește la construirea altora. Noi trebuie să construim tot mai economic, dar în același timp tot mai bine, mai trainic, mai confortabil, mai frumos. Nu prin reducerea confortului și sărăcirea aspectului estetic trebuie să realizăm noi reducerea prețului de cost, ci prin aplicarea tehnicii avansate.

Neavând suficientă experiență, proiectanții au

Secțiuni-tip Valea Jiului
Autori: arh. I. Silvan, arh. W. Juster

comis această greșeală, mergând pe linia unei minime rezistențe, nestudiind și neaplicând metodele noi de proiectare și execuție. Această greșeală este cauza unor lipsuri generale ale acestor proiecte, cum ar fi:

— dimensiunile total insuficiente ale vestibulelor (lățime de 1,25 m la roșu), înălțimi de camere de locuit de 2,65 m, paliere strâmte la casa scării, loggii așezate în mod nepotrivit în fața băii și bucătăriei (probabil pentru a salva fațadele), dar mult prea mici pentru a putea fi folosite (de ex. pentru a lua masa) uși de intrare în apartamente și camere de $87,5 \times 2,00$ m (cota zidăriei), care nu permit introducerea și manipularea mobilelor principale și dau în general un aspect meschin.

Asemenea greșeli s'au făcut în proiectare de arhitecții care au creat tipuri de locuințe pentru anii 1950, 1951 și 1952, pe baza cărora s'au executat un mare număr de blocuri de locuit. Astfel, tov. arh. Gh. Trifu, R. Udriou, M. Hornstein la apartamentele tip CGM, tov. arh. M. Dima, Gh. Popescu-Negreanu, Gh. Petrașcu, N. Porumbescu. etc. la blocurile de locuințe pentru orașul muncitoresc Hunedoara, tov. arh. Șt. Balș la blocurile de locuințe dela Brad, tov. arh. N. Cucu, I. Silvan, W. Juster, etc. la locuințele din Filipeștii de Pădure și localitățile de pe Valea Jiului.

În privința influențelor funcționaliste, cosmopolite, se poate arăta folosirea preferențială de către proiectanți a secțiunilor tip de «orientare unică», cu serviciile dispuse la o singură fațadă, ceea ce nu permite folosirea lor în bune condiții în compoziția cuartalelor; din punct de vedere plastic, una din fațade, fie că are nesfârșitele ferestruici de camere, băi și bucătării, fie loggiile de serviciu obligatorii, amintite mai sus, devenind astfel total nesatisfăcătoare.

Exemple negative de acest fel găsim în proiectele întocmite pentru Filipeștii de Pădure (arh. Șt. Balș, M. Dima), pentru Fieni (arh. I. Silvan), etc.

Trebue relevat faptul că în această perioadă au fost elaborate și o serie de blocuri tip bazate pe documentarea sovietică. Aceste proiecte (autori arh. Gh. Popescu-Negreanu

și M. Dima) folosind unele principii de plan sovietice (dublă orientare, băi interioare ventilate, etc.) nu au lipsurile de mai sus; se mențin însă lipsurile generale, provenite din insuficiența studiere a acestei documentații, ca subdimensionarea ușilor și vestibulelor.

Aceste proiecte s'au întrebuințat rareori în practică (Hunedoara, regiunea Stalin) și atunci cu lipsuri importante în executarea lor, astfel că ele nu pot fi analizate și apreciate în mod just nici azi. Astfel, trebuie menționat, de pildă, că ventilațiile băilor și cămărilor s'au executat neglijent, uneori cu legături greșite sau modificate față de proiect, deseori fiind înfundate cu moloz sau tencuială.

De asemenea neglijență au dat dovadă întreprinderile de execuție ale MCIMC care au lucrat în 1951—1952 la Hunedoara, regiunea Stalin și Valea Jiului, neglijență care poate fi caracterizată ca lipsă de răspundere, atunci când este vorba de confortul elementar al locuințelor. De altfel chiar principiul de proiectare a acestor ventilații (execuția lor se face prin țeserea zidăriei în loc de a folosi prefabricate cu fața interioară lisă), este greșit.

În general, ceea ce caracterizează aceste proiecte în perioada amintită, este lipsa de grijă pentru confort și pentru aspectul interior al apartamentului.

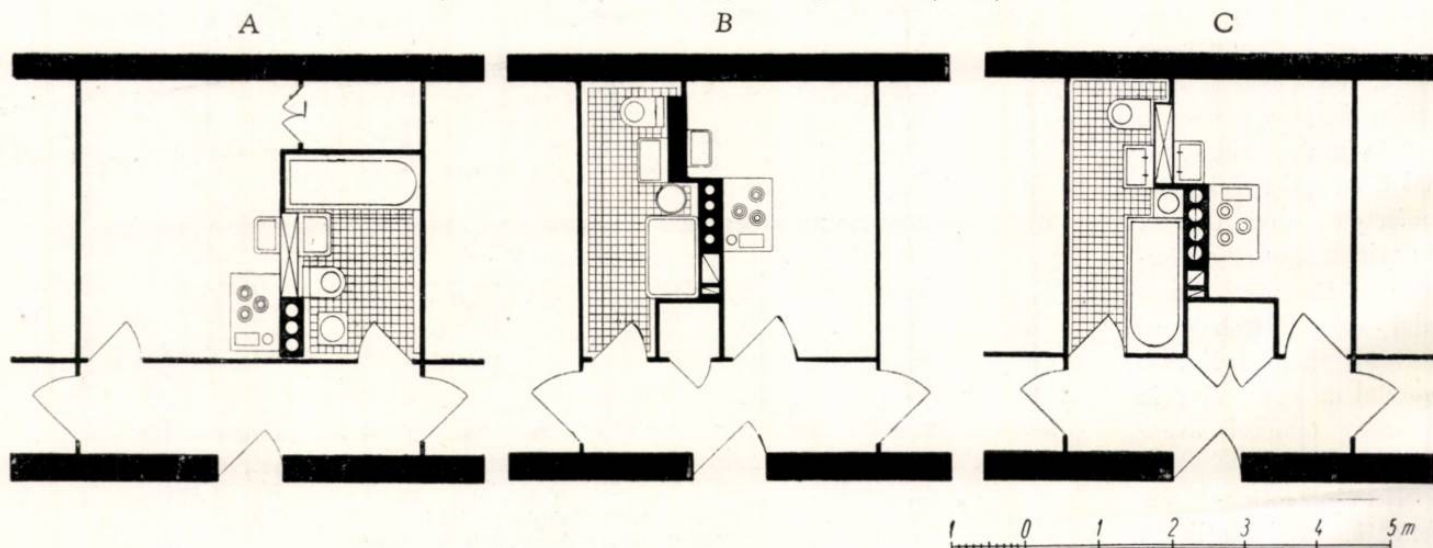
Astfel, nu se asigură o intrare cât de cât reprezentativă, iar din vestibulul înghesuit se deschid în desordine intrările în camere de locuit și servicii.

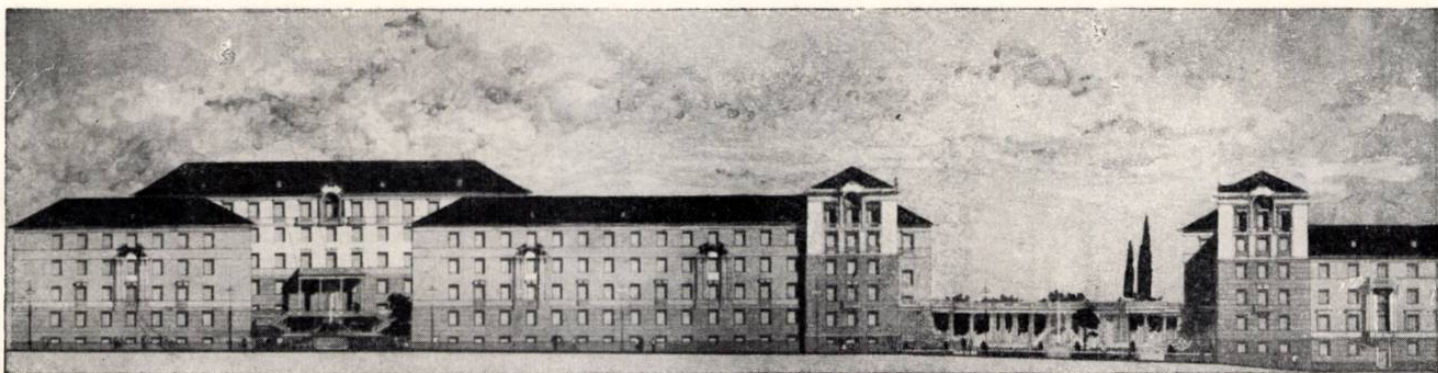
Din punct de vedere tehnic, această perioadă este caracterizată, pe de o parte, prin lipsa de curaj a soluțiilor tehnice (grinzi prefabricate de 3,25 m și 3,50 m deschidere, zidării portante exagerate) și, pe de altă parte, prin aplicarea unor principii mai curajoase, dar nu îndeajuns chibzuite. Astfel, de exemplu, la locuințele muncitorești din regiunea Stalin s'au aplicat planșee din chesoane de 5 m deschidere, cu nervuri aparente pe tavane, fără umplutură sau alt izolanț fonic; din cauza nervurilor ce nu pot fi finisate în bune condiții, aspectul interior este cu totul nesatisfăcător.

Ansamblurile de locuințe proiectate până în 1951 cu

Gruparea bucătărie — baie — cameră la secțiunile-tip Valea Jiului

Fig. A reprezintă soluția inițială, conform proiectului tip; fig. B și C arată în ce măsură dimensiunile și formele clare ale încăperilor din soluția inițială au fost injust modificate prin «adaptarea» soluției inițiale

Ansamblu de locuințe la Petrița — Valea Jiului
 Autori: arh. V. Sebestyen, arh. N. Pruncu

aceste blocuri tip prezintă lipsuri generale, datorite aceluiași cauze (rămășițele funcționaliste, lipsă de experiență proprie, neadâncirea suficientă a documentării sovietice); ele se reduc la gruparea pe teren a unor blocuri simple — de regulă în formă lineară — înșirate dealungul sau perpendicular pe străzi.

Aceste dispoziții amintesc încă unele principii moștenite dela vechile «sistematizări urbane» capitaliste, rezultatul fiind o monotonie generală a străzilor cu case identice, ducând la depersonalizarea oamenilor, la neglijarea necesității acestora de frumos; terenul fărâmițat lăsa în jurul caselor prea puțin spațiu, iar apropierea caselor între ele ducea la o slabă aerisire și luminare.

Distanțele între străzile paralele și între intersecțiile de străzi nu puteau fi destul de mari decât mărind peste măsură loturile afectate caselor, ceea ce a dus deasemenea la rezultate neeconomice.

La rezolvarea simplistă a ansamblurilor a contribuit în mare măsură faptul că nu s'au elaborat *secțiuni-tip* și *blocuri tip* în variante suficiente, lipsind îndeosebi soluțiile de colț. Acesta a fost cazul ansamblului de locuințe dela Fieni, proiectat exclusiv cu blocuri lineare, care nu au permis o compoziție variată.

În anul 1952, proiectanții au făcut un pas înainte pe drumul tipizării construcțiilor.

Pe baza unui prim catalog sumar de prefabricate de beton armat, s'a întocmit o serie de 6 secțiuni-tip denumite «Valea Jiului» 1952 (autor arh. I. Silvan).

Analizând aspectele pozitive, putem arăta că, bazate pe principiul unui zid portant median longitudinal, aceste secțiuni-tip au realizat apartamente mai economice decât în soluțiile precedente. Păstrând aceeași suprafață locuibilă (30 — 32 mp) s'a redus suprafața construită cu 5% — 8%.

Acest lucru se datorează adâncirii documentației sovietice, abandonării sistemului de 2 apartamente la scară, folosit până atunci în exclusivitate, și adoptării sistemelor cu 3 și 4 apartamente la scară.

În elaborarea tipurilor s'a folosit și experiența arhitecților Republicii Populare Ungare, care folosesc des schema de plan adoptată.

Sistemul constructiv a devenit mai rațional, scăzând consumul specific al materialelor.

Reducerea suprafețelor auxiliare s'a făcut, însă, în detrimentul confortului apartamentului. S'au menținut astfel dimensiunile nesatisfăcătoare ale vestibulului și nu s'a făcut nimic pentru amenajarea arhitecturală a acestui spațiu de primire.

Deși secțiunile-tip prevedeau sistemul ventilării și luminării băii peste cămară, în practică au apărut o serie de variante, adoptate de diverși proiectanți, care, în dorința nejustificată de a scoate baia la fațadă, au adoptat scheme de plan ale serviciilor de forme curioase, care nu au permis o bună utilizare a încăperilor.

Astfel, cămara a devenit un dulap, impropriu pentru păstrat alimente din cauza sobei dela baie sau bucătărie, cada de baie a fost suprimată și înlocuită cu un sitz-bade, sau s'a pierdut spațiul util din bucătărie.

Trebuie remarcată, în schimb, ca deosebit de pozitivă preocuparea și introducerea în proiect a unei grupări identice de instalații sanitare, ceea ce a permis realizarea unui nod sanitar prefabricat.

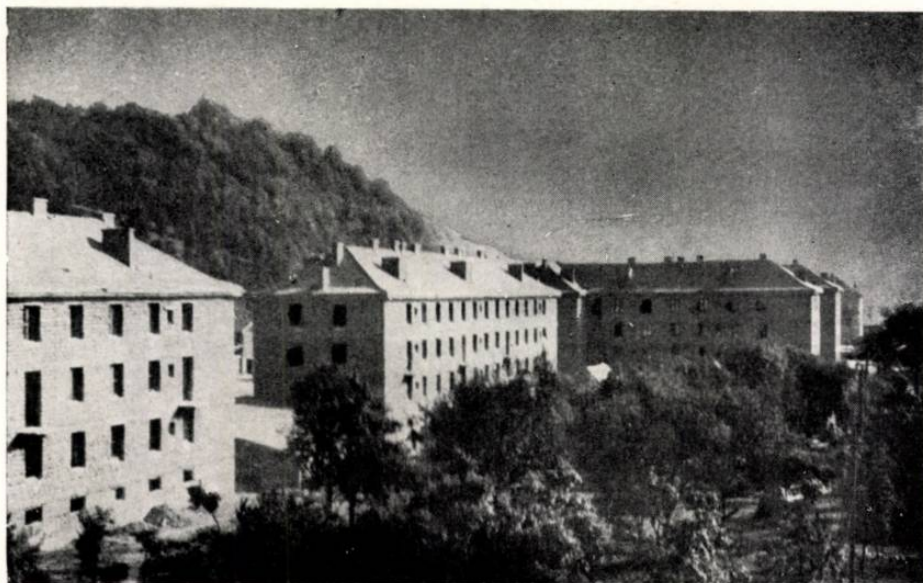
Acest progres important pe linia tipizării construcțiilor nu a fost însă exploatat în bune condiții, în realizarea practică a nodului sanitar apărând o serie de defecte datorate în parte proiectării, în parte execuției.

Totuși, s'au putut da în folosință un mare număr de apartamente la Hunedoara, Valea Jiului, etc., folosind acest nod sanitar prefabricat.

Prin posibilitățile oferte de această primă serie de secțiuni-tip s'au putut compune cuartale variate ca formă, superioare calitativ față de studiile anilor precedenți.

Îndeosebi s'au îmbunătățit fațadele, așa cum se vede din desfășurările prezentate, rămânând doar desavantajul nenumăratelor ferestruici ale băilor în fațade, mascate prin traforuri.

Secțiunile tip cu apartamente având camere de locuit pe ambele fațade, care pot fi folosite la orice orientare, și varietatea soluțiilor de capăt și de colț, elaborate pe baza primei serii, permit realizarea unor ansambluri închegate, de 4—6 ha, ducând la o grupare mai densă de

Aspecte de pe șantierele din Valea Jiului, unde se execută blocuri de locuințe formate din secțiuni-tip 1952

construcții, păstrând în același timp spații mari interioare și creând adevărate parcuri, terenuri de joc pentru copii, zone de servicii, etc.

În același timp, prin crearea acestor ansambluri mari, încheiate, cartarele capătă un caracter mai orășenesc, dând fronturi lungi și unitare spre străzi și permițând mărirea numărului de etaje, fără ca siluetele caselor să piardă din punct de vedere estetic, ci dimpotrivă.

Din punct de vedere economic, aceste realizări reduc cheltuielile edificare, de întreținere și exploatare.

Pe lângă progresul realizat, trebuie însă arătate și o serie de deficiențe grave, criticate în parte și în presă, care au apărut la darea în folosință a apartamentelor.

O bună parte din aceste deficiențe se datorează faptului că nici această serie nu a fost elaborată conform metodelor clare și precise ale documentației sovietice. Respectiv, nu a fost elaborată o serie de secțiuni-tip în formă de proiecte de execuție cu toate detaliile de construcție rezolvate în mod unitar.

În realitate, pe lângă unele prefabricate unificate și obligatorii, secțiunile-tip au fost folosite numai ca anteproiect, cu foarte multe derogări și adaptări, fapt care a făcut, pe de o parte, ca proiectele întocmite pentru anumite localități să sufere calitativ prin introducerea necontrolată a diverse modificări și, pe de altă parte, a creat prea multe tipuri de detalii și elemente de construcții (s'a ajuns la 12 dimensiuni diferite de grinzi de planșeu, la 4 variante de bloc sanitar, la detalii de tâmplărie diferite, etc.) fapt care a îngreunat executarea lor în serie mare.

Lipsa aprofundării studiului, superficialitatea în rezolvarea problemelor complexe legate de proiectarea locuințelor a făcut ca, uneori, proiectanții să nu respecte condițiile elementare de funcționare sau confort, pentru a putea rezolva problemele de economie, de plastică sau de ansamblu. Apar camere în care ușile, ferestrele și sobele sunt astfel așezate, încât încăperea nu poate fi bine mobilată (astfel unele soluții de colț la blocuri executate la Lonea și Petrila în Valea Jiului, autori arh. W. Juster și V. Sebestyen). Alteori, pentru a obține un ritm în fațade, s'au dispus astfel ferestrele în camera

de locuit, încât apar lipite de pereții transversali, într-o parte, lăsând doar un plin de 10 cm, camera neavând astfel nici suficientă lumină, nici un aspect plăcut. Uneori se poate constata un exces de uși și ferestre, așezate fără discernământ la camera de zi, dormitoare sau bucătăria (de ex. la locuințele dela Hunedoara, autori arh. Gh. Petrașcu, N. Porumbescu, R. Udriș); alteori ferestrele scărilor sunt tăiate de acestea și nu se pot deschide în condiții bune (de ex. la locuințele din Lupeni, autor arh. I. Silvan).

Lipsa izolării fonice a planșelor, scări de tip L, sonore, cu balustrade nestudiate, casa scării de 2,50 m, prea îngustă ca aspect, iată încă dovezi de lipsa de adâncire a studiului.

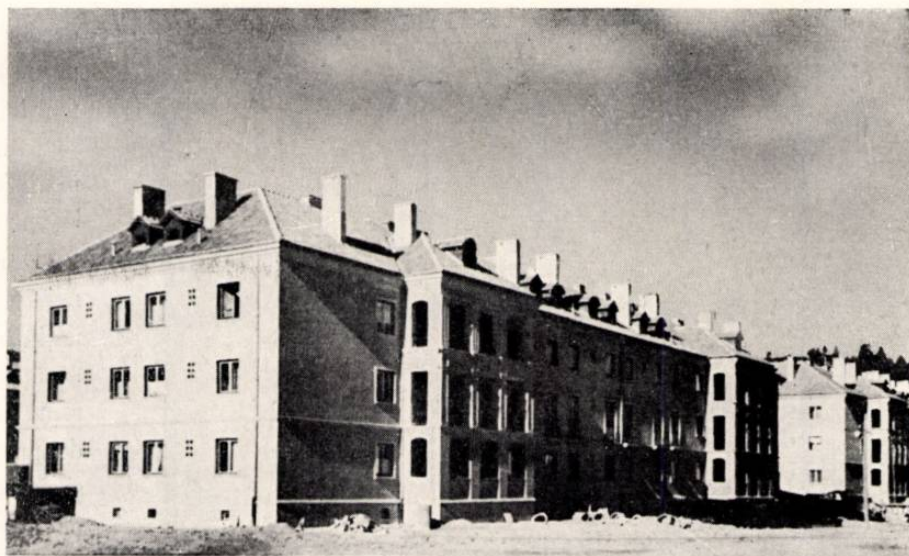
Contactul din ce în ce mai strâns al proiectării cu șantierele a ridicat, atât nivelul profesional, cât și simțul de răspundere al proiectanților; un ajutor prețios îl constituie îndeosebi criticile apărute în presă.

Mare parte din deficiențele grave arătate în mod sumar în acest articol, consecința a nivelului teoretic slab și a practicii insuficiente a proiectanților noștri în acest domeniu, au fost în mod just relevate de către locatari, muncitori constructori, etc. Prelucrarea acestor critici a fost de un real ajutor pentru institutele de proiectări și cele de cercetări, care urmăresc în prezent lichidarea importantelor lipsuri semnalate.

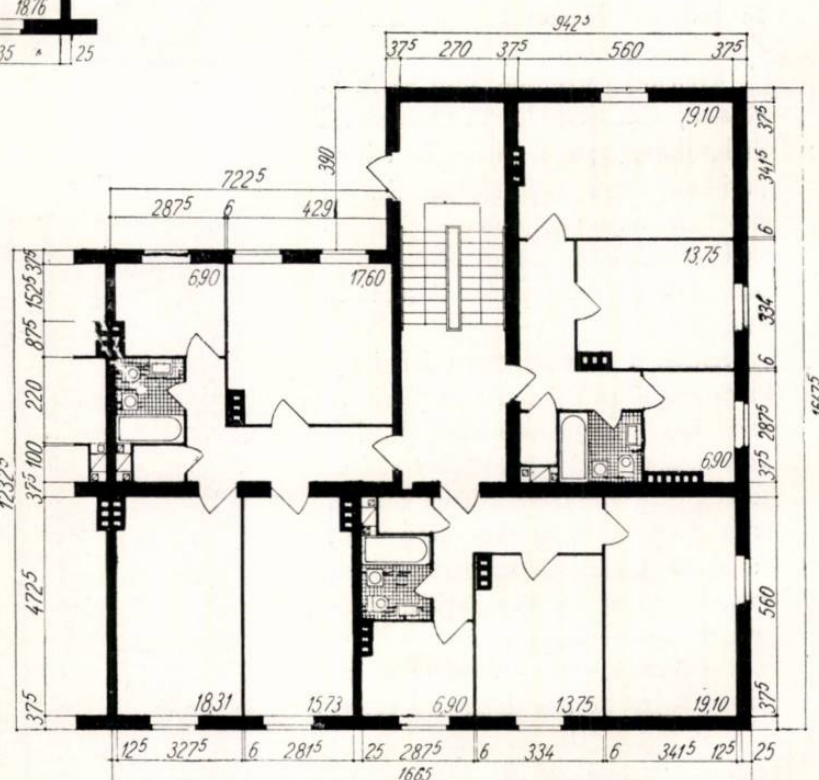
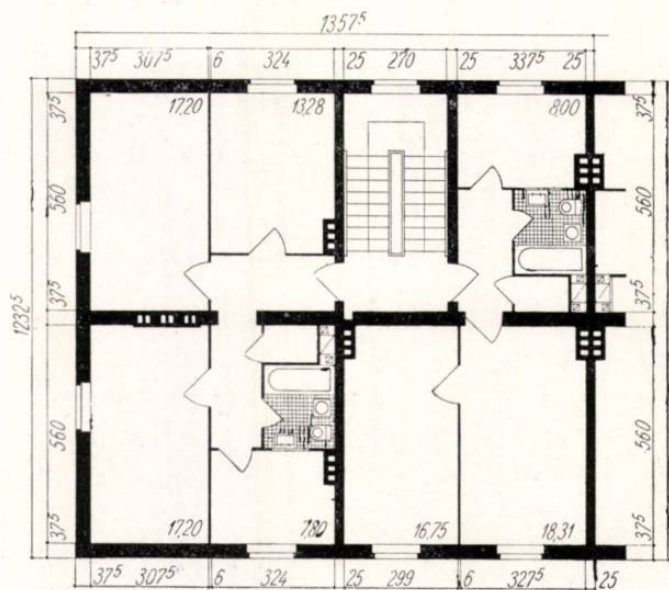
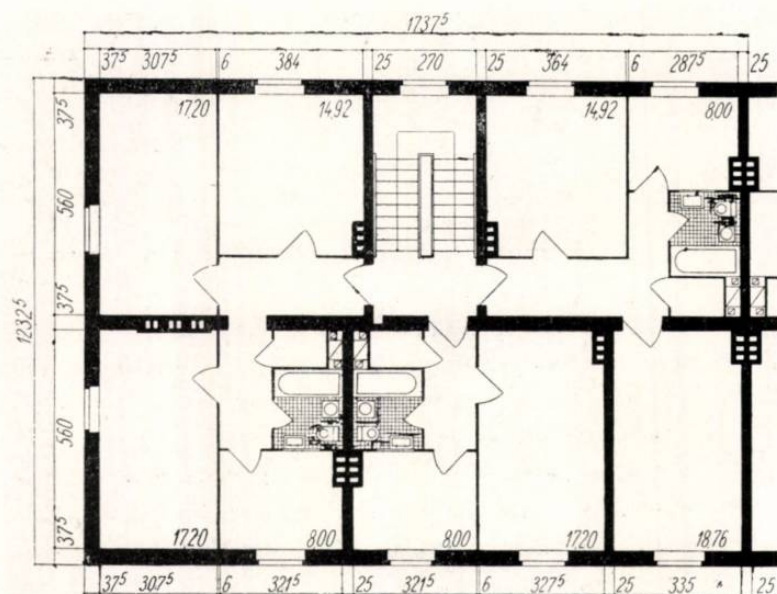
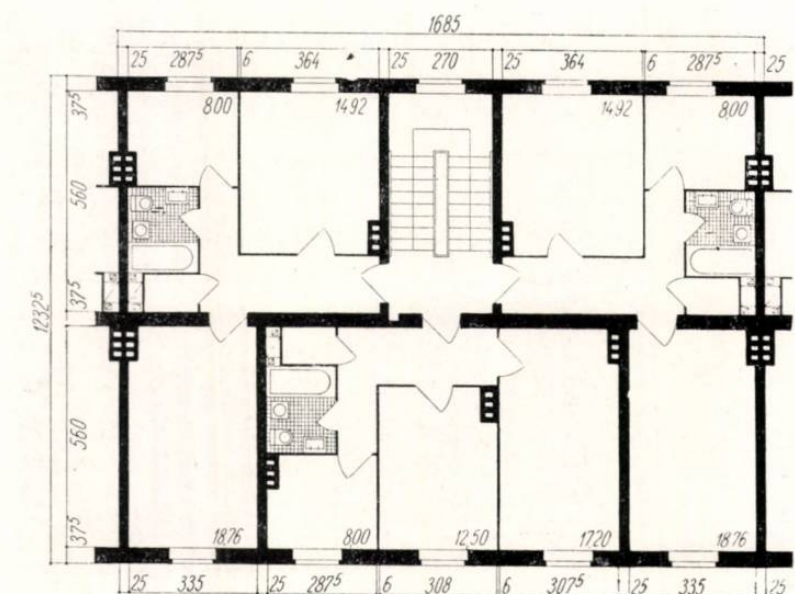
Trebue să precizăm, însă, că în această problemă complexă a proiectării de locuințe, uneori critica la adresa proiectării este nejustă, neadâncind sub toate aspectele problema și îndeosebi confundând uneori deficiențele unei proaste execuții cu lipsurile în proiectare.

Astfel, o serie de grave deficiențe în privința lucrărilor de tâmplărie se datorează unei proaste execuții. De asemenea, deseori în bucătăriile reduse se montează mașini de gătit de zidărie, mult prea mari, cu care desigur că nu se pot mobila în bune condițiuni. Proasta execuție a ventilațiilor compromite funcționarea lor.

Pe de altă parte, de multe ori se critică nejust forma alungită a camerelor de locuit. Ori, la analiza acestei probleme reiese, pe de o parte, că aceasta dă mari avantaje economice (scurtarea frontului, reducerea pier-

Blocuri de locuințe în construcție la Reșița, proiectate din secțiuni-tip 1952.

Secțiuni-tip ISPROR 1953
 Autori: arh. Gh. Trifu, arh. L. Levy, arh. Gh. Sebestyen, M. Bulculescu

1 0 1 2 3 4 5 m

derilor de căldură, pereți interiori mai lungi, etc.), pe de altă parte, aceste camere se pot mobila în mai bune condițiuni decât încăperile pătrate. Desigur, nu trebuie depășite anumite limite, ca lățimea minimă de 3,00 m, proporția generală de 1/2 între lățime și adâncime, etc.

Deasemenea, de multe ori se critică în mod nejust amplasarea băilor în interiorul clădirilor, neținând seama de avantajele economice, de îmbunătățirea schemei de funcționare a planului, de repartizarea ce apare astfel posibilă pentru spațiul de primire și distribuție și cel de serviciu, în fine și de faptul că nu se pot crea ansambluri orășenești de mare valoare plastică, cu nesfârșitele ferestruici ale băilor și cămarilor.

Partidul și Guvernul au trasat — odată cu înființarea Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții — și sarcina realizării primelor proiecte tip de locuințe, de către ISPROR.

Pe baza experienței câștigate și a analizei lipsurilor secțiunilor-tip elaborate până în 1953, s'a elaborat o primă serie de secțiuni-tip prin care s'a încercat înlăturarea deficiențelor de diverse naturi, cunoscute până atunci, cât și o mai temeinică cercetare și aplicare a experienței Uniunii Sovietice.

Colectivul de arhitecți (Gh. Trifu, L. Levy, M. Butculescu și Gh. Sebestyen) a majorat în primul rând suprafața locuibilă, având apartamente de 2 camere de 33 mp, apropiindu-se astfel de suprafețele normativului sovietic. S'au adus o serie de îmbunătățiri, ca: lărgirea vestibulului la 1,54 m,

TABEL Nr. 2

Secțiune-tip	Secțiune lineară 2 + 2 + 2	Secțiune de colț 2 + 2 + 3
Suprafața construită	204,59	246,13
Suprafața locuibilă	95,58	16,02
Suprafața utilă	180,95	203,43
Lungimea fațadei	16,60	—
$K_1 = \frac{S. camere}{S. utilă}$	0,554	0,572
$K_2 = \frac{Volum}{S. camere}$	6,620	6,570
$K_3 = \frac{S. camere}{S. construită}$	0,468	0,471
$\frac{L. străzi}{S. camere}$	0,1753	—
$\frac{L. străzi}{Nr. locatari}$	1,385	—
$\frac{S. camere}{Nr. locatari}$	8,000	8,290

crearea de spații de primire separate de degajamentul de serviciu al bucătăriei și băii, introducerea unei plăci care creează un mic dulap peste acest degajament, soluționarea justă a băii (în interiorul apartamentului), forma potrivită a bucătăriei, forma și dimensiunile deosebite ale celor două camere de locuit, mărirea ușilor la 1,00 × 2,25 m, ceea ce asigură circulația ușoară a mobilierului de orice dimensiuni. Deasemenea, au crescut posibilitățile de rezolvare plastică a fațadelor.

Prin adâncirea traveei dela 11 la peste 12 m, s'au realizat economii de materiale și lucrări edilitare și economii în exploatare.

În fine, s'au făcut propuneri pentru eliminarea a o serie de deficiențe tehnice arătate mai sus (sonoritatea planșelor și scăriilor etc.).

În tabelul de indici Nr. 2 se văd caracteristicile acestor secțiuni-tip.

Tabelul Nr. 3 face o comparație între normele propuse de Academia de Arhitectură a U.R.S.S. și cele ale secțiunilor-tip ale ISPROR

Trebue relevată o lipsă a proiectelor elaborate de ISPROR, rezultând din această comparație. Dacă apartamentele de tip mic se încadrează în limitele propunerilor sovietice la limita superioară, având deci suprafețe locuibile mari pentru numărul de persoane care vor locui în ele, apartamentele de tip mare, curente, sunt sub limita admisibilă inferioară. Rezultă o confuzie între aceste două tipuri de apartamente și deci perspectiva de a folosi și apartamente mici drept mari, înghesuind locatarii lor.

Cu toate părțile pozitive ale acestor tipuri, nu putem fi mulțumiți cu rezultatele obținute. Nu vom insista asupra unor lipsuri de detaliu ale tipului prezentat, care de altfel nici nu a fost încă experimentat prin executarea lui.

Nu putem fi însă mulțumiți, în primul rând, fiindcă, luate în ansamblu, eforturile depuse de arhitecții proiectanți au fost insuficiente în domeniul tipizării și rezultatele obținute nesatisfăcătoare.

CONCLUZII

O recapitulare a lipsurilor constatate până acum ne arată că:

— s'a tratat cu superficialitate confortul elementar al apartamentului, pe baza unor principii de economie greșit înțelese (mai ales serviciile și circulațiile au fost subdimensionate și deseori greșit amplasate);

— secțiunile-tip trebue folosite în compoziție cu mai mare simț de răspundere, pentru a nu sacrifica confortul și funcționarea apartamentului, unor condiții, de multe ori formale, de plastică;

— s'a dat foarte puțină atenție tratării arhitecturale a interioarelor apartamentelor; spații de primire, vestibuluri mai largi, nu există de obicei; în general, tratarea încăperilor este lipsită de preocuparea realizării unor aspecte arhitecturale; (nu este întâmplător, de exemplu, faptul că, de obicei, proiectanții nu specifică nici culorile zugrăvelilor, nici ornamente cât de simple pentru interioare și că

TABEL Nr. 3

Secțiuni-tip	Apart. de 2 cam. tip mic		Apart. de 2 cam. tip mare		Apart. de 3 cam. tip mare	
	Propunerea sovietică	ISPROR	Propunerea sovietică	ISPROR	Propunerea sovietică	ISPROR
Suprafața locuibilă	24,00—30,00	23,19	34,00—38,00	33,20	46,00—55,00	50,70
Suprafața camerei de zi	14,00	16,94	18,00	18,54	20,00	19,05
Suprafața bucătăriei	6,00—7,00	6,78	6,00—8,00	6,78	7,00—9,00	6,78
Suprafața auxiliară	—	19,55	—	20,35	—	20,35
Suprafața auxiliară Suprafața locuibilă	0,70—0,60	0,67	0,60—0,50	0,61	0,45—0,35	0,40

Aspecte de interior la un bloc de locuințe executat din secțiuni-tip 1952

ușile sunt meschin tratate, atât cele de intrare în blocuri, cât și în camerele de locuit);

— se aplică cu superficialitate noile procedee tehnice, mecanizarea, etc. Apartamente fără izolări fonice, nervuri nefinisate de chesoane care apar pe tavane, pereți despărțitori care se deslipesc de zidăria portantă, scări cu paliere denivelate, blocuri sanitare permanent defectuoase, sunt câteva aspecte ale lipsurilor tehnice.

Fără îndoială că aceste lipsuri se datorează în parte și unei execuții de proastă calitate și insuficienței îndrumării, din partea institutelor de încercări și cercetări.

Pentru remedierea tuturor lipsurilor care au caracterizat activitatea noastră în acest domeniu și care numai în mică măsură au putut fi atinse în acest articol sumar, trebuie să luptăm cu forțe unite.

Având în vedere nu numai necesitățile imediate cărora trebuie să le facem față în proiectarea de locuințe, ci mai ales perspectiva cerințelor viitorului, singura metodă justă de proiectare este folosirea cu toată intensitatea a proiectelor tip așa cum ne arată experiența prețioasă a Uniunii Sovietice.

Practica sovietică de întocmire a proiectelor tip de locuințe a elaborat dealungul anilor astfel de metode și principii datorită cărora soluțiile adoptate în proiecte corespund cerințelor mereu crescânde de confort și estetice ale omului sovietic și cerințelor de economie și industrializare amplă a lucrărilor de construcție.

Călăuzindu-se după prețioasa experiență sovietică, arhitecții, inginerii și tehnicienii proiectanți de locuințe tip au de dus la bun sfârșit, în cel mai scurt timp, sarcini de mare importanță, pentru a asigura proiecte de calitate șantierelor noastre.

Pe baza documentării și experienței de până acum trebuie stabilite unele principii de bază privind confortul și nivelul artistic al reali-

zării locuințelor ce se vor proiecta. Un rol important revine Uniunii Arhitecților, care are sarcina de a organiza debateri pentru lămurirea acestor probleme.

O altă sarcină importantă este combaterea părerii greșite—care mai dăinue în conștiința unor proiectanți—că problema construcțiilor de masă, și în primul rând a locuințelor, nu ar permite desfășurarea celor mai mari posibilități de creație arhitecturală.

Desigur că rezolvarea problemelor așa zise de « arhitectură majoră » sau reprezentativă are o mare importanță pentru realizarea mărețelor construcții ale socialismului, pentru reconstrucția socialistă a orașelor noastre; dar materialul de bază din care arhitectul creator modelează de fapt creația sa — orașul — este reprezentat prin construcțiile de masă, și în primul rând prin locuințe.

Rezolvarea justă a secțiunilor-tip, posibilitățile mari pe care trebuie să le ofere pentru fațadele care rezultă din asamblarea lor, rămâne una din cele mai importante și în același timp cele mai dificile probleme de creație în domeniul arhitecturii.

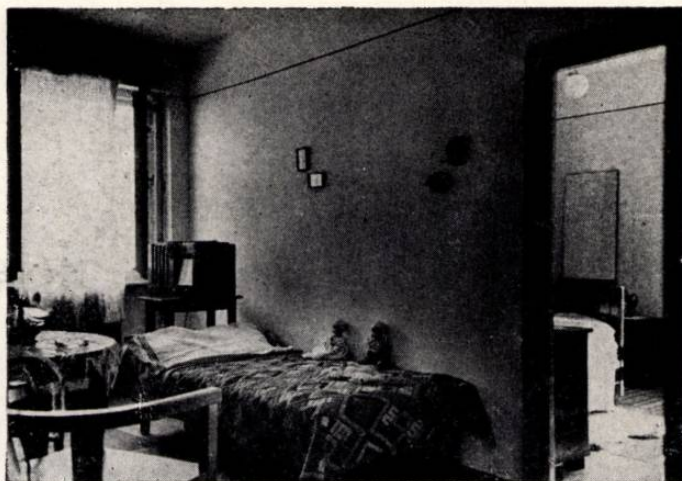
Bucătărie
(secțiune-tip 1952)

În strânsă colaborare cu organele de execuție, de încercări și de producție a materialelor de construcție, trebuie să luptăm pentru introducerea cu curaj a metodelor avansate de execuție în proiectele care se vor elabora, fără de care volumul crescând al locuințelor necesare nu va putea fi realizat.

Trebuie să trecem apoi cu cea mai mare urgență la elaborarea unor serii minimale de *secțiuni-tip* și de *clădiri-tip*.

Am arătat mai sus că aceste căi de tipizare au amândouă specificul lor, domeniul lor preferat de aplicare. Experiența de până acum ne arată că trebuie să urmăm ambele căi, unica serie de secțiuni tip de care dispunem astăzi neputând acoperi nici pe departe întreaga gamă de necesități.

Aspecte de interior la blocuri de locuințe executate din secțiuni-tip 1952

Astfel, pe lângă completarea seriei de secțiuni-tip cu cel puțin 1—2 serii, având indicii tehnico-economiei și de confort deosebiți, va trebui să elaborăm cel puțin 2—3 serii de *clădiri tip* pentru principalele regiuni ale țării.

În elaborarea seriilor va trebui să respectăm sistemele posibile de compoziție (cuartale). Practica sovietică arată că este necesar ca o serie să conțină un număr de 10—15 clădiri, dispunând de case cu diferite apartamente.

Caracterul complex al soluțiilor în proiectele tip (condiționarea reciprocă a părților de arhitectură, de construcție și instalații tehnico-sanitare) trebuie să se exprime într-o combinație rațională a părților de arhitectură și construcție ale proiectului, cu cerințele unui grad ridicat de economie (posibilă prin industrializarea dezvoltată a construcțiilor), și cu realizarea unor termene reduse pentru executarea clădirilor de locuit.

O problemă foarte importantă, care trebuie rezolvată cu toată atenția este asigurarea maximă a confortului și durabilității apartamentului, acestea fiind expresia grijii regimului nostru democrat popular față de omul muncitor.

Creșterea neîncetată a nivelului material și cultural al poporului nostru care construște cu succes socialismul pune în fața arhitecților ca problemă de prim ordin soluționarea arhitecturii locuințelor.

Mobilizați de Uniunea Arhitecților, va trebui să desbatem pe larg toate aspectele activității noastre în domeniul proiectării de locuințe, sprijinindu-ne reciproc prin critici și sugestii, cerând sprijinul tuturor factorilor interesați în rezolvarea acestor probleme de o deosebită importanță.

Conștienți de marea lor răspundere, arhitecții, autori ai proiectelor de construcție și reconstrucție a orașelor noastre, își pun întregul lor elan și întreaga lor capacitate de creație în slujba poporului muncitor.

Grădina din piața Manejului — Moscova

Spații libere plantate în orașul socialist

Conf. arh. R. LAURIAN

Desvoltarea capitalismului a adus cu sine creșterea rapidă a populației orașelor, în special în urma concentrării industriale în jurul centrelor mari. Creșterea numerică a populației a avut loc în detrimentul condițiilor ei de trai. Astfel, printre altele, s'a accentuat distrugerea spațiilor verzi dimprejurul orașelor, cum și îmbucătățirea și micșorarea simțitoare a celor din interiorul orașelor.

Această situație a ridicat problema spațiilor libere plantate care să îmbunătățească condițiile de trai în orașe. Îmbunătățirea condițiilor de trai în mediul urban prin crearea unor zone verzi, activitate de o deosebită importanță pentru viața unui oraș în continuă creștere, depinde de caracterul statului și de regimul social, de legile economice ce acționează în statul respectiv.

Statul capitalist, instrument în mâna burgheziei, a fost și este întrebuințat de către această clasă pentru oprirea, exploatarea și jefuirea oamenilor muncii. Statul capitalist este prin esență ostil rezolvării problemelor care ar atinge câtuși de puțin interesul de mărire continuă a bogăției claselor dominante și ar crea condiții mai bune de trai claselor exploatate. Exponenții marelui capital, în mâna cărora se găsește statul capitalist, rezolvă îmbunătățirea condițiilor de viață în orașe, prin întrebuințarea administrației de stat numai în folosul claselor exploatatoare.

Prin creșterea și dezvoltarea necontrolată a orașului capitalist, spațiile libere plantate dimprejurul orașului sunt desființate, iar cele din interior, distruse în mod treptat. Această trăsătură caracteristică dezvoltării orașelor capitaliste, care face ca la un moment dat suprafața spațiilor plantate să fie insuficientă în raport cu nevoile populației, poate fi urmărită și în dezvoltarea orașului București până la 23 August 1944. Astfel, planurile care indică dezvoltarea zonei construite a orașului București, dela sfârșitul sec. XV și până la 23 August 1944, arată că dela un diametru de 500 m s'a ajuns la un diametru de 3—3,5 km. Datorită creșterii necontrolate a orașului, natura a fost îndepărtată de oraș și spațiile care cândva erau plantate au fost cu timpul ocupate cu construcții. Același lucru poate fi observat și cu privire la spațiile libere plantate din interiorul orașului, care ajung la cifre cu totul sub limitele inferioare ale unei minime deserviri a populației orașului. Bucureștiul avea înainte de 23 August 1944, doar 2, 3 mp spațiu plantat de locuitori. O situație similară ilustrează cifrele ce raportează suprafața de plantații la 1 locuitor în orașe ca Londra (9 mp spații plantate de locuitor), Paris (7 mp spații plantate de locuitor), Viena (8 mp spații plantate de locuitor), New York (6 mp spații plantate de locuitor), față de cifra recomandabilă, care este în jurul a 20 mp de locuitor.

Țgândind diferențierea de clasă în orașele capitaliste, cartierele muncitorești sunt aproape total lipsite de spații verzi, spre deosebire de zonele luxoase de locuințe ale claselor exploatatoare. De exemplu, la Londra, în partea apuseană a orașului (West-End) unde se găsesc zonele de locuințe ale aristocrației și marii burghezii, există 23 mp spații plantate de locuitor, iar în partea de răsărit a Londrei (East-End), ocupată de cartiere muncitorești, spațiile plantate ating abia cifra de 0,40 mp de locuitor. Situația este similară și în alte capitale din apus. La Viena, suprafața parcurilor și grădinilor raportată la un locuitor variază între diferite cartiere, după poziția socială a celor ce locuiesc cartierul, între 18—0,50 mp de locuitor, iar la Paris între 9,8 — 0,03 mp. În cartierele sărace — cum sunt cartierele din Estul Parisului — ca o consecință a locuințelor insalubre și a lipsei de spații plantate, există o morbiditate foarte ridicată de tuberculoză, care scade în cartierele mai aerate.

În București situația era similară; în cartierele muncitorești din Est și Sud lipseau aproape cu desăvârșire suprafețele plantate; în schimb, în Nord, cartierele de locuințe ale marii burghezii beneficiau de zona plantată a lacurilor.

Legile economice obiective ce acționează în sistemul capitalist exclud și fac imposibilă problema dezvoltării planificate a orașelor capitaliste. Deaceia, în condițiile capitalismului, punerea problemei unui plan de sistematizare după care să se desvolte orașul constituie o diversiune sau în cel mai bun caz o utopie. Acest lucru este ilustrat și de dezvoltarea de până la 23 August 1944 a orașului București.

Planul de sistematizare a orașului București prevedea în 1935 plantarea unor suprafețe de teren libere totalizând 1600 ha. Nu numai că aceste spații nu au fost realizate, dar chiar terenuri libere care ar fi putut să fie ușor plantate, în imediata apropiere a zonelor de locuințe muncitorești, au fost scoase din zona liberă plantată și parcelate de capitaliști, cum este cazul parcelării Floreasca sau al aceleia

din cartierul Vatra Luminoasă. Acestea sunt câteva dintre aspectele felului în care orânduirea social-economică a societății capitaliste determină realizarea spațiilor plantate în interiorul orașelor capitaliste.

Diametral opusă este situația spațiilor libere plantate în orașele Uniunii Sovietice.

Activitatea Statului Sovietic, desfășurată în vederea asigurării satisfacerii maxime a necesităților materiale și culturale mereu crescânde ale poporului sovietic, s'a extins și asupra domeniului construcției și reconstrucției orașelor.

Regimul sovietic a moștenit dela Rusia țaristă o stare deplorabilă a gospodăriei comunale și în special în situația spațiilor plantate ale orașelor. În orașele cu peste 100000 locuitori existau în 1927 numai 3,5 mp teren plantat de locuitor. Pentru a lichida această stare de lucruri, sovietele orășenești, sprijinindu-se pe inițiativa și munca voluntară a oamenilor muncii, au realizat lucrări de mare amploare în domeniul înverzirii orașelor. Suprafața spațiilor libere plantate în 524 orașe din R.S.F.S.R. a crescut dela 9247 ha în 1927 la 24 655 ha în 1941.

În orașele din Donbass, suprafața parcurilor și grădinilor pe locuitor reprezenta — la 1 Ianuarie 1934 — 3,00 mp, iar la sfârșitul anului 1935 ajunsese la 20,00 mp. În Leningrad au fost create 670 grădini și seuaruri. Înainte de Marea Revoluție Socialistă, la Moscova, din cele 2145 ha de spații plantate, numai 830 ha erau în folosirea publică; astăzi, 4625 ha de parcuri, grădini și seuaruri sunt la dispoziția populației din capitala Uniunii Sovietice.

În timpul puterii sovietice s'au creat 9 parcuri de cultură și odihnă, 15 parcuri de copii și 16 grădini de cartier; în anii 1944—1947, parcul central de cultură și odihnă « M. Gorchi » s'a mărit de 2 ori, parcul Cuntev a crescut dela 150 ha la 230 ha prin anexarea pădurilor vecine, și parcul Hinchinse dela 20 ha la 150 ha.

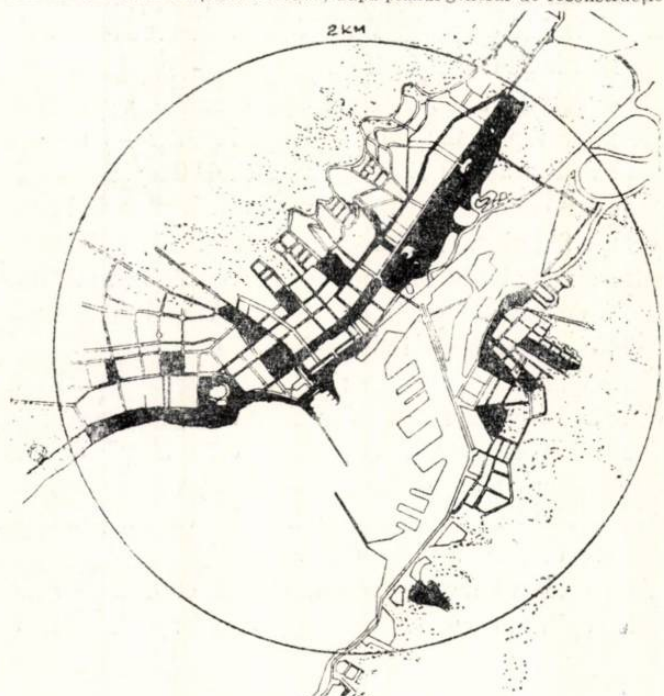
Aceste câteva date sumare ilustrează ce departe sunt orașele capitaliste de rezolvarea problemei spațiilor libere

Parcul din Gagră (Caucaz)

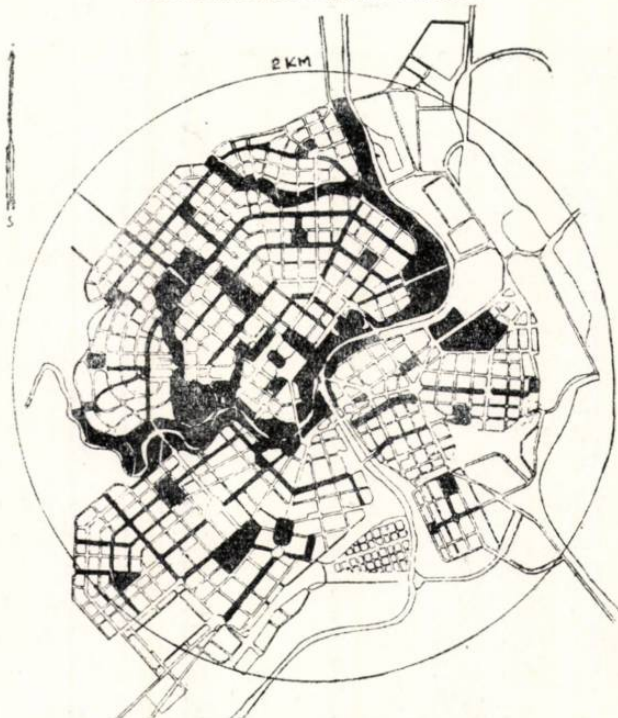

Schema inverzirii oraşului Moscova, după planul general de reconstrucție

Schema inverzirii oraşului Novorosiisk

Schema inverzirii oraşului Orel

plantate, față de realizările în acest domeniu din Uniunea Sovietică.

În baza analizei științifice a rezultatelor obținute în crearea numeroaselor parcuri și grădini, constructorii de orașe sovietice au stabilit o serie de principii care să permită alcătuirea unor sisteme raționale de spații plantate, întocmind în acest scop norme de plantare a orașelor.

Una din cele mai importante funcțiuni pe care le au spațiile plantate în orașe este aceea că asigură o zonă de protecție sanitară între cartierele industriale și cele de locuit.

Normele sanitare și regulile de protecție sanitară sovietice prevăd 5 clase de zone de protecție și de siguranță contra incendiilor în jurul industriilor. Lățimea zonelor de protecție variază între 50—1000 m, după felul industriilor care trebuie izolate de zonele de locuințe. Aceste norme sunt aplicate și la noi, fiind adaptate la condițiile specifice ale țării noastre.

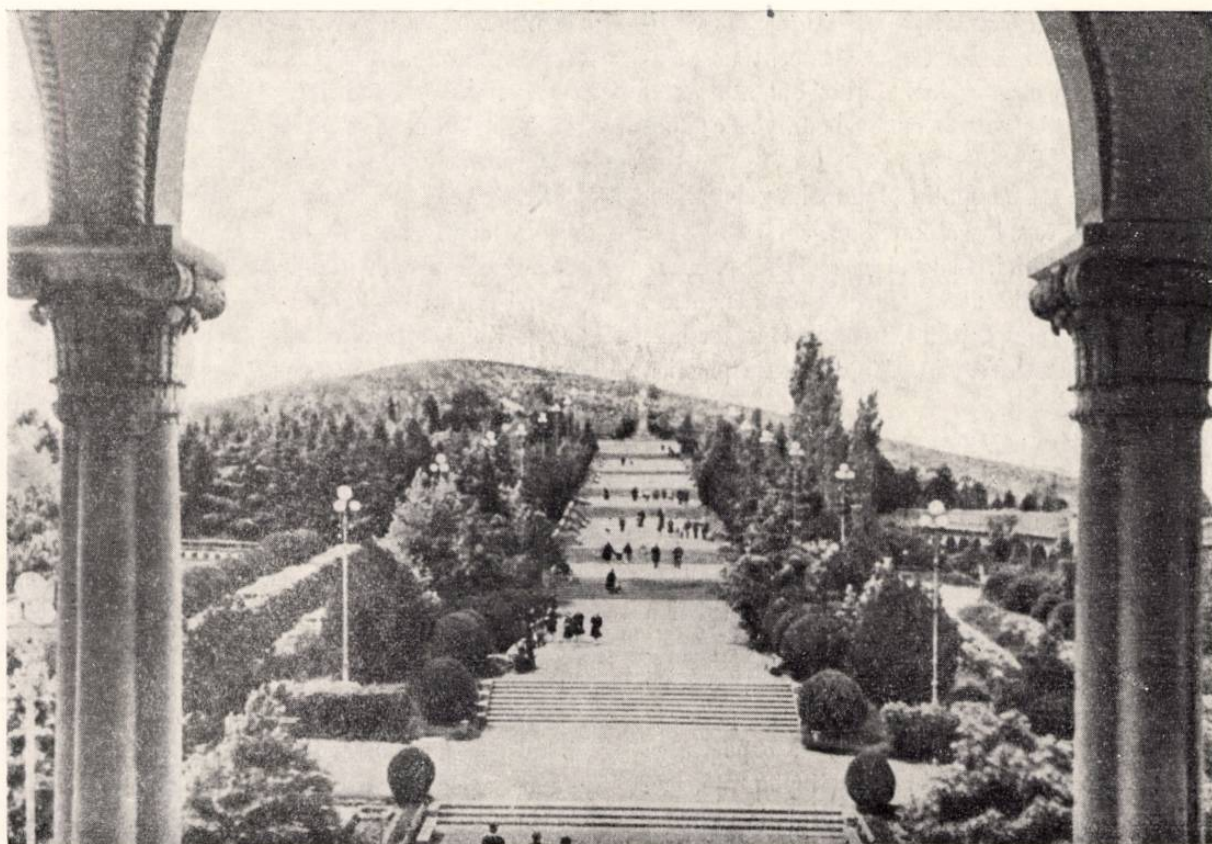
Cercetările făcute de savanții sovietici în ceea ce privește influența plantațiilor asupra microclimei sunt de o deosebită importanță.

Anastasiev a constatat că aerul în masive plantate este cu 18—20% mai umed decât pe teren deschis, iar Bodrov a observat că chiar fâșiile înguste (lățimea de 10 m) de arbori și arbuști pot exercita o acțiune de umezire a aerului pe o distanță de 600 m. Institutul unional de ameliorări agronomice și al economiei forestiere din U.R.S.S. a stabilit că rolul de protecție al plantațiilor contra vântului se întinde pe o distanță egală cu de 40 ori înălțimea arborilor. Lățimea zonei acțiunii de protecție contra prafului este de 10—20 ori înălțimea arborilor. Fedânschi și Beriusev au făcut o serie de experiențe privitoare la micșorarea sgomotului datorită zonelor plantate. În interiorul unui masiv plantat, sgomotul scade cu 19—20 decibeli; în scuaruri însă, efectul de micșorare a sgomotului este neînsemnat, nedepășind 4—7 bel. De aici apare necesitatea ca în orașe să se grupeze spațiile plantate pentru a forma unități cu suprafața cât mai mare; fracționarea terenurilor plantate pe suprafața orașului este mai puțin propice, atât în ceea ce privește acțiunea de protecție contra sgomotului, cât și în legătură cu realizarea de zone cu un microclimat simțitor diferențiat față de zonele clădite ale orașului.

Suprafețele reduse de terenuri plantate, așezate la întâmplare, așa cum este situația în orașele capitaliste, nu pot influența asupra schemei generale arhitectonice a orașului, au o importanță estetică redusă și nu satisfac în măsură suficientă necesitățile de odihnă și recreare a populației. Normele sovietice stabilesc că suprafețele scuarurilor pe teritoriul orașului nu trebuie să depășească 4—12% din suprafața totală a spațiilor libere plantate.

La realizarea rețelei de parcuri și grădini în orașele socialiste trebuie să se țină seama de problemele de economie și de utilizare, de condițiile locale (climă și relief), de dimensiunile și de caracterul orașului.

Costul amenajării și exploatării unor parcele mai mari și mai compacte de plantații este mai mic decât amenajarea unor întinse bulevarde sau fâșii plantate. Întrebuințarea de fâșii mărește lungimea rețelelor de apeducte, canalizare, drenuri și rețeaua de utilaj tehnic este mai complicată și mai scumpă.

Parcul « I.V. Stalin » din Tbilisi

Fâșiile sunt mai puțin proprii odihnei, atmosfera este mai puțin curată și șgomotul mai puțin atenuat decât în interiorul unor parcuri mari; în schimb, fâșiile plantate, drumurile de umbră, sunt agreabile pentru parcursul dintre zonele de muncă și cele de odihnă.

În orașele așezate într-o regiune secetoasă este preferabilă crearea de masive plantate, sistemul de plantație fracționat sau cu fâșii îngreunând posibilitățile de îngrijire a plantațiilor; în schimb, în regiunile bântuite de vânturi aspre, în schema generală a orașului vor domina fâșiile ca element important de protecție.

Terenurile joase, relieful accidentat care nu este apt pentru construcții, însă favorabil pentru plantare, hotărâște adesea alcătuirea sistemului de plantație. Axul principal de compoziție a orașului, orientarea orașului spre elementele naturale (fluvii, bazine de apă), adaptarea compoziției la particularitățile naturale locale, deschiderile de perspective spre vederi interesante, condiționează sistemul de plantație.

Suprafața și felul spațiilor verzi variază în funcție de dimensiunile orașului, condiționându-i structura. În orașe mici, natura este aproape; câteva scuaruri, bulevarde plantate și o grădină sau un parc periferic constituie elementele de dotare necesare; în orașele mijlocii apare necesitatea unei grădini interioare și a unui parc central de cultură și odihnă. În orașele mari sunt necesare mai multe parcuri de cultură și odihnă, precum și grădini cu caracter special grădini zoologice și botanice, parcuri de cultură și sport), sistemul de plantare devenind mai complex.

Caraacterul și funcțiunile orașului intervin, deasemenea, în stabilirea sistemului de plantare. După importanța rețelei de dotări sociale și culturale, după poziția acestor dotări se influențează structura arhitecturală a orașului. În jurul

acestor elemente se creează scuaruri, bulevarde plantate unesc piețele importante, gările, terenurile sportive, realizându-se astfel o legătură între diferitele elemente ale orașului prin intermediul spațiilor plantate.

În cazul stațiunilor balneo-climaterice, parcul este centrul compoziției și determină aspectul general al orașului: instituturile de cură, sanatoriile se grupează în jurul lui, iar rețeaua de străzi este subordonată intrărilor în parc.

Din cele arătate apare că este de evitat tratarea după un singur mod a sistemului de plantare. Va trebui să realizăm în orașe un sistem combinat care prezintă un interes mai mare din punct de vedere arhitectonic, este mai variat și contribuie la stabilirea unei personalități specifice legate de caracterul orașului și de condițiile locale.

Analiza câtorva orașe sovietice ne va ajuta să înțelegem mai bine aceasta.

Schema spațiilor libere plantate din orașul Orel arată o perfectă legătură a ei cu rețeaua stradală, o dezvoltare amplă a terenurilor plantate în jurul elementelor naturale, o orientare a întregii compoziții spre râul Oca; cu ajutorul spațiilor libere plantate s'a obținut de către autorii planului, o unitate desăvârșită între structura orașului și elementele naturale.

Planul orașului Novorosiisk este dezvoltat liniar între litoralul Mării Negre și poalele munților Caucaz. Orașul are vederea liberă spre malul mării, care este bogat plantat și fâșii plantate asigură legătura cu masivele împădurite din exterior.

Compoziția de bază a planului orașului Moscova este legată de râul Moscova; în bucla principală a râului se dezvoltă, pe o suprafață de 1000 ha, parcul central de cultură și odihnă « Maxim Gorki ». De aici de desfășoară o largă

perspectivă spre colinele Lenin, unde este așezată universitatea Lomonosov cu grădinile ei. Două inele centrale plantate leagă parcurile între ele. În jurul unui inel plantat exterior, larg de 10 km, sunt așezate locurile de odihnă ale populației Capitalei Uniunii Sovietice.

La Leningrad s'a creat un spațiu plantat lung de 6 km, pe malul golfului Finic, care leagă parcul orașenesc Cronverc cu parcul maritim al Victoriei. În jurul acestei fâșii plantate se vor amenaja instituțiile necesare sporturilor nautice. Elementul natural, litoralul golfului, organizat cu un lanț de parcuri și grădini, participă direct la structura plastică a orașului.

Condițiile pentru crearea unui sistem unic arhitectural al orașului se bazează, în ceea ce privește realizarea spațiilor plantate, pe norme, rezultate ale unor analize științifice și ale vastei experiențe sovietice.

Normele stabilite de Academia de Arhitectură a U.R.S.S. au fost verificate practic în urma construirii a cca 400 orașe noi. Aceste norme sunt stabilite în legătură cu dimensiunea orașului și ținând seama de funcțiunea lui și de factorii geografici (climă, relief, masive plantate existente). Aplicarea lor este condiționată de capacitatea de deservire a diverselor feluri de spații plantate, de zonele de influență ca distanță, de procentul de frecvență a populației, de procentul de utilizare a terenului (zone plantate, terenuri construite, suprafața aleelor, a apelor, etc.)

Astfel, atât la proiectarea de ansamblu, cât și la cea de detaliu, există elemente concrete care ușurează o realizare unitară și corespunzătoare nevoilor reale ale populației din regiuni diferite.

Spațiile libere plantate într'un oraș socialist se caracterizează prin modul lor de dotare, prin organizarea lor în

legătură cu activitatea recreativă a vizitatorilor, prin concepția artistică ce stă la baza compoziției lor.

Parcurile de cultură și odihnă sovietice sunt instituții culturale de masă, de tip nou, cu rolul de a asigura oamenilor muncii o odihnă plăcută, ajutându-i în același timp să-și ridice nivelul lor ideologic, politic, cultural și profesional.

Pe lângă zonele de odihnă, în parcurile sovietice se creează zone care permit desfășurarea unor multiple activități. Astfel există:

- Zona cultural-educativă și informativă, cu biblioteci, expoziții, săli de conferință, stații de radioficare, gazete luminoase și proiectate, alei cu portretele stahanoviștilor, etc.

- Zona artistică, cu teatre, săli de concerte, pavilioane pentru muzică și terenuri rezervate serbarilor în aer liber.

- Zona sportivă, cu stadioane, terenuri de sport, terenuri pentru exercițiile pionierilor.

- Zona distractivă, cu restaurante, platforme pentru dansuri, terenuri rezervate jocurilor mecanice.

- Zona rezervată pentru jocul copiilor, cu bazine, terenuri de joc, colțuri botanice și zoologice, orașul copiilor.

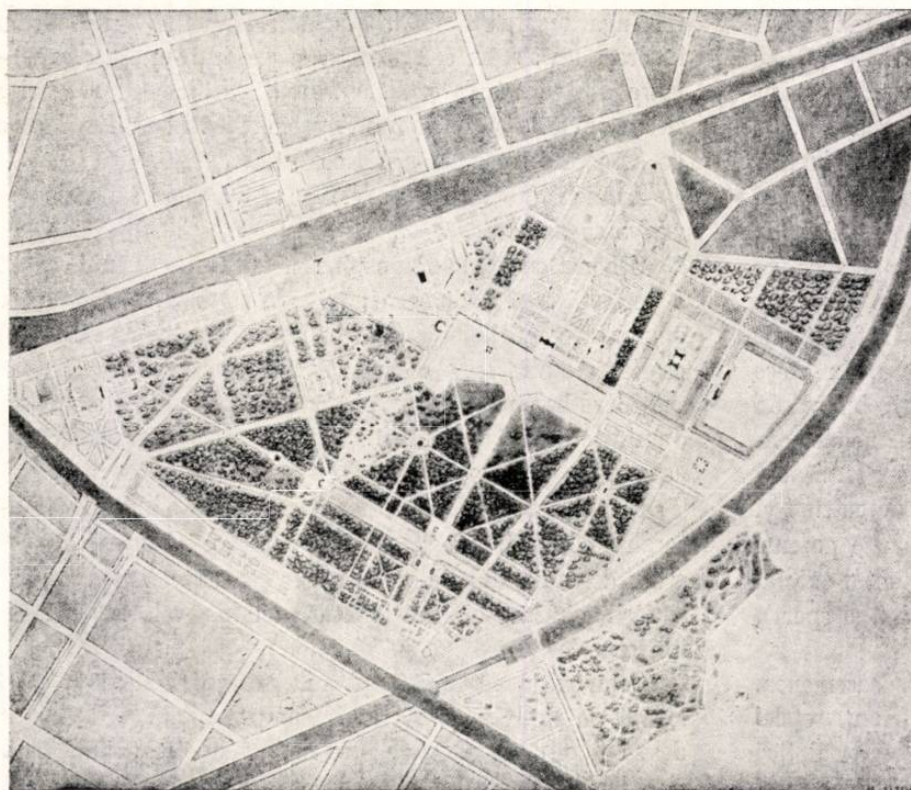
Astfel se creează oamenilor muncii condiții cât mai bune pentru refacerea forțelor de muncă, pentru îmbogățirea cunoștințelor lor culturale și profesionale, pentru educarea lor în spirit marxist-leninist, contribuind la educarea omului nou, luptător pentru pace și socialism.

Desvoltarea parcurilor sovietice este bazată pe realitate, pe o adaptare perfectă la teren, pe o apropiere realistă de natură. Parcurile sovietice sunt deschise, cu accesul liber de jur împrejur, ele nu sunt înghesuite printre clădiri, așa cum le întâlnim în orașele capitaliste, putând astfel participa în ansamblu la valorificarea estetică a orașelor.

Parcurile sovietice fiind utilizate atât pentru desfășurarea unor mari serbări populare de masă cât și pentru odihna individuală, sunt realizate, în general, în stil mixt, îmbinând peisajul natural cu porțiuni organizate în vederea unei optime deserviri. Parcurile au un caracter popular, permițând o folosință de masă. Acest lucru apare clar în planul parcului Cuscov dela Moscova, care include pe teritoriul său un renumit domeniu din sec. XVIII. Aci se pot compara două compoziții de parcuri din epoci diferite.

Partea nouă a parcului, executată de arhitecții M. I. Prohorova și I. S. Grinevițchi, are alei de dimensiuni mari care permit accesul maselor în toate colțurile parcului; porțiunile din interiorul aleelor, care servesc la degajarea mulțimii, sunt tratate liber, cu vegetație bogată. În ansamblul parcului domină zonele umbrite față de cele însorite, obținându-se o folosință plăcută a parcului, atât ziua, cât și seara. Teritoriul parcului este astfel organizat, încât se pot realiza, pe lângă satisfacerea nevoilor de odihnă individuală, mari serbări populare de masă.

Planul general al parcului Cuscov—Moscova

În arhitectura parcurilor sovietice se întrebuințează materiale de construcție și motive naționale locale. Astfel, parcurile care se dezvoltă în toate regiunile geografice ale Uniunii Sovietice și care sunt locuri de odihnă ale oamenilor sovietici, corespund prin arhitectura lor cerințelor celor care le frecventează. Sculpturile din parcurile sovietice sunt opere cu un nivel artistic ridicat. Tematica acestor sculpturi exprimă realitatea sovietică și eroicele sale cuceriri; întâlnim în parcuri figurile conducătorilor iubiți ai oamenilor muncii, ale marilor luptători ai revoluției, ale ostașilor neînfricați ai armatei sovietice, teme despre munca pașnică, întreceri sportive, despre viața fericită a copiilor sovietici, etc.

În parcurile sovietice se realizează o atmosferă de liniște și reconfortare, se exprimă dorința de viață a oamenilor sovietici; ele au un caracter optimist, contribuind astfel la formarea și educarea unui om de tip nou, constructor al comunismului.

★

În Republica Populară Română se desfășoară o muncă intensă în vederea construcției și reconstrucției socialiste a orașelor patriei noastre.

Grija continuă a statului democrat popular pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor muncii a cuprins și domeniul dotării orașelor cu spații libere plantate. Numeroase parcuri, grădini și scuaruri au fost și sunt create pentru ca viața în oraș să fie mai bună și mai plăcută.

La 1 Mai 1951 a fost inaugurat în București parcul de cultură și odihnă « I. V. Stalin ». Prin amenajarea unei vaste esplanade pornind din piața I.V. Stalin, prin construirea unui teatru în aer liber în mijlocul acestui parc, prin afectarea tuturor cluburilor sportive aflate pe malul lacului Herăstrău, s'au îmbunătățit mijloacele de deservire a oamenilor muncii. Amenajarea, în plus, a unui teritoriu de 50 ha în prelungirea parcului existent, a contribuit la sporirea suprafeței plantate, dând posibilități de organizare a unui important centru pentru distracție și odihnă. Restaurante, baze sportive dotate cu tot utilajul necesar, alei largi plantate și pietruite au fost executate pe locul unde înainte se întindeau vaste terenuri virane pline de bălării.

Alături de acestea, crearea unor parcuri și grădini de cartier au contribuit în mod simțitor la sporirea suprafețelor plantate. Printre acestea trebuie menționat Parcul Copilului, cu o suprafață de 60000 mp, realizat pe fostul loc al groapei Cuțarida, precum și noile grădini din cartierele Vitan-

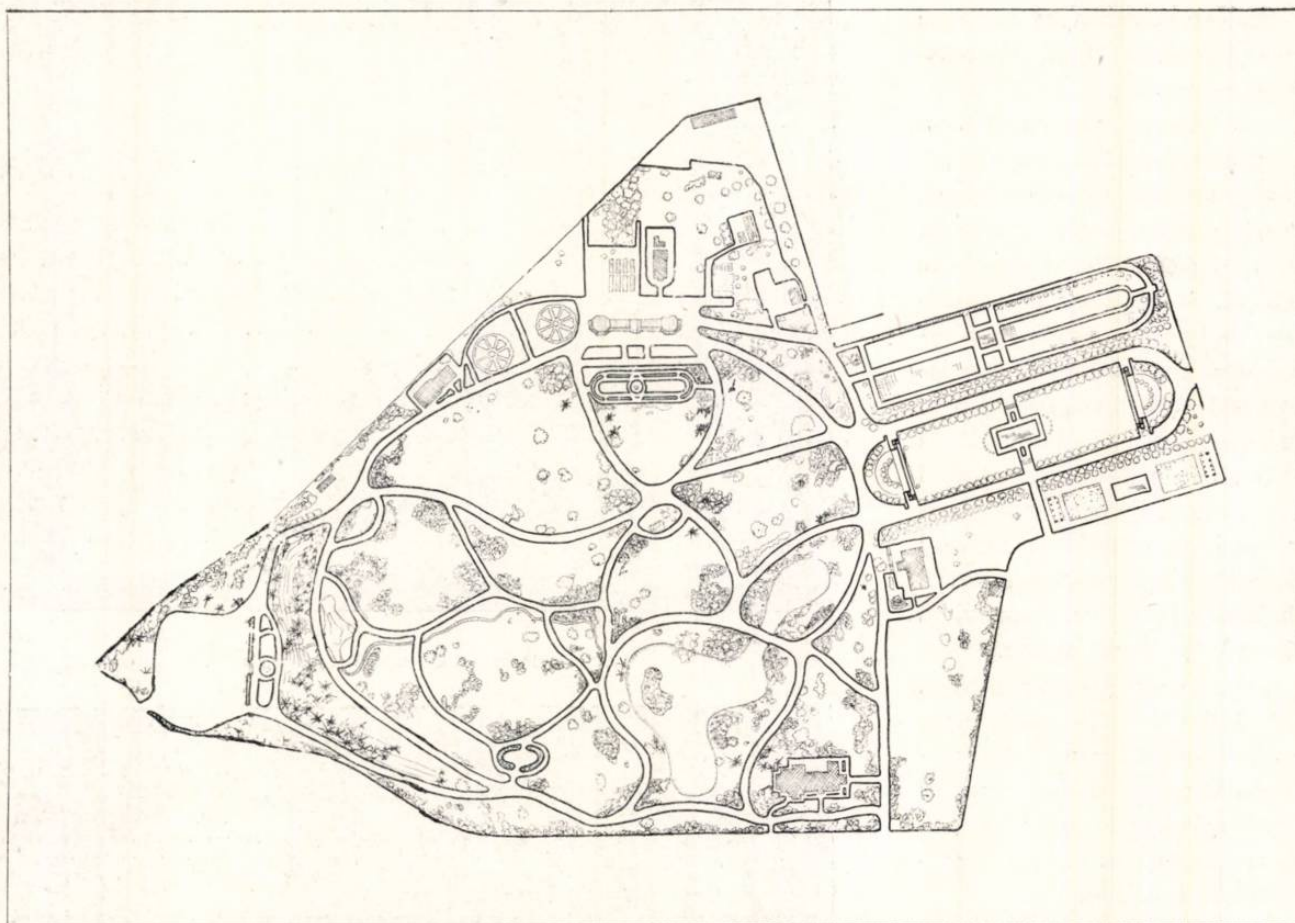
Aspect din parcul de cultură și odihnă « I.V. Stalin »

Vedere din grădina « Filimon Sârbu »

Dudești, Ferentari, Pieptănari și Vergului. Au fost de asemenea amenajate numeroase scuaruri și peste 100 solarii în diferite cartiere. Grădinile publice existente au fost refăcute, transplantându-se tei bătrâni, brazi argintii și molizi și punându-se peluze noi de gazon și flori.

O grijă deosebită a fost acordată creării unor complexe sportive sau amenajării celor existente. Printre acestea trebuie menționate transformările făcute la Stadionul Republicii, a cărui capacitate este astăzi de 40000 spectatori, precum și construirea noului complex Dinamo, realizat pe fostul teren al Velodromului și al cărui stadion poate cuprinde cca 23000 spectatori. Această realizare cuprinde o hală de gimnastică, numeroase terenuri de sport pentru antrenament, terenuri de voley, basket, precum și o pistă betonată pentru ciclism.

Planul Grădinii Botanice — București

În activitatea desfășurată până acum au apărut însă și numeroase deficiențe și dificultăți datorite, în special, lipsei unui plan de sistematizare a orașului, care să prevadă dezvoltarea armonioasă a parcurilor de cultură, odihnă și sport. Aceasta a făcut ca unele instituții să se așeze în zona lacurilor, zonă rezervată în special amenajărilor de spații libere plantate, fără a ține seama de perspectivele de dezvoltare a orașului. De exemplu, complexul sportiv Floreasca și grupul de producție cinematografică Floreasca nu sunt studiate într-o concepție unitară, legată de amenajarea lacului. Prin volumul lor, ele creează un contrast nefavorabil cu peisajul înconjurător. Nu s'a realizat încă o reorganizare științifică a Grădinii Botanice în spiritul biologiei micriuriste și transformarea ei într'un important mijloc de activitate didactică și de culturalizare a maselor după modelul grădinilor botanice din Uniunea Sovietică. Activitatea culturală-educativă în cadrul parcului de cultură și odihnă « I. V. Stalin » nu a reușit încă să cuprindă toate problemele legate de popularizarea realizărilor din țara noastră și nu a fost organizată astfel pentru a avea și în timp de iarnă o activitate susținută.

Hotărârea din 13 Noiembrie 1952 a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și a Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, cu privire la planul general de reconstrucție socialistă a orașului București, a deschis largi perspective pentru dezvoltarea parcurilor și grădinilor din Capitală.

Trasând marile principii de reconstrucție a orașului, această hotărâre prevede reorganizarea în mod planificat a spațiilor libere plantate existente, crearea de noi parcuri,

grădini, scuaruri și terenuri de sport, contribuind astfel la îmbunătățirea climei și la organizarea odihnei și recreației oamenilor muncii. Punându-se în valoare elementele de frumusețe naturală (relief, ape, păduri, plantații), atât din oraș, cât și din zona preorășenească, se vor îmbunătăți condițiile de viață ale populației, se va înfrumuseța Capitala patriei noastre.

În urma Hotărârii din Ianuarie 1953 a Consiliului de Miniștri s'au construit în Capitală o serie de lucrări cu caracter cultural și sportiv, lucrări destinate să îmbunătățească viața oamenilor muncii din Capitală și care au creat condițiile unei bune desfășurări celui de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie care a avut loc în luna August în București.

Lucrările executate au fost amplasate în raioanele și cartierele cu o populație densă muncitorească, neglijate complet în trecut, cum sunt raioanele 23 August și Grivița Roșie. Dintre aceste lucrări, cea mai importantă realizare o constituie construirea marelui parc cultural-sportiv din raionul 23 August — Complexul de cultură și sport « 23 August ».

Așezat în partea de Est a orașului, parcul 23 August a fost construit în vechea groapă a Vergului și pe fostele terenuri insalubre învecinate.

Noul complex, ce cuprinde o suprafață de cca 50 ha și care înglobează în cadrul său parcul Vergului, a fost creat în spiritul studiilor făcute pentru planul general de sistematizare a Capitalei, rezolvând necesitatea creării unei zone verzi importante în partea de Est a orașului. Această zonă

verde va fi legată către Nord prin lacul Fundeni, cu zona lacurilor din Nordul Bucureștilui.

În cadrul acestui parc, elementul principal este stadionul sportiv de 80000 de locuri. În afară de aceasta, acest parc este înzestrat cu un teatru în aer liber de 4000 locuri, un lac artificial, cu numeroase construcții auxiliare, oglinzi de apă, peluze și fântâni. Sunt prevăzute a se construi în etapa următoare o piscină și o arenă de sport.

Accesul principal se face printr-o intrare monumentală din b-dul Muncii; a fost creată o esplanadă în prelungirea străzii Maior Coravu, cât și în șoseaua Iancului. Întregul ansamblu va fi completat cu grupuri statuare, basoreliefuli, elemente decorative, etc.

Lipsa unui plan de sistematizare care să prevadă perspectivele de dezvoltare a orașului a făcut ca în trecut să se admită construirea în această zonă a unor elemente care micșorează însă valoarea arhitecturală a acestui ansamblu.

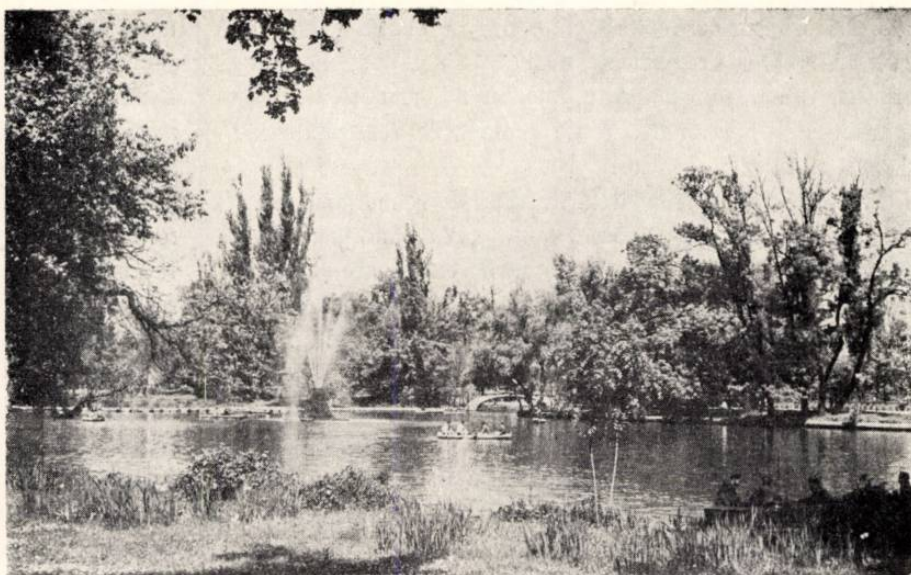
Alături de realizarea acestui complex sportiv, s'a prevăzut înzestrarea parcului «I. V. Stalin» cu noi lucrări culturale și sportive în dezvoltarea celor existente, s'a prevăzut lărgirea rețelei de alei și plantații, pentru obținerea unui aspect unitar și armonios al suprafețelor amenajate în 1951.

Parcul «N. Bălcescu» din raionul Grivița Roșie a devenit, deasemenea, un centru de cultură pentru populația muncitoare a acestui cartier, prin construirea unui teatru în aer liber de cca 2000 locuri.

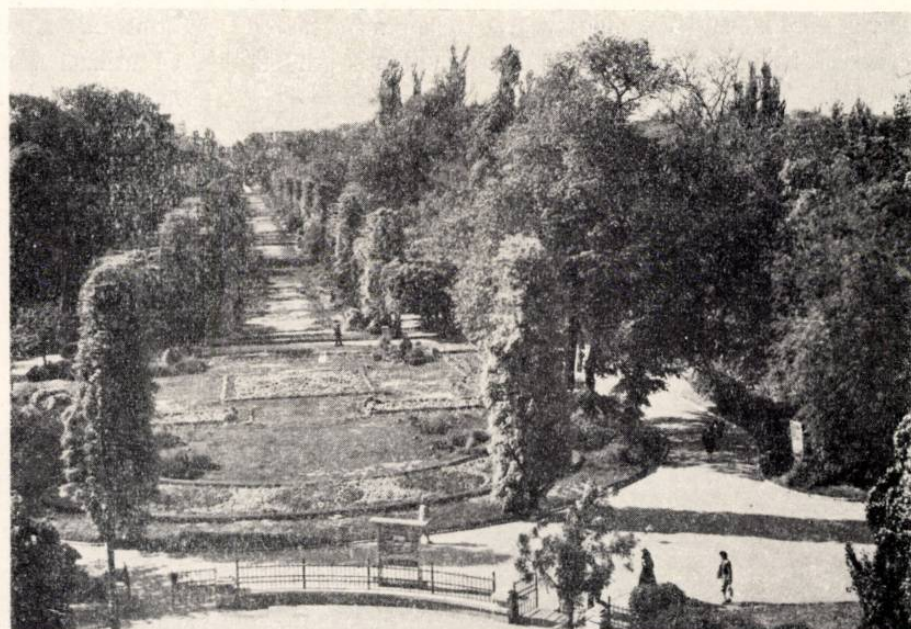
Construcțiile prevăzute și realizate în domeniul spațiilor verzi în anul 1953 reprezintă doar o mică parte a marilor lucrări legate de reconstrucția Capitalei. În planul general de sistematizare a orașului București va trebui să se propună un sistem de spații libere plantate care să satisfacă nevoile de deservire a populației. La studiul acestui sistem va trebui să se țină seama de următoarele principii:

1. Zona construită a orașului trebuie să fie dotată cu suficiente spații libere plantate, uniform repartizate.

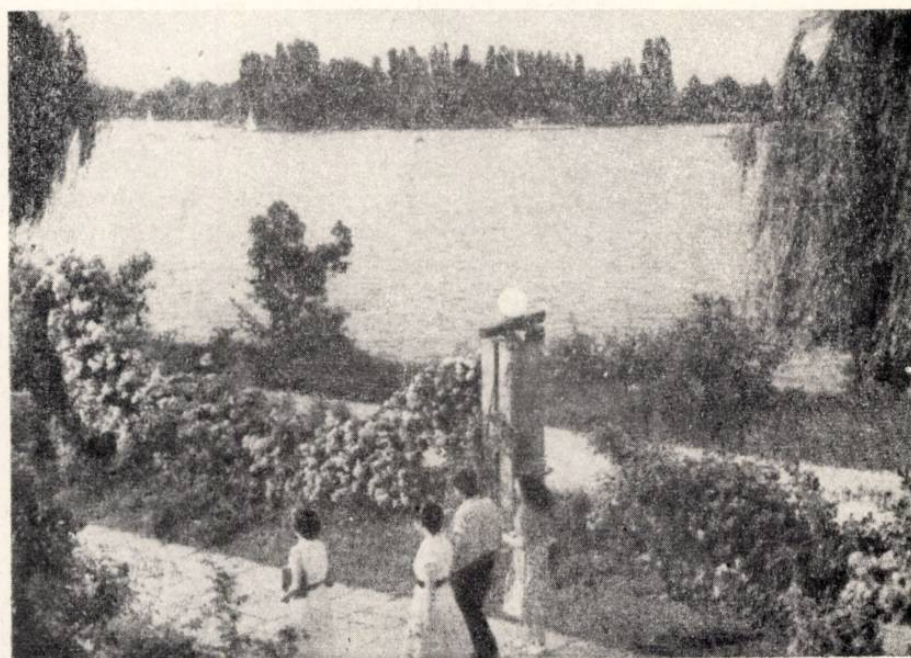
2. Parcurile și grădinile să se realizeze în primul rând pe terenuri improprie a fi construite și în locul cartierelor insalubre.

Lacul din grădina Cișmigiu

Aleea centrală din grădina Cișmigiu

Vedere din parcul de cultură și odihnă «I.V. Stalin»

3. La dimensionarea spațiilor libere plantate trebuie să se țină seama de zonele de nocivitate a industriilor, de gruparea terenurilor plantate, pentru a forma unități cu suprafețe cât mai mari, și de economiile realizabile la execuția și întreținerea lor.

4. Valorificând particularitățile naturale și monumentele de arhitectură prin spații libere plantate, realizând prin fâșii bogat plantate legătura dintre parcurile exterioare și interioare, să se tindă la evidențierea celor mai frumoase aspecte ale orașului, pentru realizarea unui organism unitar cu o structură plastică proprie.

5. Să se prevadă în oraș spații libere plantate cu scopuri precise; în realizarea lor să se utilizeze în mod creator operele clasice care fac parte din patrimoniul artistic universal și minunatele exemple ale arhitecturii parcurilor sovietice.

În cadrul orașului, o grijă deosebită va trebui dată asanării complete a lacurilor Colentinei din Nordul Capitalei. În jurul acestora se va putea crea un puternic masiv plantat, utilizând terenurile virane sau slab construite; în cadrul acestui masiv se vor amenaja baze sportive, case de odihnă și tabere de pionieri, iar în regiunea lacului Fundeni, viitoarea grădină zoologică.

În Sudul orașului, pătrunzând în lungul Dâmboviței, largi bulevarde plantate vor lega parcurile ce vor trebui create în jurul mănăstirii Văcărești și în Valea Plângerii, unde se va putea realiza un al doilea parc de cultură și odihnă în suprafață de cca 100 ha.

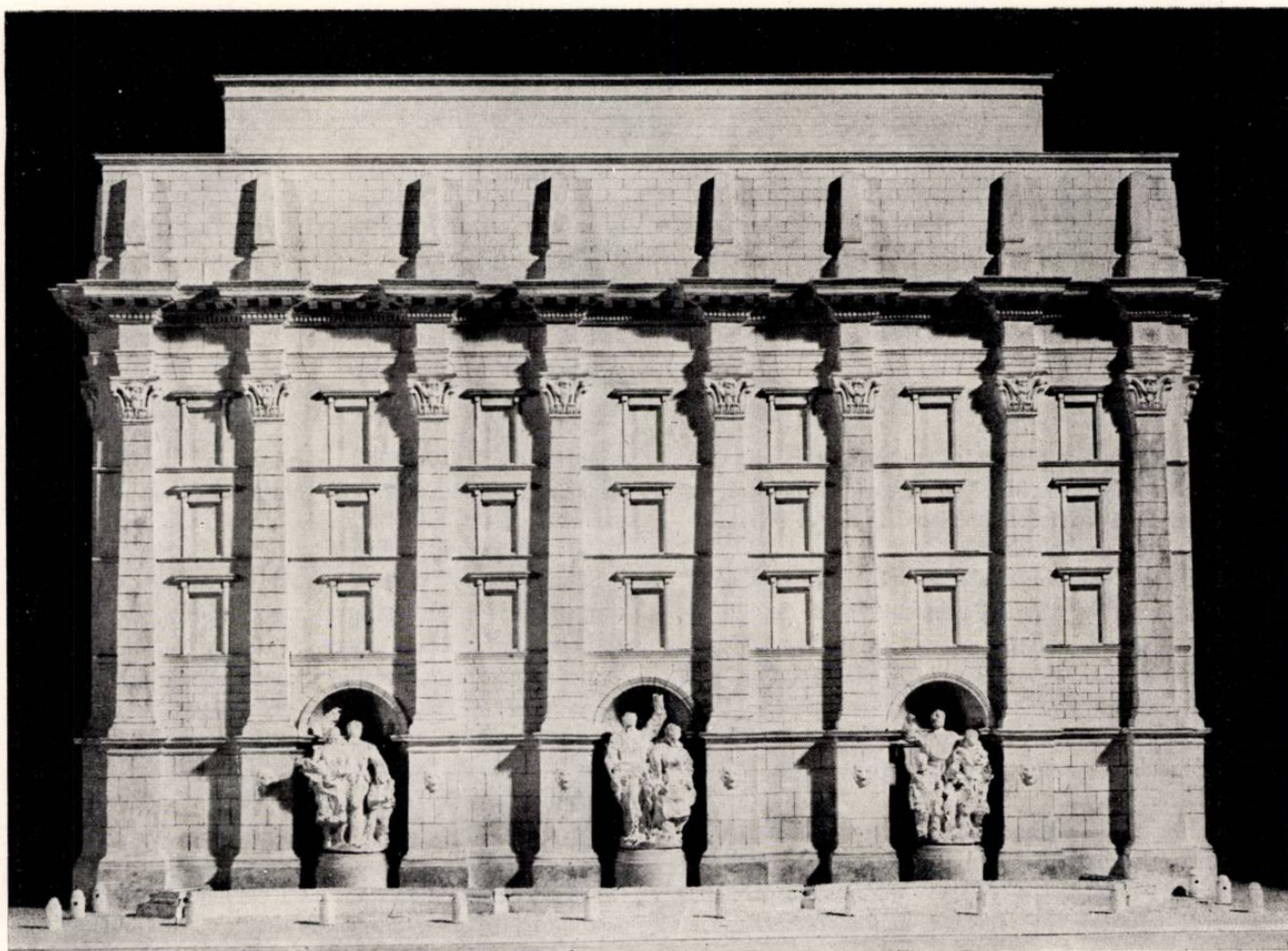
În partea de Nord și Est a Capitalei, prin utilizarea

masivelor plantate, se va putea realiza o centură de păduri și de zone de odihnă. Astfel legarea prin perdele de protecție a pădurilor Scroviștea, Snagov, Căldărușani, dela Nord, a pădurilor Afumați, Pustnicul și Cernica, dela Est, organizarea peisagistică și dotarea lor cu baze de odihnă și sport, legarea printr'un canal a lacurilor Snagov și Căldărușani cu lacurile de pe valea Colentinei, vor contribui la constituirea în Nordul și Estul Capitalei a unei regiuni de deosebit interes turistic și sportiv.

Pentru a asigura o deservire apropiată și comodă pentru populația care locuiește în Sudul orașului, va trebui să se prevadă plantarea și organizarea regiunii dintre văile râurilor Argeș și Sabar, lipsită astăzi de orice amenajare. Punerea în valoare a masivului păduros Comana și a malurilor pitorești ale lacului Greaca, elemente ce vor trebui deservite prin mijloace de transport în comun, va contribui, deasemenea, în mare măsură, la crearea unor puncte deosebit de atractive.

Aplicând principiile constructorilor de orașe sovietici, întocmind studii în legătură cu îmbogățirea florei noastre, cu utilizarea materialelor locale și introducerea formelor naționale în arhitectura parcurilor, vom contribui la transformarea socialistă a Capitalei. Orașul București va corespunde astfel nevoilor de trai și de frumos ale oamenilor muncii. Spațiile libere plantate ale orașelor noastre de mâine, ale orașelor socialiste, vor deveni adevărate centre de cultură și de educare a maselor muncitoare în spiritul socialismului și al dragostei de patrie.

Macheta noii clădiri administrative din Piața Republicii — București
Autor prof. arh. R. Bordenache

Teorie și critică

Despre arhitectura noii clădiri din Piața Republicii*)

Prof. arh. P. MACOVEI
Vicepreședinte al
Uniunii Arhitecților din R. P. R.
Arhitect șef al orașului București

Deschizând un ciclu de discuții asupra unor construcții realizate sau proiectate în ultima vreme în țara noastră, secția de teorie și critică a Uniunii Arhitecților din R.P.R. a organizat o primă dezbateră publică asupra clădirii construite în Piața Republicii (între palatul Ministerului Afacerilor Interne și clădirea «Librăria Noastră», fostă «Crețulescu»), clădire executată după planurile prof. Richard Bordenache.

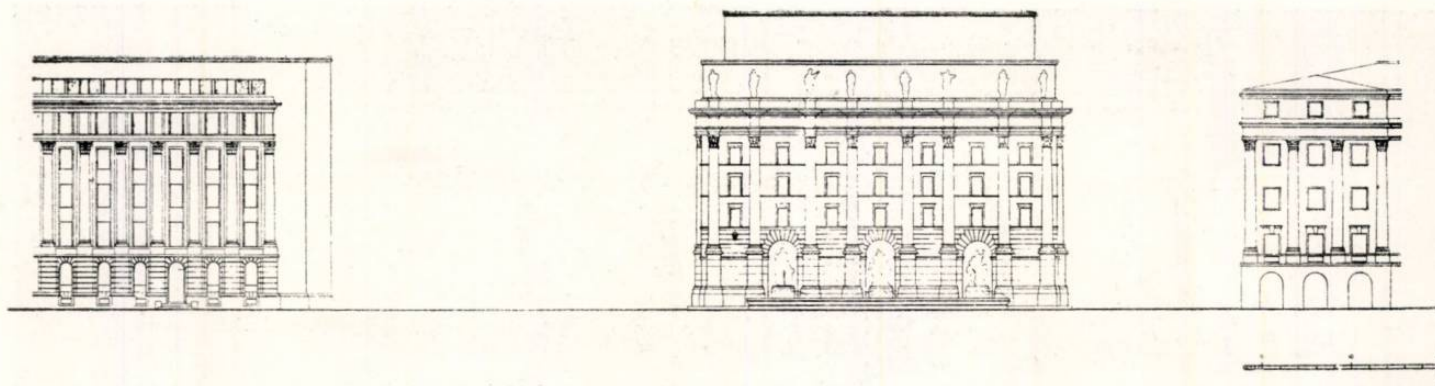
Această dezbateră s'a bucurat de o largă participare din partea arhitecților; observațiile și criticile aduse au

*) Articol scris pe marginea dezbaterii organizate de secția de teorie și critică a Uniunii Arhitecților.

arătat interesul pe care ei îl poartă problemelor de creație arhitecturală și au contribuit, în mare măsură, la clarificarea problemelor ridicate.

Alegerea pentru prima dezbateră a clădirii din Piața Republicii nu este întâmplătoare. Ea a fost determinată, în primul rând, de faptul că această construcție este una dintre primele clădiri realizate pentru a crea un ansamblu urbanistic, menită să fie un monument care să împodobească piața centrală a orașului.

Trebue semnalat însă dela început, ca o greșală principală, tocmai faptul că, deși această lucrare a fost ridicată pentru a contribui la încheierea unui ansamblu, pentru a

Proiecție ortogonală a fațadei, cu distanța la cele două construcții vecine

rezolva măcar parțial o piață care are, prin poziția sa centrală, o importanță deosebită pentru capitala noastră, ea a fost construită fără să existe un plan definitiv al ansamblului pieței în care se încadrează.

Studiul Pieței Republicii s'ar fi putut face fără să fi fost necesar ca întreg planul de sistematizare al orașului să fie definitivat, întrucât aceasta constituie o problemă locală, ale cărei date nu pot diferi esențial în planul viitor.

Piața Republicii constituie unul din aspectele arhitecturale cele mai haotice pe care le-am moștenit dela regimul capitalist, fiind în momentul de față un spațiu inform și neorganizat.

Provenită din dărâmarea în anul 1939 a unor clădiri mari care constituiau un cadru destul de unitar și care realizau în acea vreme unul dintre puținele ansambluri oarecum închegate ale orașului, ea s'a întins în mod neorganizat prin dărâmarile succesive, făcute fără rost și fără niciun plan.

De Piața Republicii se leagă amintiri de luptă ale populației muncitoare a Capitalei, care, în Februarie 1945, sub gloanțele călăului Rădescu, a realizat un pas înainte pe calea clasei muncitoare spre cucerirea puterii și izgonirea monarhiei.

Condițiile în care prof. arh. R. Bordenache trebuia să rezolve proiectarea acestei clădiri erau deosebit de grele, decurgând, pe de o parte, din lipsa planului de ansamblu al pieței, iar pe de alta, din alți factori, ca:

- o foarte lungă perspectivă frontală, din dreptul hotelului Ateneului (cca 350 m), perspectivă coboritoare însă;
- orientarea către Nord, deci o fațadă lipsită de soare și lumină;
- înălțimea mare și desordinea calcanelor clădirii fostă « Generala », care trebuiau acoperite de construcția proiectată;
- lipsa unei unități a clădirilor învecinate, atât ca arhitectură, cât și ca material: palatul Muzeului Republicii (cea mai valoroasă clădire din piață, construită în piatră de Bașchiori), palatul Ministerului Afacerilor Interne (executat din piatră de Vrața, într-o arhitectură clasică manieristă), clădirea fostă Crețulescu (proiectată sub influența renașterii italiene și executată din piatră de Ruscium) și biserica Crețulescu (singurul element cu caracter național din acest ansamblu, din epoca post-brâncovenească, cu atât de frumoase proporții și detalii, din cărămidă aparentă). Dacă la acestea adăugăm și celelalte clădiri din piață: palatul Bibliotecii Universitare (proiectat în așa zisul « clasic franțuzesc »), palatul Ateneului R.P.R. (într-o arhi-

tectură eclectică având la bază ionicul grec) și hotelul Ateneului, ne dăm seama de caracterul divers al clădirilor existente și de dificultatea de a realiza o unitate.

Cum se pune problema?

Sarcina pentru proiectant era de a realiza o construcție care să acopere spre piață calcanele desordonate și iniforme ale clădirii fostă « Generala », printr-o arhitectură care — ținând seama de faptul că nu există un proiect definitiv de ansamblu al pieței și că lucrarea respectivă, din cauza adâncimii reduse, nu putea avea o destinație importantă — trebuia să constituie un element de legătură subordonat unității ansamblului, încadrat cât mai armonios între clădirile existente.

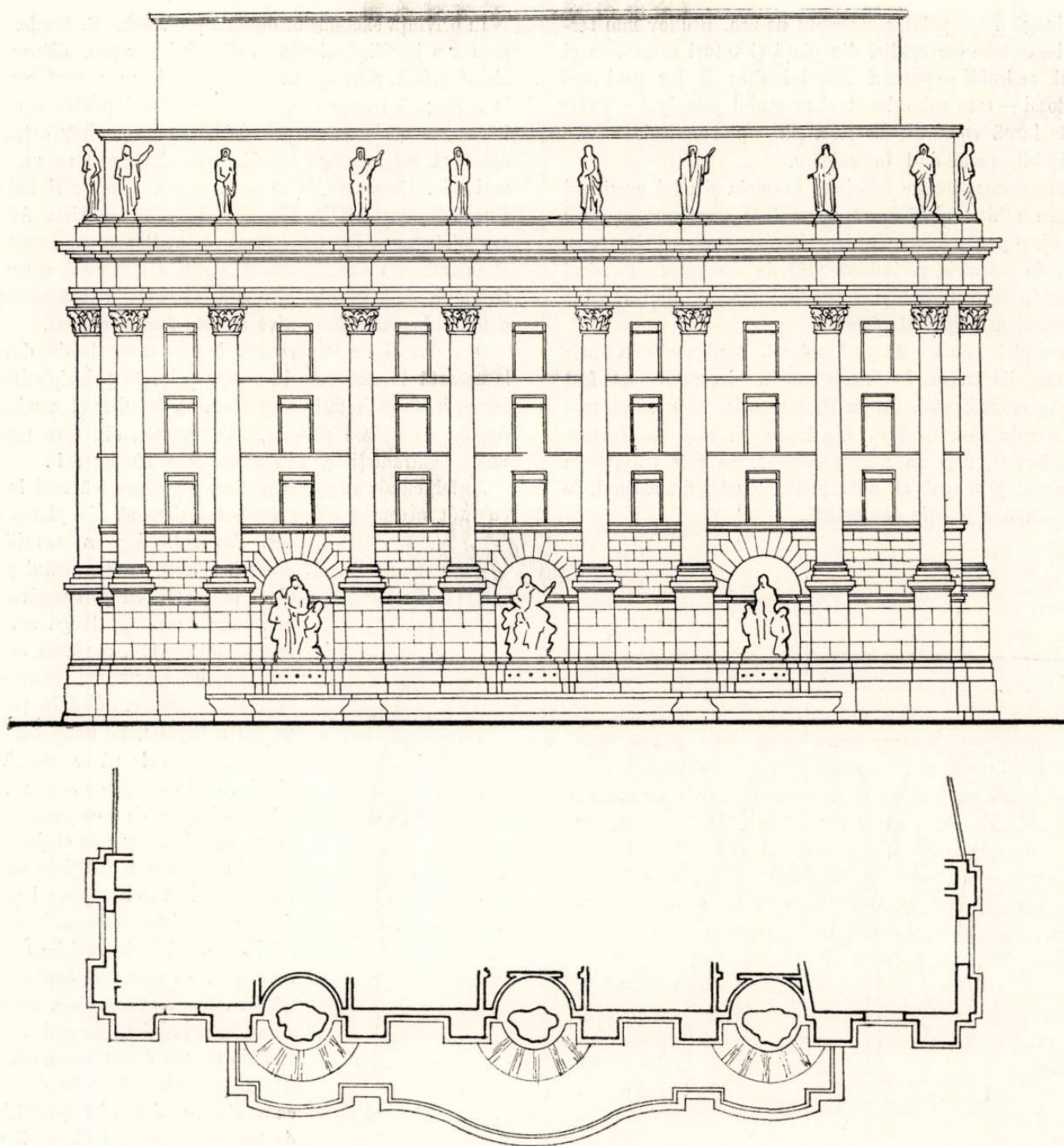
Autorul nu și-a pus în felul acesta problema, ci, în loc să caute să se înscrie între celelalte elemente ale pieței, a urmărit — după cum a declarat într-o ședință de avizare — « să iasă din ordinea monotonă a cadrului » sau, după cum a spus în ședință « a căutat să nu facă un ordin arhitectonic oarecare, înșiruit în proporțiile curente clasice ».

Pornind dela poziția construcției în piață, proiectantul a considerat-o ca pe cea mai importantă, ca elementul principal căruia trebuiau să i se subordoneze celelalte elemente existente, și nu a căutat să exprime în această lucrare un conținut de idei nou și bogat, legat de unele evenimente politice petrecute în această piață, de luptele clasei muncitoare sau de lupta și năzuințele de azi ale poporului nostru.

Neputându-și problema conținutului de idei care trebuia exprimat în această lucrare, tov. arh. R. Bordenache nu a avut față de elementele de arhitectură clasică pe care le-a utilizat, acea atitudine justă, de prelucrare critică, novatoare, pentru a realiza un lucru actual și nou, corespunzător unui conținut nou, ci a căutat să facă ceva cât mai diferit numai ca formă, deși a folosit pentru aceasta tot un vocabular vechi, pe care l-a căutat în formulele cele mai neobișnuite, în rezolvările cele mai particulare ale arhitecturii renașterii târzii.

Din adoptarea acestei poziții individualiste au decurs o serie de lipsuri, de defecte în soluționarea acestei clădiri ca o parte a unui ansamblu.

Astfel, deși toate celelalte clădiri din piață au un ritm simplu, o alternanță regulată a coloanelor ce compun ordinul respectiv, la construcția în cauză s'a adoptat un ritm compus, rezultând din alternarea a două travee de deschideri diferite; în felul acesta, fațada clădirii, în loc să devină un element de legătură, de trecere cât mai regulată, simplă și ordonată

Fațada și planul — Variantă

dela o arhitectură vecină la alta, capătă, prin tratarea diferită, un accent prea personal, un ritm propriu care o face să distoneze.

Afară de aceasta, în loc să folosească coloane așa cum au atât palatul Republicii cât și palatul Ministerului Afacerilor Interne, autorul a prevăzut pile drepte, pe care le-a acuzat puternic. În felul acesta însă, pilele nu fac decât să fie un element de diferențiere în plus față de clădirile vecine și să amintească elementul cel mai secundar și oarecum înafara pieței, casa fostă Crețulescu.

Pe de altă parte, înafară de forme, legătura clădirii noi cu celelalte existente trebuia urmărită și printr'o uni-

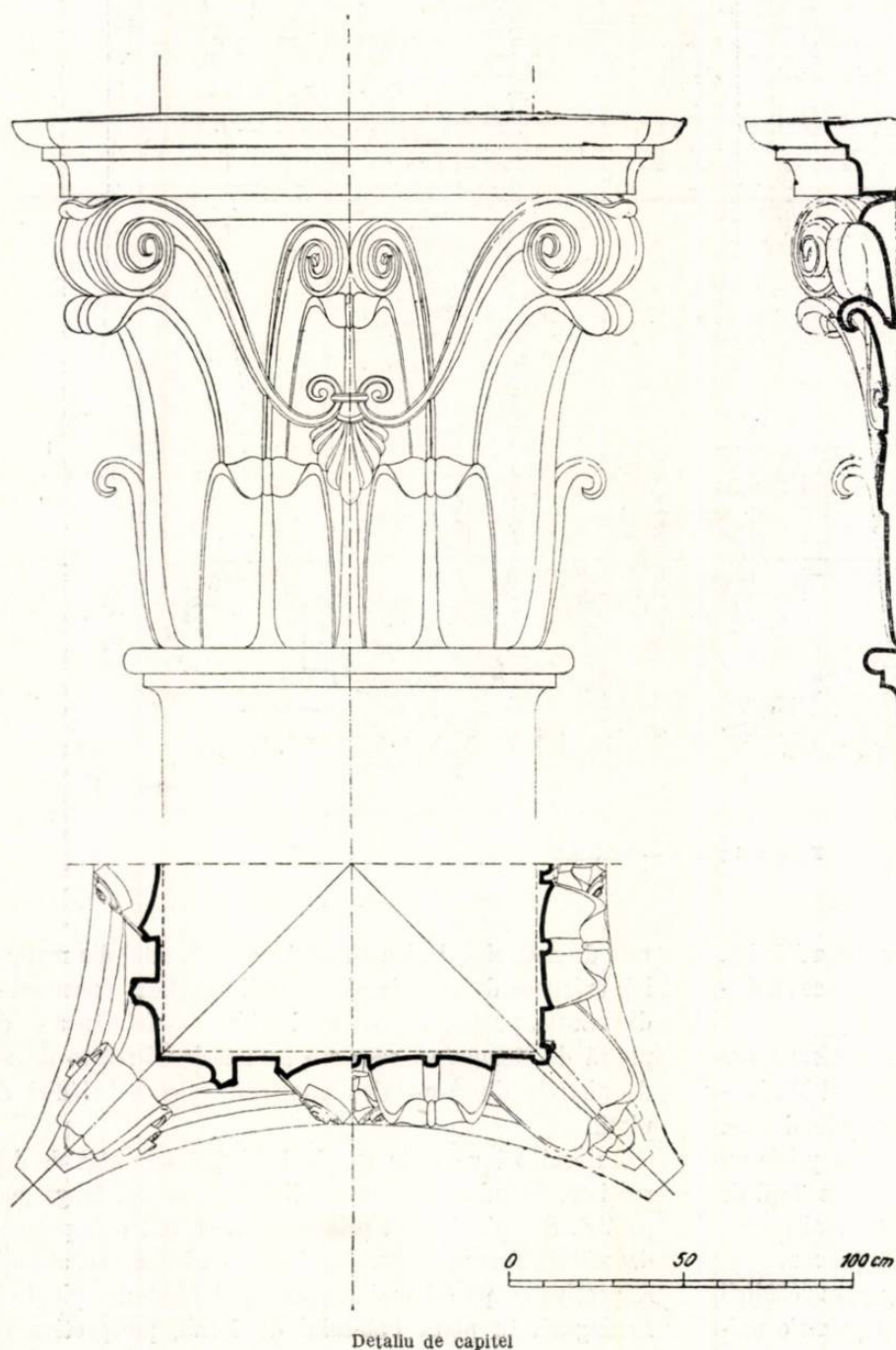
tate de material. În loc de a utiliza, însă, unul din materialele existente de acum în piață, clădirea a fost executată — din păcate, parțial, într'un mod arbitrar și defectuos — din piatră de Bampotoc, care are caracteristici foarte diferite de pietrele din care s'au construit celelalte clădiri din piață.

Autorul a invocat în sprijinul soluției sale atât de diferențiate, faptul că această clădire are cea mai lungă perspectivă din piață și că prin aceasta capătă o importanță deosebită. Totuși, aceasta nu implica tratarea construcției respective ca pe cel mai important element din piață. La Leningrad, în piața Palatului de Iarnă, perspectiva cea

mai lungă o are palatul conceput de arh. Brüllov mai târziu decât celelalte clădiri din piață și totuși acesta, ca și restul cadrului — palatul Marelui Stat Major proiectat de Rossi — este subordonat elementului principal — Palatul de Iarnă construit de Rastrelli — pe care-l deservește admirabil, punându-l în valoare.

Deasemenea, trebuie folosit ca exemplu și felul magistral în care arhitectul Sciusev a rezolvat problema așezării mausoleului din Piața Roșie, element care prin tratarea plină de măiestrie se îmbină atât de armonios cu cadrul existent, întregindu-l și subordonându-i-se, deși rămâne elementul principal al pieței.

Exemplele căutate de prof. arh. R. Bordenache la unele realizări din trecut, în care elemente decorative au fost tratate monumental, nu justifică poziția sa în acest caz: de exemplu Fântâna Trevi din Roma nu este un element secundar, ci, deși un calcan decorat, ea este tratată ca elementul principal al unei piețe de mici dimensiuni, în care ocupă o poziție dominantă.

În privința exemplurilor date de prof. arh. R. Bordenache pentru a justifica adoptarea ritmului compus, diferențiat, ele se referă, aproape fără excepție, la un accent central, la o singură travée care întrerupe ritmul pentru a marca intrarea sau elementul principal, și nu constituie o tratare continuă, pe întreaga fațadă, prin alternarea cu un ritm mai mic. Excepțiile la această regulă, cum ar fi Palazzo Rucellai construit la Florența de Leon Battista Alberti sau Palazzo della Cancelleria dela Roma, proiectat de Bramante, nu sunt realizate printr-o structură constructivă atât de puternic afirmată, ci printr-o fină nuanțare a unor elemente decorative tratate foarte delicat.

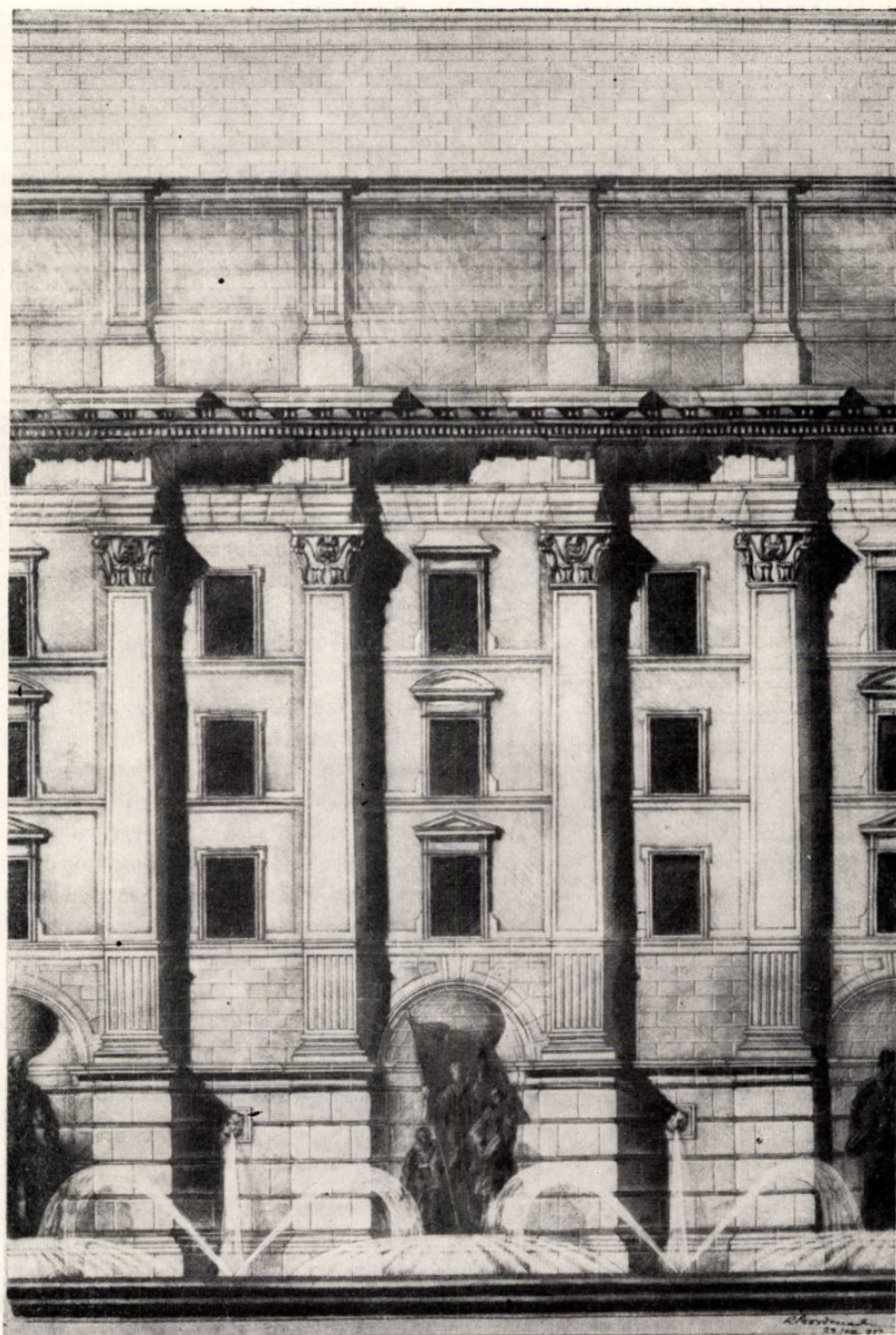
O a doua lipsă importantă de care autorul a dat dovadă la această lucrare este în ceea ce privește principalitatea, consecvența și hotărîrea în tratarea fațadei; el a adoptat puncte de vedere diferite, chiar opuse, din care rezultă unele contradicții și lipsuri serioase ale lucrării.

Astfel, cu cât un monument are o perspectivă mai lungă, cu atât accentul său principal trebuie să fie plasat mai sus. Autorul, deși a considerat această lucrare ca elementul principal al pieței, cu perspectiva cea mai lungă, care pe lângă aceasta este și coborîtoare, a plasat accentele principale (grupuri statuare și fântâni), la parter, adică în partea de jos a fațadei, la baza clădirii, ceea ce face ca ele să se piardă în piață, să nu conteze ca accente.

Ținând seama de acea perspectivă lungă, ar fi fost logic ca etajele noi clădiri să capete o înălțime corespunzătoare, să se apropie cel puțin de cea a etajelor Palatului Republicii. Legând însă etajele acestei construcții cu planșeele existente în clădirea fostă « Generala », autorul a exprimat în piață tocmai ceea ce trebuia ascuns prin această clădire, ritmul meschin, comercial, de etaje, care nu i-a dat nici posibilități de tratare monumentală. Dacă clădirea trebuia să aibă o destinație utilă, aceasta trebuia, în acest caz, tratată cu mai multă amploare, pentru a permite o exprimare corespunzătoare cadrului existent.

Poate că o soluție mai justă, mai consecventă cu principiul adoptat, dacă acesta era valabil, ar fi fost studierea unui mare element central, care să constituie un element monumental-decorativ și care să suporte distanța dela care este privit.

Deasemenea, nici principiul adoptat în tratarea fațadei, al unui ritm compus, diferențiat, nu a fost dus consecvent până la capăt în tratarea tuturor detaliilor. Astfel, golurile

Fragment de fațadă

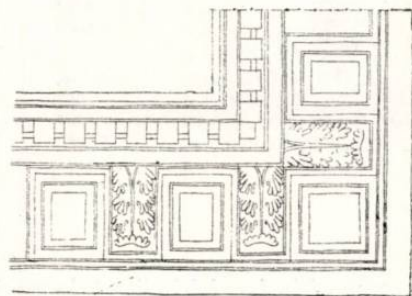
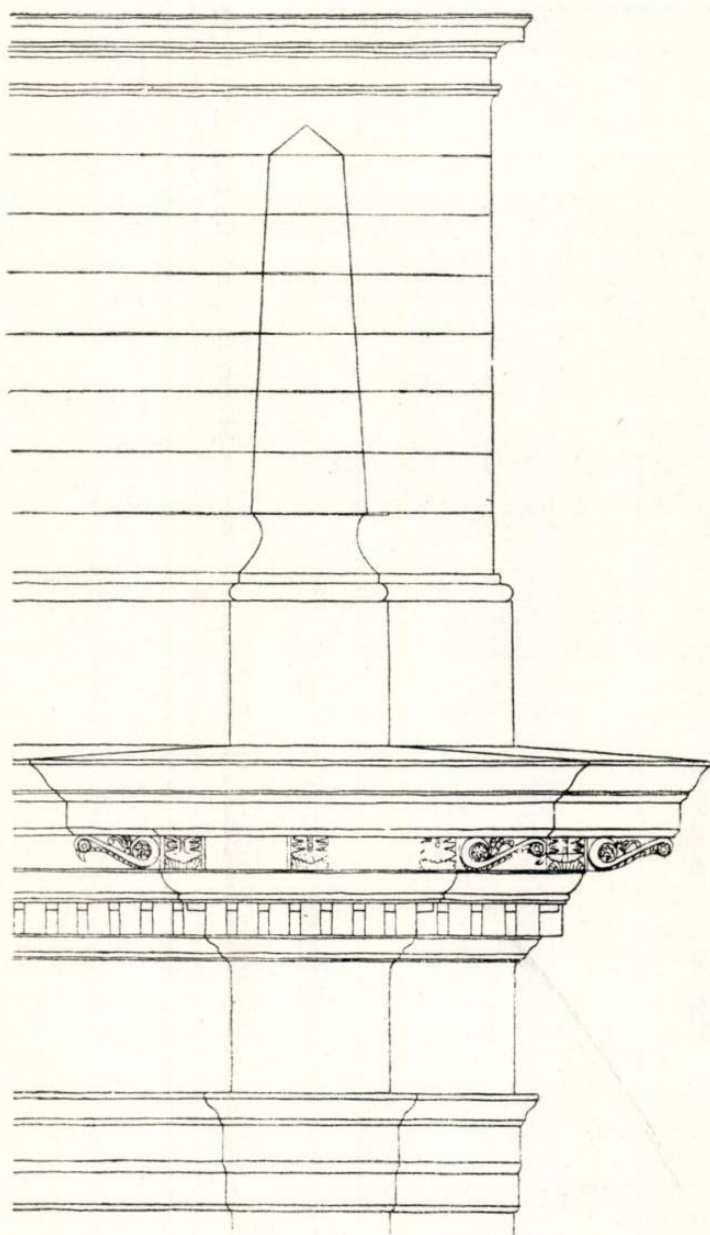
ferestrelor au aceleași dimensiuni, indiferent dacă stau pe un câmp mare sau pe unul mic, iar tratarea încadrărilor ferestrelor diferă prea puțin pentru a pune în valoare ritmul principal al compoziției față de cel secundar. În felul acesta, ritmul compus, alternant, al pilelor apare insuficient diferențiat și pare aplicat, suprapus mecanic pe un ritm continuu de ferestre de mărimi egale, la distanțe egale la care nu se leagă organic.

Pe lângă acestea, clădirea mai are unele lipsuri privind compoziția sau tratarea detaliilor, provenite în mare parte din poziția nerealistă pe care autorul — repetând greșeala pe care mulți dintre proiectanții noștri o fac — a adoptat-o în timpul studiului, de a se înșela prin desene frumoase, dar necorespunzătoare realității.

Astfel, compoziția fațadei indicată în studiile și desenele întocmite de autor cu multă măiestrie artistică și profesională, se bazează pe jocuri de lumini și umbre care nu există în realitate, întrucât clădirea este orientată spre Nord, și care nu au făcut decât să înșele chiar pe autor, creându-i o imagine falsă.

Fațada fiind expusă la Nord, structura arhitecturală trebuia făcută aparentă, nu prin umbre și lumini, ci din jocul de materiale și culori care trăiesc o viață proprie mult mai intensă în umbră, acolo unde lumina nu le acoperă, nu le subordonează, suprapunându-le jocul său propriu.

Mai trebuie spus că utilizarea coloanelor era mai indicată decât a pilelor pătrate, pe lângă motivele de unitate cu celelalte clădiri existente, și datorită tocmai

Detaliu de cornișe

condițiilor specifice de expunere la Nord. Într'adevăr, folosirea de pile sau de elemente cu muchii ascuțite este mai indicată în lumina directă, acolo unde jocul de lumină și umbră poate pune în valoare finețea muchiilor și diferenția și nuanța planurile. În umbră însă, unde suprafețele vorbesc prin valorile lor proprii, o coloană primește cu totul altfel lumina — chiar când aceasta este difuză și indirectă — decât o suprafață plană și prin aceasta ea se diferențiază mai clar de fondul plan pe care este aplicată, decât o pilă dreaptă.

Diferențierea de materiale, așa cum a fost realizată, este drept, nu din vina autorului, nu îmbunătățește însă ritmarea, ci, dimpotrivă, accentuează unele defecte și creează altele. Astfel, prin oprirea arbitrară a pietrei de Bampotoc cam la treimea inferioară a clădirii, în loc ca ea să se regăsească în pile și în cornișă — ceea ce ar fi desenat mai clar structura arhitecturală și ar fi ajutat proporțiile generale, înălțând și ușurând totul — se accentuează caracterul greoi și lipsa de legătură între soclu și partea superioară. Prin oprirea pietrei la treimea inferioară a pilaștrilor, se deformează toate proporțiile acestora; ei apar trapezoidali, prea scurți față de capitele, de cornișă și de aticele superioare.

Datorită desenelor nerealiste făcute pentru fațadă, nu a apărut din timpul studiului raportul cu totul nefericit dintre plinuri și goluri. În realitate, clădirea apare ca o masă mare, foarte grea și apăsătoare, împărțită în trei registre orizontale aproape egale între ele, registrul din mijloc fiind ocupat cu trei rânduri de ferestre mici și egale.

Efectul cel mai greoi îl creează însă cele două atice de zidărie suprapuse peste coloane și care dau un caracter apăsător și trist întregii clădiri. Ele ar fi trebuit neapărat să fie perforate cu ferestre sau goluri sau vibrante cu unele elemente decorative pentru a fi ușurate.

În creațiile noastre de astăzi trebuie să se reflecte, chiar dacă nu se utilizează direct forme naționale, ceea ce caracterizează creațiile din trecut ale poporului nostru și anume caracterul avântat, vioiciunea și chiar grația, care exprimă caracterul optimist și sănătos al poporului nostru, firea lui deschisă.

Grupurile de statui prevăzute în proiect a fi legate de nișele și bazinele dela parterul clădirii, menite să exprime un conținut de idei, nu sunt tratate cu toată seriozitatea, atât prin faptul că sunt trei grupe nediferențiate, cât și prin considerarea lor doar ca elemente decorative, din soclul cărora țâșnește apă, ceea ce le dă aerul că plutesc.

Deasemenea, în tratarea unor detalii sunt unele lipsuri, cum ar fi profilul sărac peste soclu, în raport cu bosajele acestuia, raportul dintre profilele ferestrelor și detaliile capitelului, precum și continuarea mecanică, peste pilaștri, a tuturor profilelor orizontale dintre etaje. Decroșarea cornișei pe fiecare pilă, din cauza ieșiturii puternice a acesteia, apare ca un joc cam violent, care fragmentează în loc să ritmeze cornișa, îngreunând-o.

Pe lângă lipsurile și greșelile semnalate, trebuie arătate calitățile pe care lucrarea prof. arh. R. Bordenache le are: în primul rând ea contribuie la înfrumusețarea cadrului Pieței Republicii; apoi, deși ea este numai un paravan, autorul a căutat să-i dea o masă mai consistentă în fațadele laterale și s'a preocupat de posibilitatea transformării în viitor a fațadelor clădirilor existente pe calea Victoriei și pe str. Academiei. Calitățile principale ale clădirii stau în studiul detaliilor, în general frumos tratate, cu mult rafinament și chiar cu forță.

Execuția lucrării este foarte îngrijită, datorită în bună parte proiectantului, care a urmărit cu pasiune lucrarea și a îndrumat de aproape șantierul, simțul lui de răspundere antrenând pe executanți.

Un rol deosebit și o parte importantă de răspundere la realizarea acestei clădiri a avut-o și Comisia de avizare a Comitetului de stat pentru construcții. Trebuie spus că avizarea a avut o serie serioasă de lipsuri în privința acestei lucrări: mai întâi, a permis ca lucrarea să se execute fără a fi avizată și când a cunoscut aceasta s'a mulțumit să spună că nu mai poate aviza, ci doar face «recomandări». Apoi unele avize au fost confuze și neprincipiale, netratând cu toată seriozitatea o problemă atât de importantă. Astfel, într'un aviz se spune că «se lasă proiectanților toată libertatea pentru a hotărî asupra alegerii elementelor fațadei», ceea ce nu a constituit un ajutor sau o îndrumare dată proiectării. Nu s'a urmărit apoi și nu s'a controlat felul în care recomandările au fost folosite și aplicate.

Proiectantul, la rândul său, a minimalizat și chiar neglijat importanța avizării, neintroducând în practică unele din observațiile comisiei, lucru incompatibil cu disciplina de stat și care poate antrena consecințe serioase, chiar grave, atât pe plan artistic-arhitectonic, cât și tehnic și economic.

★

Discuțiile care s'au dus asupra lucrării prof. arh. R. Bordenache au fost deosebit de utile pentru participanți. Ele au arătat cu claritate că, pentru a putea face față sarcinilor de o importanță deosebită ce stau în fața arhi-

tecților din țara noastră, trebuie ca ei, în primul rând, să lupte cu convingere împotriva pozițiilor individualiste, să caute întotdeauna să încadreze creația lor în modul cel mai firesc și mai armonios în ansamblul arhitectural crășenesc din care face parte lucrarea.

Din discuții a mai apărut necesitatea, ca înainte de a începe proiectarea propriu zisă, proiectanții să adâncească și să frământă conținutul de idei pe care trebuie să-l exprime opera respectivă, bazându-se pe înțelegerea profundă și clară a scopului lucrării și a felului în care ea trebuie să servească.

Numai prin clarificarea și precizarea acestui conținut de idei, proiectanții se vor putea exprima limpede, vor putea crea imagini artistice care să vorbească poporului, să-l ajute în lupta sa pentru o viață mai bună.

La baza creației și a compozițiilor noastre nu trebuie să punem dogme moarte, diferite formule sau trasee regulatorii rafinate, ci în primul rând un conținut de idei viu și bogat, luat din realitate, din viața și lupta celor ce muncesc, iar pentru exprimarea acestui conținut de idei să folosim tot ce este valabil în realizările trecutului, preluând, însă, această moștenire în mod critic și novator.

De o deosebită importanță pentru aceasta este însușirea de către proiectanții noștri a unei concepții științifice despre creația lor și despre lume, însușirea cât mai profundă a principiilor realismului socialist și a științei marxist-leniniste.

Perspectiva cartierului depe str. Păcurari

Din practica proiectării

Noi clădiri de locuit în orașul Iași

In cadrul sistematizării unui cartier din orașul Iași s'a realizat sarcina de proiectare pentru construirea a 100 apartamente într'un cartier cuprins între străzile Păcurari, Moănănescu și 23 August.

La alegerea terenului pentru amplasarea noilor clădiri de locuit s'au avut în vedere următoarele considerațiuni:

— Str. Păcurari este așezată pe cornișă, astfel că blocurile de locuințe vor beneficia de frumoasa priveliște spre lunca Bahluiului și spre dealurile de cealaltă parte a luncii.

— Terenul acestui cartier este aproape liber, strada Păcurari fiind în mare parte distrusă în timpul războiului.

— Se va putea ridica pe cornișă un front de blocuri care să contribuie la precizarea siluetei orașului.

— Are o poziție centrală față de oraș și străzi dotate cu lucrări edilitare.

— Mijloace de transport comode.

Terenul prezintă o declivitate importantă, lucru care a creat dificultăți în proiectare (diferența de nivel între str. Păcurari și colțul nordic al străzii 23 August este de 20 m).

În sistematizare s'a ținut seama de construcțiile importante aflate pe teren. Astfel s'a deschis o perspectivă largă spre valea luncii, s'a păstrat în compoziție clădirea masivă a Căminului de studenți și o bisericuță monument istoric. S'a amplificat construcția Bibliotecii cu două aripi laterale spre str. 23 August și str. Păcurari.

Compoziția cartierului se grupează în ju-

rul unui spațiu central dreptunghiular organizat ca parc. Se asigură străzilor care mărginesc cartierul o arhitectură liniștită și unitară, având în mod clar intenția de a crea fronturi stradale bine definite. Frontul spre str. Păcurari, mărginind o arteră de cornișă, a fost studiat astfel ca să prezinte accente sesizabile de la mare distanță. S'a prevăzut ca limita vestică a cartierului — care este și punctul de intrare în oraș — să fie accentuată cu un turn. În același timp, s'a proiectat o retragere în axul frontului formând o incintă deschisă spre stradă, incintă al cărei fundal îl formează un bloc mai înalt. Frontul străzii 23 August s'a proiectat cu un ritm liniștit, această parte a arterei constituind urmarea compozițiilor importante care succed Universității și Institutului de Planificare, unde urmează să se amenajeze terase, fântâni și grupuri statuare.

Fronturile spre strada Moănănescu nu sunt însă mulțumitoare. Ele apar sparte, cornișele sunt discontinue, permițând vederi necontrolate spre interiorul cartierului. Problema e încă nerezolvată; adâncirea proiectării va trebui să asigure în viitor mai multă ordine și o mai bună legătură cu construcțiile existente.

Bilanțul teritorial al cartierului arată că din suprafața de 10 ha, rezervându-se creșei 3500 mp, grădiniței 4500 mp și scăzând dotările existente cu terenurile lor, se ajunge la o suprafață construită de 2500 mp (procent construit 25%). Se amplasează pe acest cartier 3300 locuitori (densitatea netă de 330 loc. la ha).

Intrările în blocuri au fost plasate în interiorul cartierului, considerându-se că străzile care mărginesc cartierul sunt străzi de mare circulație.

Se asigură astfel o trecere directă către construcțiile de dotare ale cartierului și spre parcul amenajat în interiorul lui.

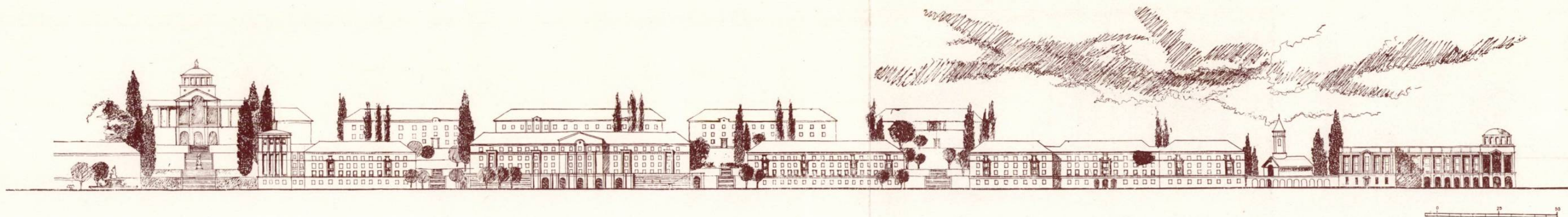
Construirea primelor 100 apartamente se va începe în colțul vestic, spre str. Păcurari. Apartamentele vor fi de 2 și 3 camere, cu baie, cămară, bucătărie, încălzire centrală, apă caldă, fiind deservite de o singură centrală termică.

În rezolvarea compoziției s'au folosit 3 tipuri de tronsoane curențe și un singur tronson special pentru colțul din Vestul cartierului, tratat ca turn.

Rezolvarea expresiei plastice a fronturilor străzilor a fost dominată, de ideea de a crea o arhitectură orășenească cu fronturi continue, fără însă a-i da rigiditate și un aspect monumental care ar sugera mai degrabă construcții cu caracter oficial decât blocuri de locuit. S'au folosit în acest scop pergole, loggii-balcoane, care prin natura, prin proporția și destinația lor dau blocurilor, chiar când sunt de mari dimensiuni, un aspect mai primitiv, mai vesel și mai puțin rigid. S'a urmărit în același scop o modenatură delicată, evitându-se elemente prea puternice.

Realizarea acestui cartier de locuințe va contribui la ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii din Iași și totodată la înfrumusețarea orașului.

Arh. L. AXELRAD

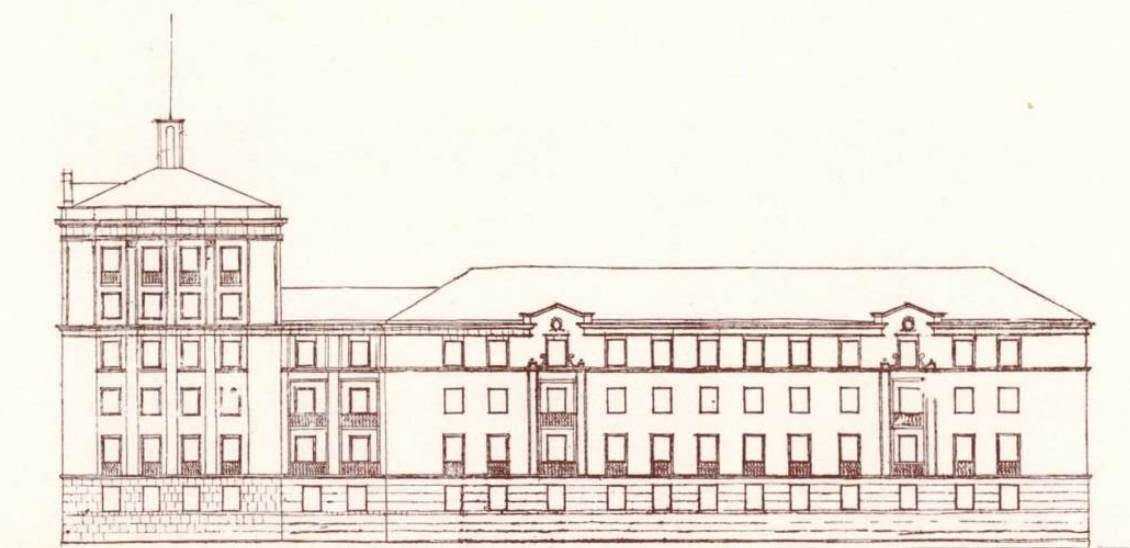
Desfășurarea cuartalului spre str. Păcurari (vederea cornișei)

Fațada spre Est

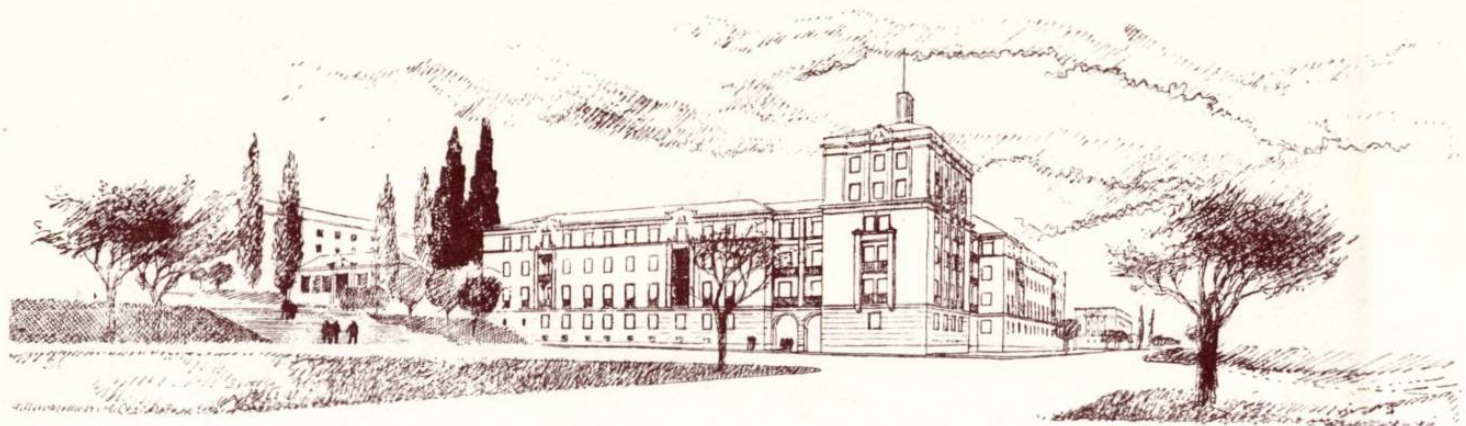
Fațada spre Vest

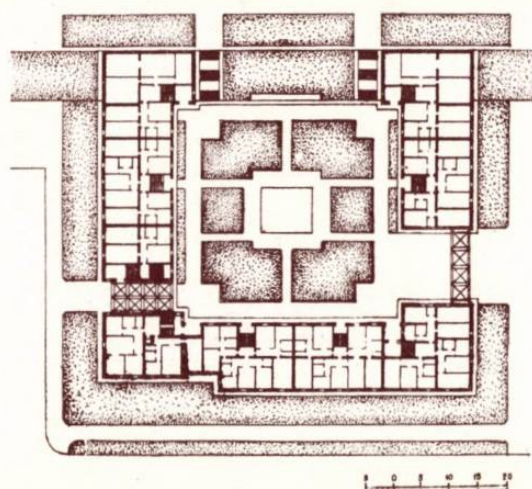
Fațada spre Sud

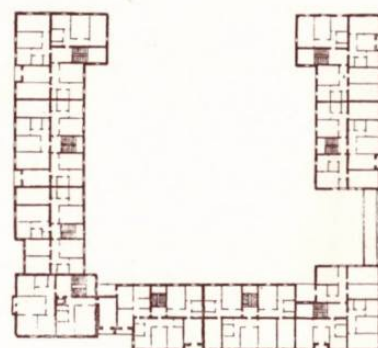
Fațada spre curtea interioară

Perspectiva blocurilor de locuințe
 Autori: arh. L. Axelrad, arh. Z. Papanide

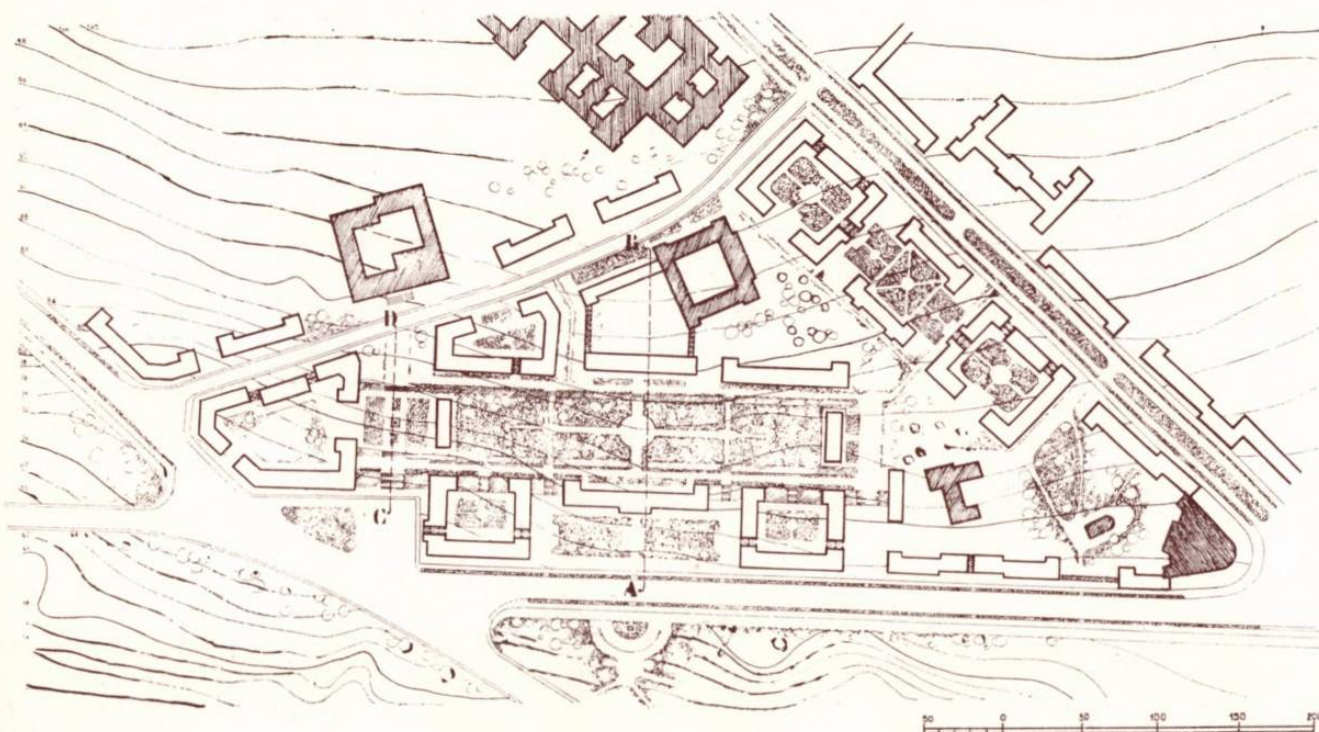

Parter

Etaj

Plan de situație a blocurilor în construcție

Schia de sistematizare a cartierului
 Autori: arh. L. Axelrad, arh. Gh. Filipeanu

Conferința de presă dela Uniunea Arhitecților cu delegația care a vizitat U.R.S.S.

Delegația de arhitecți români care, la invitația Uniunii Arhitecților Sovietici din U.R.S.S., a vizitat Uniunea Sovietică în cursul lunii Noembrie, a ținut în ziua de 11 Decembrie la Casa Arhitectului din Capitală o conferință de presă în cadrul căreia membri ai delegației au împărtășit participanților — ziariști, arhitecți, oameni ai artei și culturii — impresii și învățăminte culese în cursul vizitei în Uniunea Sovietică.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de prof. arh. Pompiliu Macovei, vicepreședinte al Uniunii Arhitecților, care, în numele arhitecților români, a mulțumit partidului și guvernului nostru, precum și Uniunii Arhitecților Sovietici, pentru posibilitatea oferită unui număr de 15 membri ai Uniunii Arhitecților din R.P.R. de a lua contact direct cu minunatele realizări ale arhitecturii sovietice.

Președintele Uniunii Arhitecților, prof. arh. Duiliu Marcu, conducătorul delegației, a vorbit apoi despre importanța vizitei arhitecților români în U.R.S.S. și despre învățămintele culese.

« Această vizită — a spus vorbitorul — a fost pentru arhitecții noștri un minunat mijloc de informare directă și de învățatură. Contactul cu marii maeștri ai arhitecturii sovietice, cu conducătorii învățământului arhitectural, cu academicienii, a fost tot atât de util pentru noi ca și vizitarea șantierelor, a lucrărilor în curs de execuție, sau contactul cu inginerii și constructorii.

Noi orizonturi se deschid arhitecților români care — oricât erau de bine informați despre unele lucrări de arhitectură sovietică — au avut ocazia de a vedea și de a cunoaște direct modul de planuire al lucrărilor sau realizărilor din cele cinci mari orașe vizitate de noi: Moscova, Leningrad, Chiev, Erevan, Tbilisi ca și minunata stațiune balneo-climaterică Soci.

Cu această ocazie noi ne-am dat seama ce importanță au pentru arhitecții sovietici studiile de ansamblu ale unei străzi, ale unui cartier sau chiar ale întregului oraș; ei își rezolvă sarcinile de arhitectură numai pe baza unei concepții de ansamblu. Aceasta

este o învățătură pe care trebuie să o aplicăm și la noi; numai astfel vom ajunge să creem și în orașele patriei noastre ansambluri de arhitectură unitară ».

« Noi arhitecții români, — a încheiat vorbitorul — avem multe de învățat dela colegii noștri sovietici. Să continuăm studiile și proiectele noastre pe calea începută, pe calea experienței arhitecturii sovietice, pentru a găsi soluții din ce în ce mai juste de arhitectură națională ca formă și socialistă în conținut ».

Prof. arh. Horia Maicu, membru în Biroul Uniunii Arhitecților, laureat al Premiului de Stat, dezvoltând tema « Impresii și aspecte din călătoria în U.R.S.S. » a spus între altele:

« Vizitând Moscova, cu aspectul ei măreț de capitală a socialismului victorios, în care minunatele opere ale arhitecturii sovietice continuă în forme noi, cu un conținut de idei socialist, firul tradiției vechilor monumente de arhitectură, creații ale geniului popular rus, noi am putut cunoaște în mod nemijlocit măiestria cu care arhitecții sovietici, prelucrând creator bogata moștenire a trecutului, făuresc arhitectura epocii de construire a comunismului.

Ne întoarcem din minunata țară sovietică cu experiența îmbogățită și cu hotărîrea de a aplica ceea ce am văzut și am învățat ».

Prof. arh. Gustav Gusti, membru în Comitetul de conducere al Uniunii Arhitecților, director al ISPROR, a vorbit despre construcțiile de locuințe — problemă centrală a arhitecturii sovietice.

« În cadrul grandioaselor sarcini puse arhitecților și constructorilor, construcția de locuințe constituie o problemă centrală.

Grija permanentă a Partidului Comunist și a Guvernului Sovietic pentru satisfacerea nevoilor crescânde, materiale și culturale, ale omului sovietic, se oglindește clar în această uriașă activitate constructivă în care greutatea specifică o dețin construcțiile de locuințe ».

Prof. arh. Richard Bordenache a vorbit despre monumentele istorice ale arhitecturii din U.R.S.S. El a descris impresia adâncă produsă asupra arhitecților noștri de istoricul palat al Cremlinului, de monumentala Piață Roșie, de construcția bisericii Vasili Blajenai, operă magistrală a

arhitecților din secolul XVI, și de alte monumente istorice, mărturie a geniului creator al arhitecților ruși.

Prof. arh. Octav Doicescu, membru în Comitetul de conducere al Uniunii Arhitecților, președinte al Filialei București, a spus printre altele:

« În centrul spiritual al Uniunii Sovietice, în Moscova, — efortul de creație al arhitecților și al celorlalți artiști este măreț. Case de locuit, în vaste ansambluri urbane, înverzite de multe plantații; clădiri monumentale, administrative, dar mai ales noile clădiri înalte ale Moscovei, sunt grandioase și impresionează puternic. Executate cu măiestrie, cu cele mai noi metode pe care tehnica le pune la dispoziția oamenilor, ele exprimă cu hotărîre o lume pașnică și optimistă. Sunt semnele viguroase ale unei lumi noi, cu rădăcini adânci în speranțele, dorințele și demnitatea oamenilor ».

A vorbit apoi conf. univ. Ludovic David, secretar al Uniunii Arhitecților, despre nivelul ridicat de viață al oamenilor sovietici.

« Am fost adânc impresionați — a spus vorbitorul — văzând minunatele condiții de viață ale oamenilor sovietici și grija permanentă a Partidului Comunist și a Guvernului Sovietic pentru asigurarea unui nivel de viață din ce în ce mai ridicat ».

Descriind aceste condiții de viață, posibile numai într-o orânduire socialistă, vorbitorul a încheiat:

« De aceleași condiții minunate de viață se bucură, împreună cu toți cetățenii și arhitecții sovietici, cărora statul le asigură cele mai bune condiții de creație.

Arhitecții români, însuflețiți de exemplul arhitecților sovietici, vor contribui din toate puterile la ridicarea nivelului de trai al poporului muncitor, la construirea socialismului în țara noastră ».

În încheierea conferinței de presă, tov. prof. arh. Pompiliu Macovei a subliniat că membrii delegației de arhitecți români care au vizitat Uniunea Sovietică vor continua să popularizeze minunatele învățăminte culese în vizita lor, în cadrul unor viitoare întâlniri cu arhitecții, constructorii și ceilalți oameni ai muncii din țara noastră.

Discuții asupra unor secțiuni-tip de locuințe

În zilele de 22 și 29 Octombrie, s'au organizat de către cercurile Proiect București și ISPROR din Filiala București a Uniunii Arhitecților din R.P.R., la Casa Arhitectului, discuții asupra unor studii elaborate pentru secțiunile-tip de locuințe.

În scopul lămuririi acestei probleme care constituie o sarcină importantă a arhitecților, sarcină trasată de Hotărârile din 19—20 August ale partidului — care prevăd să fie date în folosință oamenilor muncii apartamente pentru 50.000 de familii până la sfârșitul planului cincinal — au fost supuse discuției o serie de studii de secțiuni-tip grupate în 3 mari categorii: cu puține etaje (până la 5), cu 6 și 8 etaje și cu mai multe etaje.

Discuțiile purtate pe marginea acestor studii au urmărit să se înlăture o serie de confuzii și să se ajungă la unele concluzii principale, care să poată forma puncte de plecare pentru studiile secțiunilor-tip ce vor fi utilizate în acești 2 ani.

Studiile au fost făcute de mai multe colective din ISPROR (secțiuni cu 3 până la 5 nivele) și de colectivele raionale ale institutului Proiect-București (secțiuni cu 6 până la 12 nivele).

În cele două ședințe s'au luat pe rând în discuție toate soluțiile prezentate, începând cu secțiunile cu puține nivele.

Prezentarea a fost făcută de către autori; la discuții au luat parte mai mulți arhitecți și ingineri, care și-au expus punctele lor de vedere.

În privința acestor prezentări cred că dacă expunerea proiectelor n'ar fi fost făcută într'un mod defectuos, accentuându-se mai mult asupra apartamentului decât asupra secțiunii-tip, participarea la discuții în prima ședință ar fi putut fi mai fructuoasă. Discuțiile purtate în a doua ședință, când s'au tras și unele concluzii asupra discuțiilor, au fost mai organizate și cu rezultate mai pozitive.

A fost relevat în discuții faptul că dela apariția Hotărârilor din 19—20 August ale plenarei lărgite a C.C. al P.M.R., acestea sunt singurele studii referitoare la problema locuințelor, ceea ce constituie o rămânere în urmă; în general, vorbitorii au arătat că s'a constatat o slabă preocupare pentru rezolvarea și adâncirea problemei, atât din partea proiectanților cât și a forurilor tehnice de conducere. Până la această dată multe din lipsurile practicii noastre de construcția locuințelor ar fi trebuit să fie remediate. Rămânerea în urmă se datorește și atitudinii greșite a unor arhitecți care, desconsiderând problema secțiunilor-tip, au scos-o din cadrul problemelor majore ale arhitecturii, cu toate că tocmai realizarea construcțiilor de masă care constituie de fapt majoritatea construcțiilor orașului — dă cele mai largi posibilități de creație arhitecturală.

Discuțiile au relevat că proiectele de locuințe din anii anteriori au suferit de o serie întreagă de lipsuri.

Astfel s'a confundat deseori noțiunea de «economic» cu cea de «ieftin», după felul de a gândi specific al burgheziei, caracterizat prin totala lipsă de interes față de viața și confortul oamenilor muncii și prin necunoașterea unui mod științific de a pune problema în toată complexitatea ei; datorită acestei confuzii s'a ajuns ca unele apartamente să fie subdimensionate, cu circulații înguste, greșit repartizate, cu uși și ferestre prea mici, etc.

Necunoașterea și superficialitatea în adoptarea soluțiilor tehnice a tras după sine o scădere a gradului de confort, neizolarea de sgomot a apartamentului, etc.

S'au vădit influențe formaliste în studiul secțiunii, dându-se preponderență unora dintre factori asupra altora — (orientarea, axul heliotehnic, etc.) — fapt care a determinat unele rezolvări slabe și neeconomice.

Lipsa de cunoaștere a nevoilor reale ale oamenilor muncii a dus la unele rezolvări de apartamente care evident nu au corespuns.

În studiile prezentate se reflectă însă faptul că s'au tras totuși o serie de învățăminte din greșelile trecutului și, prin studierea științifică a lucrărilor deja executate, s'a ajuns la anumite concluzii pozitive. Astfel de concluzii, care reprezintă un pas înainte, sunt:

Privitor la apartament:

a) trecerea dela apartamente înghesuite de 29—30 m.p. locuibili, cazând 4 persoane, la apartamente medii de 38—39 m.p. locuibili, cazând 5 persoane. Această linie generală adoptată, pe lângă faptul că dă rezolvări și mai economice și cu un confort mai ridicat, rămâne valabilă și pentru viitorul mai îndepărtat când necesitățile vor crește și apartamentul va putea fi folosit în bune condiții de o familie mai puțin numeroasă;

b) îmbunătățirea gradului de confort al apartamentului a fost una din problemele esențiale pe care și-au pus-o proiectanții: rezolvarea clară a degajamentelor, introducerea ușoară a mobilierului în apartament și așezarea lui comodă, separarea părții de primire de partea de servicii, proporția armonioasă a pieselor componente a apartamentului, asigurarea unei arhitecturi interioare plăcute, etc.

Privitor la studierea secțiunii se constată în mod clar atât din expuneri, cât și din discuții că progresele înregistrate până acum în aceste studii se datoresc, în cea mai mare măsură, studierii în mod serios a documentației și practicii sovietice din vastul sector al locuințelor.

Studierea științifică de către arhitecți a experienței țării noastre a constituit deasemenea o învățătură serioasă.

Mi se pare important faptul că una din preocupările principale ale arhitecților a fost analizarea variației costului construcției în raport cu creșterea numărului de etaje atât ca valoare de investiție, cât și de exploatare.

Din studiile prezentate s'a constatat că problema cheie pentru toate tipurile de

secțiuni este raportul dintre *suprafața locuibilă* și *cubaj* și raportul dintre *frontul fațadei* și *cubaj*, acești indici constituind verificarea soluțiilor. S'a discutat problema dimensiunii traveii, considerându-se ca un punct de plecare hotărâtor în justetea soluției.

Multe din studiile prezentate, desconsiderând acest factor important, mi se par necorespunzătoare (de exemplu propunerile tov. arh. E. Gyorgy care a adoptat o travee generală de 4 m., — după părerea mea — neeconomică).

Mi se par deasemenea necorespunzătoare unele soluții în care apartamentele sunt puse în condiții de iluminare nesatisfăcătoare, soluții bazate exclusiv pe considerente plastice personale ca de exemplu unele din soluțiile atelierului raional Gh. Gheorghiu-Dej (prof. arh. O. Doicescu); soluția cu toate camerele dispuse împrejurul unei curți interioare (arh. D. Slavici) pe care o consider neeconomică, și soluția în care majoritatea apartamentelor sunt luminate prin loggii ce dau într-o curte strâmt dimensionată (arh. N. Florea).

Din discuții a reeșit că pentru secțiunile cu multe etaje problemele se grupează în jurul numărului de apartamente, numărului de scări și numărului de ascensoare, soluția economică atât pentru investiții cât și pentru exploatare depinzând în mare parte de buna lor rezolvare.

Consider că pentru buna funcționare chiar a unei secțiuni cu 12 nivele este suficientă o singură scară, legătura între secțiuni putându-se face prin culoare de legătură; pentru 8 nivele este suficient un singur ascensor iar pentru 10—12 nivele sunt necesare 2 ascensoare, cu condiția ca numărul de apartamente pe care le deservesc să fie cel puțin 6.

În general, problema a fost privită în toată complexitatea ei, factorii care condiționează buna rezolvare fiind studiați în ansamblul lor. Preocuparea privitoare la ansamblul urbanistic a fost legată de problemele economice ale investiției și exploatarei, ale coeficienților de cost pe cap de locuitor, ale coeficientului de front de fațadă, etc., de forma secțiunii, de condiționarea ei interioară în funcție de deservirea circulațiilor cele mai bune și în același timp cele mai economice, de probleme de plastică și expresie interioară și exterioară, de posibilități reale de construcție, etc.

Toți acești factori au fost analizați și studiați, ținându-se seama de nevoile reale ale oamenilor pentru care se vor construi aceste apartamente.

Un aport pozitiv la discuțiile purtate în aceste două ședințe l'au avut tov. ingineri; ei au arătat necesitatea de a se da o rezolvare planului secțiunilor, ținându-se seama de soluția constructivă posibilă în anii 1954—55, în funcție de mijloacele actuale ale țării, de gradul de dezvoltare a industriei materialelor de construcție și al mecanizării.

În cursul discuțiilor a fost atacată o problemă de cea mai mare importanță: folo-

sirea justă a experienței sovietice, care uneori este privită ca un tipar ce trebuie aplicat și folosit întocmai.

Consider că documentarea sovietică — pentru a nu fi aplicată în mod mecanic — trebuie să fie bine înțeleasă prin cunoașterea serioasă a realității din U.R.S.S. și numai apoi, cunoscând realitățile și nevoile specifice țării noastre, să fie aplicată în practica noastră. Un exemplu negativ mi se pare adoptarea mecanică de către colectivele raionale T. Vladimirescu — (arh. T. Niga și arh. H. Delavrancea Gibory) — a soluțiilor sovietice în care bucătăria este legată intim de apartament prin intermediul unei

nișe, soluție care nu corespunde standardului nostru actual

Deasemenea mi se pare greșită adoptarea unor forme de secțiuni sovietice studiate special pentru anumite situații concrete, care nu sunt de fapt secțiuni-tip valabile pentru orice compoziție (exemplul studiilor prezentate de arh. C. Crișan și arh. I. Giurgea).

Înceind discuțiile, tov. arh. I. Silvan, arhitect șef al ISPROR făcând o analiză a lipsurilor constatate până acum în proiectarea secțiunilor-tip, a spus că dacă arhitecții sunt convinși că rezolvarea acestor probleme este foarte dificilă și complexă

și dacă au ajuns la convingerea că se pot crea secțiuni tip valabile, pentru ca apoi să se desfășoare adevărata muncă de creație, aceasta constituie un important punct câștigat și o garanție că în viitor munca se va desfășura în bune condițiuni.

Consider ca cel mai important rezultat al ședințelor — în afara discuțiilor concrete și amănunțite asupra secțiilor — convingerea cu care a plecat fiecare că rezolvarea în mod just a secțiunilor-tip constituie premiza realizării în bune condițiuni a construcțiilor de locuit, atât sub aspectul lor constructiv utilitar, cât și sub aspectul lor estetic.

Arh. N. P.

Excursii de studii organizate de Uniunea Arhitecților din R. P. R.

Excursiile de studii și documentare organizate de Uniunea Arhitecților ocupă un loc important în viața cercurilor din București ale Uniunii.

Lună de lună, arhitecții vizitează în diverse regiuni ale țării monumente de arhitectură veche, de arhitectură populară și noile construcții pentru oamenii muncii, realizate sau în curs de execuție.

Aceste excursii sunt un ajutor prețios pentru arhitecții noștri, ce luptă pentru punerea bazelor unei arhitecturi care să oglindească în forme naționale aspirațiile și realizările clasei noastre muncitoare.

Studiate la fața locului, monumentele valoroase ale trecutului apar altfel decât în fotografii sau desene; ele pot fi înțelese așa cum le-au conceput meșterii — deseori anonimi — cu proporțiile lor minunate și așezarea desăvârșită în peisaj.

Aceste studii permit arhitecților cunoașterea aprofundată a elementelor arhitecturii noastre vechi, expresie a simțului artistic și măiestriei meșterilor ieșiți din popor.

Deasemenea, vizitarea construcțiilor ce se execută azi în toate colțurile țării noastre — locuințe muncitorești, palate de cultură, cămine, școli — constituie pentru proiectanți

un prețios schimb de experiență, o verificare practică a muncii dela planșetă, verificare menită să scoată la iveală lipsurile și greșelile făcute și să ducă la îmbunătățirea proiectării.

Îmbogățind cunoștințele participanților, aceste excursii pot ajuta totodată la strângerea de material documentar — schițele, desenele, acuarelele, fotografiile aduse din excursii fiind puse de Uniune la dispoziția arhitecților, prin expoziții organizate periodic la Casa Arhitectului și rămânând apoi ca un fond documentar al Uniunii.

Până acum au fost organizate astfel de excursii la Iași, Câmpulung-Muscel, Orașul Stalin, Hunedoara, Valea Jiului, Curtea de Argeș, Cluj, regiunea Suceava și în împrejurimile Capitalei, la Fundeni Doamnei.

Publicăm o serie de corespondențe primite dela participanții la aceste excursii, însoțite de câteva desene și acuarele alese din materialul strâns la Uniunea Arhitecților

I A Ș I

Prima excursie organizată de Uniunea Arhitecților a avut ca obiectiv orașul Iași.

Au fost vizitate bisericile Trei Ierarhi, Sf. Nicolae Domnesc, Bărboi, Aroneanu, mână-

stirea Frumoasa și Cetățuia (cu sala gotică din palat), palatul Ghica, Palatul Administrativ, etc.

Am revăzut mănăstirile la care se regăsesc influențele clasicismului rus, mărturie a strânselor legături culturale și politice cu poporul rus.

Ne-au fermecat frumusețea, armonia și uneori gingășia acestor monumente, legătura strânsă a celor mai multe cu natura înconjurătoare; ne-au uimit adesea rezolvările lor constructive, perfecțiunea execuției (ca la Trei Ierarhi), priceperea și măiestria cu care bătrânii meșteri au știut să interpreteze și să prelucraze în forme noi, originale, elemente venite de departe.

Deși bine organizată tehnic, excursia a suferit totuși de lipsa unui program de vizitare judicios întocmit. Cu puțin efort s'ar fi putut evita vizionarea în prea mare grabă a unor monumente (ceea ce a dus la imposibilitatea luării de schițe) și chiar renunțarea la altele — din lipsă de timp.

Propun ca unul din obiectivele viitoarelor excursii să-l constituie studierea temeinică a arhitecturii populare. Dacă monumentele importante sunt în general cunoscute și din publicații, arhitectura populară — sursă in-

Orașul Stalin — Cartierul de locuințe „Steagul Roșu“

Mănăstirea Cozia
Desen profesor arh. N. Lupu

Iași — Biserica Bărboi
Desen profesor arh. N. Lupu

puizabilă de inspirație și creație — este în general foarte puțin cunoscută și publicațiile sunt aproape inexistente. În proiectare avem deseori nevoie — mai ales în proiectarea locuințelor — de elemente la scara omului, elemente care se găsesc din belșug în valoroasa noastră artă populară, elemente cunoscute și iubite de popor și care trebuie să îmbogățească formele arhitecturii noastre.

ORAȘUL STALIN

Intâmpinați și conduși de arhitecții din Orașul Stalin, un grup de 30 de arhitecți din București și Ploiești au vizitat monumentele istorice din Orașul Stalin și împrejurimi, cartierele de locuințe muncitorești de la Steagul Roșu și cele din regiune — recent realizate — precum și atelierele de prefabricate de beton armat din Orașul Stalin.

Cu toată graba cu care au fost trecute în revistă monumentele, explicațiile ample și documentate date de tov. arhitecți din Orașul Stalin au făcut ca participanții la excursie să tragă prețioase învățăminte din vizitarea acestor monumente. Faptul însă că au fost vizitate cca 20 monumente într-o singură zi și lipsa de exercițiu a majorității tovarășilor, i-au împiedicat să facă mai multe schițe și acuarele la fața locului.

Prima zi a fost rezervată vizitării cartierelor vechi ale orașului; s'au vizitat turnurile și zidurile cetății, biserica Neagră și Casa Sfatului, biserica Sf. Bartholomeu, etc.

Apoi, cu autobuzul, am pornit la vizitarea unor monumente din regiune: Bran, Codlea, Ghimbav, etc., oprindu-ne însă mai mult la noile cartiere muncitorești Steagul Roșu și la cele din regiune și la atelierele de prefabricate din Orașul Stalin.

Vizitând cartierele de locuințe muncitorești, nu se poate să nu te izbească contrastul dintre felul cum locuiau muncitorii în trecut și între locuințele realizate și în curs de realizare aici, expresie a grijii Partidului și Guvernului pentru oamenii muncii.

Vizita făcută la cele două cartiere de locuințe a făcut ca grupul nostru de arhitecți să constate importanța ce se acordă construcției de locuințe în țara noastră prin numărul mare de apartamente executate și în curs de execuție și să aprecieze calitățile acestor cartiere.

La Steagul Roșu, o parte a cartierului este terminată și dată în folosință, altă parte este terminată de roșu, cu construcțiile finisate la interior.

Aspectul interioarelor este în general plăcut, apartamentele sunt spațioase, destul de bine împărțite, cu toate instalațiile necesare. Există însă o serie de deficiențe care ar trebui evitate pe viitor. Deseori, pentru a masca execuția proastă a tencuelii, s'au vopsit pereții în culori închise și s'au tras desene cu «rolul», ceea ce dă un rezultat negativ. Planșeele executate în chesoane

dau un efect plastic dubios și în plus sunt foarte sonore. Balustradele la scări au fost executate din cinci platbande paralele de fier 5 × 50, ceea ce duce — în afară de o risipă de fier — la un efect «estetic» din cele mai nefericite.

Obloanele ferestrelor s'au dovedit nejust studiate și rău executate; mecanismul destul de slab se înțepenește după vopsire și lamelele de lemn nu mai pot fi manevrate.

Supărătoare e așezarea rigidă a blocurilor, fără preocuparea de a organiza astfel compoziția, încât să se creeze un spațiu plăcut în interiorul cartierului.

★

Intr-o localitate din regiune a fost dat în folosință un cartier pentru 1200 locuitori, format din 9 blocuri de locuințe și 2 cămine.

Cartierul a fost amplasat într-un cadru natural deosebit de frumos. Dar tocmai din cauza acestui cadru ni s'a părut că proiectanții nu s'au preocupat suficient de problema compoziției cartierului. Fiind chiar în interiorul cartierului, nu se citește nicio intenție de a ordona clădirile, de a le asigura o vedere liberă spre peisaj sau de a crea o rețea de circulație interioară; totul pare așezat la întâmplare și-ți dă o impresie de îngheșuală.

Sunt de semnalat și alte lipsuri. Din punct de vedere al execuției, tâmplăria a fost făcută din lemn verde, care bine înțe-

Iași — Biserica Trei Ierarhi
Desen arh. L. Vasilescu

Iași — Biserica Sf. Nicolae
Desen arh. A. Gelber

les lucrează după montare. Faptul că unele coșuri trec prin zidul cămării de alimente, ceea ce are ca efect încălzirea ei, constituie o serioasă greșeală de proiectare.

★

Atelierul de prefabricate de beton armat din Orașul Stalin este bine organizat; el a furnizat în bune condițiuni prefabricatele de beton folosite la construcțiile de locuințe muncitorești.

Se fabrică aici elemente de planșeu cheșonat de 2—3—4—5 și 6 m deschidere, a căror greutate variază între 300 și 700 kg. Deasemenea se fabrică și cadre pentru luminatoare tip de fabrică, la turnarea și vibrarea cărora am asistat.

★

Vizitarea șantierelor ne-a făcut să întrevădem posibilitatea unor debateri în cadrul Uniunii, la care să participe, atât excursionsiștii, cât și proiectanții, pentru discutarea lipșurilor sesizate.

Cred că dacă disciplina în timpul excursiilor va fi mai bună, dacă participanții la excursie vor fi adânc pătrunși de importanța vizitării și studierii la fața locului a monumentelor arhitecturii noastre vechi, ca și a unor șantiere sau construcții noi, vom putea aplica cu succes în munca de proiectare valoroasele învățăminte ale unor astfel de excursii.

Arh. Z. GRUNDL

FUNDENII DOAMNEI

În ziua de 7 Iunie a avut loc excursia organizată de Uniunea Arhitecților la Fundenii Doamnei, cu scopul de a fi vizitată frumoasa bisericuță a cimitirului.

Clădită în 1699 de spătarul Mihail Cantacuzino, biserica dela Fundeni constituie un monument original, care introduce în arhitectura noastră elemente ce vor influența arta sec. XVIII.

Prelucrarea originală a unor elemente clasice (console bogat decorate, ancadrame de uși și ferestre cu cornișe și antablament, panouri și cartușe, etc.) și mai ales decorația exterioară în stucatură sunt elemente deosebite, și explică interesul arhitecților pentru acest monument.

Participanții la excursie au avut posibilitatea să admire frumoasa rezolvare a interiorului, boltile susținute de arcuri rezemate pe console, pridvorul cu arce trilobate și coloane de piatră, acoperit cu o boltă ovoidală.

Dar atenția lor s'a îndreptat mai ales asupra părții celei mai originale și valoroase a bisericii, arhitectura și decorația ei exterioară. Împărțirea prin brâie în registre orizontale, fiecare tratat altfel, cu decorația bogată de stuc, prelucrare originală a unor modele orientale; ancadramele de piatră bogat sculptate ale ferestrelor, ornamentația de piatră a pridvorului, toate acestea contribuie la frumusețea monumentului atât de interesant prin rezolvarea fațadelor sale.

Vizita făcută la biserica dela Fundenii Doamnei a fost pentru participanți deosebit de instructivă. Decorația de stuc și elementele decorative întrebunțate, care au îmbogățit patrimoniul nostru artistic, sunt de o valoare considerabilă, putând contribui cu succes la realizarea formei naționale a construcțiilor pe care le proiectăm astăzi.

Folosită de colectivele care au proiectat noul local al Operei de Stat și cinematograful «Infrățirea între popoare» din raionul Grivița Roșie, decorația dela Fundenii Doamnei este departe de a fi epuizată ca sursă de inspirație. Ea oferă o mulțime de posibilități de prelucrare, și arhitecților care au văzut-o la fața locului le va fi desigur mai ușor să aplice cele văzute și învățate acolo, în practica arhitecturală.

Arh. M. COTESCU

VALEA JIULUI

Pentru o cât mai amplă și mai justă documentare a arhitecților asupra problemei locuințelor muncitorești, care prezintă o deosebită importanță pentru arhitecții noștri, Uniunea Arhitecților a organizat în zilele de 1—3 August o excursie pe Valea Jiului. Repetând această excursie, cercurile Proiect București și ISPROR au organizat în zilele de 19—20 Sept. o nouă excursie de studii și documentare pe aceleași șantiere.

Ceea ce impresionează în mod deosebit pe cel care vizitează orașele muncitorești din Valea Jiului este anvergura lucrărilor în

curs de execuție, ritmul viu în care se construiește, pentru a se pune cât mai curând la dispoziția oamenilor muncii din acest bazin carbonifer noi și noi locuințe, frumoase, confortabile, îngrijit executate.

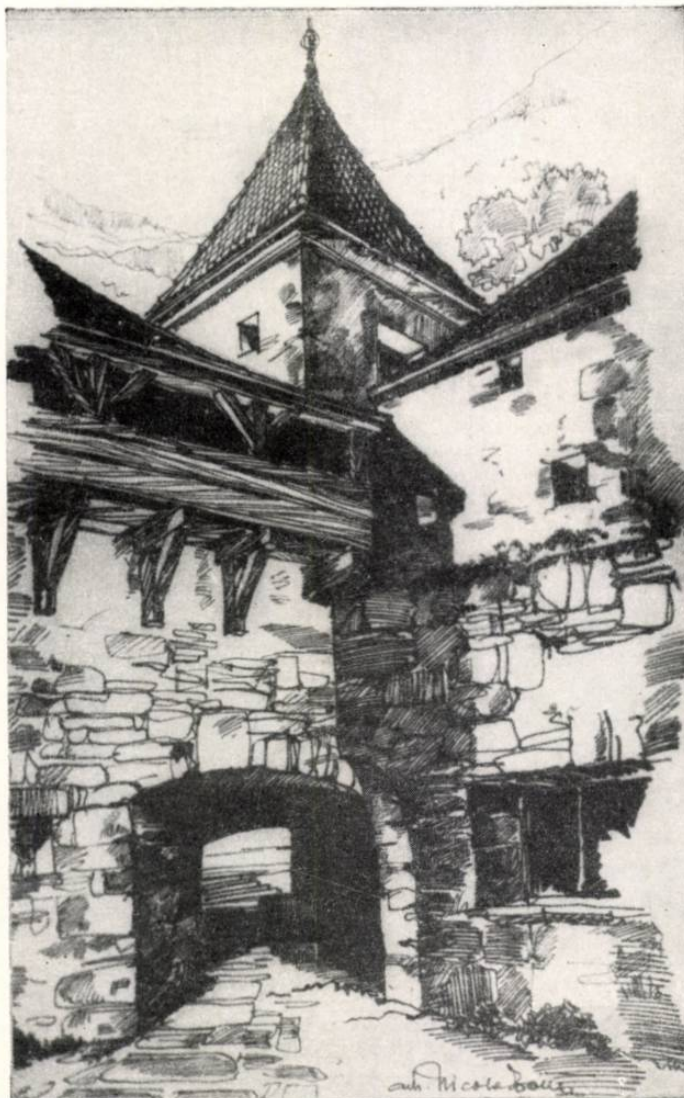
Trista moștenire a regimului burghezo-moșieresc — casele dărăpănate, fără instalații și lipsite de amenajările de interes social absolut necesare — dispare din fața ochilor noștri.

Pe o lungime de cca 40 km, între colinele și pe platourile Văii Jiului apar mereu noi cartiere cu blocuri de locuit, verigi ale noilor așezări ce se creează. Începând de la Uricani-Sterminos, Uricani-Aștioara, Lupeni-Viscoza, Lupeni-Paroșeni, Vulcan, Petroșani și terminând cu Petrila și Lonea ne simțim într'un trepidant șantier, unde până în prezent s'au executat cca 2000 apartamente de diverse tipuri. Macaralele turn telescopice sau pionier, excavatoarele, benzile rulante, furtunurile de împins mortarul — mijloace mecanice de înaltă tehnicitate — sutele de camioane care circulă încoace și încolo, dau șantierului un aspect cu totul diferit de vechile șantiere.

De față cu noi se dărau cocioabele mizere, iar înainte ca ultimele dărâmături să fie îndepărtate se și începea turnatul primelor tălpi de fundații pentru un nou bloc. Brigăzile complexe compuse din 40 oameni, aplicând metode înaintate de muncă în lanț, reușesc să execute la roșu, în 40 — 45 zile, un bloc cu 36 apartamente. Iureșul este impresionant; acolo unde este nevoie se lucrează și noaptea, se primesc ajutoare și de la alte brigăzi și săptămânal alte apartamente sunt date în folosință oamenilor muncii.

Locatarii, în general, sunt mulțumiți de noile lor locuințe; niciodată, în trecut, ei nu au avut posibilitatea să locuiască în astfel de condiții, pentru că nicicând problema condițiilor de viață a muncitorilor n'a constituit o problemă pentru regimul burghezo-moșieresc.

Totuși, realizările de până acum au o serie de lipsuri care trebuie lichidate în viitor. Parte din ele au și fost îndepărtate la

Intrare la Bastionul Țesătorilor — Orașul Stalin
Desen arh. N. Bolez

cartierelor construite în ultima vreme. Astfel, locuințele de la Lonea, mai noi, sunt mai bune, mai spațioase ca cele de la Uricani. Cartierelor noilor orașe Lonea și Lupeni Viscoza sunt de asemenea mai reușite, mai bine compuse, realizându-se, pe lângă nota de caldă intimitate a locuințelor, și punerea în valoare a minunatului peisaj înconjurător. Nu același lucru se poate spune despre cartierelor de la Petrila și Uricani la care se pare că proiectantul, studiind în birou, a întocmit planuri ce nu țin seama de configurația terenului; profilul străzilor este prea mic, silueta clădirilor greoaie.

Deși majoritatea construcțiilor nu sunt încă finisate în exterior, am putut constata multe stângăcii nepermise, multe detalii greoaie și chiar diferit executate de la bloc

la bloc. Nu sunt utilizate decât în mică măsură pitoreștile elemente ale arhitecturii regionale ce se întâlnesc din abundență la vechile clădiri din Lupeni, Vulcan, Petroșani. Ancadramentele ferestrelor sunt simpliste și inestetice, cornișele greoaie, decorațiile de fațadă străine și intrările mici și neprietenoase. Uneori, pentru efecte de fațadă, se compromite interiorul locuinței (ca la Vulcan). Peste tot se simte lipsa arhitectului pe șantier, lipsă ce a dat naștere la interpretări diferite ale detaliilor.

Distribuția interioară a apartamentelor compuse din două camere și dependințe este în general rigidă și insuficient de primitoare.

Interioarele ar trebui să fie mai îngrijite. Dacă punem un lavabou, trebuie să calculăm un spațiu normal pentru libertatea mișcărilor la spălat, să punem și oglinda cu policioară. Dacă facem loc de duș, să facem și o cadă pentru ca apa să nu inunde camera, iar dacă nu putem pune faianță, să vopsim pereții pentru a nu fi atacați de umezeală.

Materialul utilizat în mare măsură este blocul de steril. S'a încercat oare obligarea întreprinderii pentru o execuție mai bună?

Trustul nr. 7 construcții Petroșani nu are suficiente cadre de conducere pentru șantiere și de aceea, dată fiind intensitatea lucrărilor, avem impresia că nu le poate stăpâni satisfăcător. Proiectanții trebuie să ceară remedierea acestei stări de fapt.

Înfăptuirea vastului program de construcții preconizat de Hotărârile plenarei lărgite a Comitetului Central al Partidului din 19 — 20 August, pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale oamenilor muncii, cere ca toți proiectanții și arhitecții să-și pună întreaga lor capacitate de creație în slujba realizării în cele mai bune condiții și la timp a construcției de locuințe. Ei trebuie să fie însuflețiți de ideea că în aceste construcții se întruchipează grija partidului față de om, că ele sunt menite să-i facă omului muncitor viața mai ușoară, mai plăcută, mai frumoasă.

Arh. V. AGENT

« Arhitectura în Republica Populară Română »

Prof. arh. Gr. IONESCU

Sub auspiciile Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții al Consiliului de Miniștri a fost publicat în Editura de Stat pentru Literatură și Artă, un album cu fotografii a diferite monumente de arhitectură din țara noastră, intitulat « Arhitectura în Republica Populară Română ».

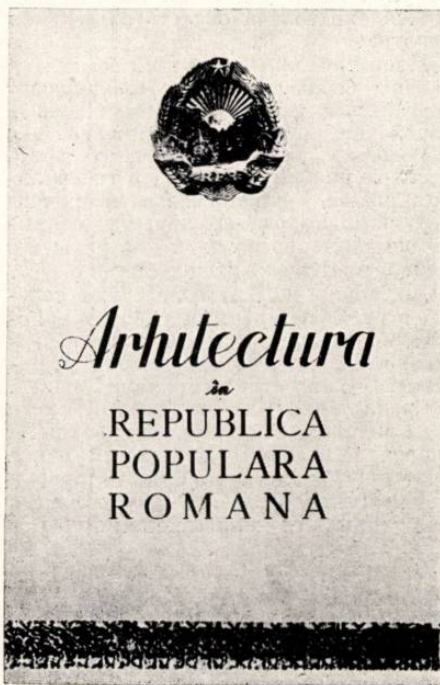
Fotografiile publicate în această lucrare, extrase din materialul mult mai bogat și foarte bine sistematizat, care a fost prezentat în expoziția « Arhitectura în Republica Populară Română » — ce a reperat un meritat succes în vara anului 1952 la Moscova și Leningrad — ne sunt înfățișate pe categorii de monumente și epoci, în următoarea ordine:

- Construcții noi (43 imagini);
- Arhitectura orașelor în secolul XIX și începutul secolului XX (13 imagini);
- Arhitectura veche (46 imagini);
- Arhitectura locuinței populare (41 imagini).

Pentru a sublinia importanța materialului publicat, autorii lucrării prezintă la început, într-o scurtă introducere, fazele principale ale dezvoltării arhitecturii în țara noastră.

Publicații de genul acesta, menite în primul rând să umple o parte din golul atât de resimțit în domeniul documentării cu privire la arhitectura țării noastre, sunt foarte bine venite.

Nu cunoaștem intenția autorilor, adică dacă au voit să facă din acest album o operă de popularizare a unor variate monumente de arhitectură, ori s'au gândit să întocmească o lucrare științifică de documentare. Puținele date cuprinse în prefață și modul de grupare, mai degrabă întâmplător, al imaginilor, ne face să credem că prima ipoteză este mai aproape de adevăr. Socotim, însă, că printr'un mic efort, lucrarea ar fi putut satisface ambele nevoi, ceea ce ar fi însemnat, fără îndoială, un progres și un câștig în plus. Pentru aceasta ar fi trebuit, însă, revizuită și puțin lărgită, în

primul rând notația introductivă, arătându-se succint, dar în mod științific, cu caracterizările necesare, etapele principale ale evoluției arhitecturii de pe teritoriul Republicii Populare Române, începând cu vremurile neolitice (fiindcă primele urme în domeniul activității constructive autohtone se referă la această perioadă, căreia îi aparțin, între altele, resturile de locuințe care formau satul întreg descoperit în săpăturile arheologice ale Institutului de Istorie al Academiei R.P.R. în anii 1949 și 1950, pe botul de deal numit Holm, lângă Hălășești în regiunea Iași) și sfârșind cu zilele noastre.

Pentru vremurile orânduirii feudale, care au lăsat în domeniul construcțiilor mărturii bogate și valoroase din punct de vedere artistic, înfățișarea etapelor evolutive trebuie făcută ținându-se seama de faptul că monumentele de arhitectură ale acestei

vremi prezintă, ca stiluri, forme și detalii, trăsături particulare, caracteristice celor trei mari regiuni ale țării: Transilvania, Țara Românească și Moldova. Etapele evolutive trebuiau deci înfățișate — expectându-se bineînțeles și cronologia, în cadrul fiecărei regiuni. Ilustrația — destul de bogată dar nu totdeauna bine aleasă în publicație — trebuia să urmeze la rândul ei aceeași desfășurare în ce privește regiunea și cronologia.

Iată și câteva îndreptări ce se impun alături de unele date care sunt indicate greșit sau nu sunt indicate; ar fi trebuit să se serie: pentru biserica Sf. Niculae din Rădăuți: construită probabil în jurul anului 1360; pentru biserica mănăstirii Cozia: construită în jurul anului 1390; pentru mănăstirea Hurez: 1689—1693; pentru biserica din Strehaia: 1645; pentru biserica mănăstirii Văcărești: 1716—1722; pentru paraclisul aceleiași mănăstiri: 1736; pentru biserica Voronețului: 1488, adăugită și pictată în 1547; pentru biserica Golia din Iași: 1650—1660; pentru Biserica Neagră din Brașov: începută în 1385, sfârșită în 1477, etc. În capitolul « Arhitectura locuinței populare » trebuie precizate câteva identificări. Astfel, casa arătată sub nr. 9 nu este din regiunea Craiova, ci din satul Pietroșița-Dâmbovița regiunea Ploiești; casa arătată sub nr. 11, actualmente mutată în Muzeul Satului din București, nu provine din regiunea Pitești, ci din satul Ciau, regiunea Craiova.

Inceputurile promițătoare făcute cu această publicație, alături de care putem cita și colecția de « Documente de Arhitectură Românească » pregătită în cadrul catedrei de Istoria Arhitecturii dela Institutul de Arhitectură « Ion Mincu » ne îndreptătesc să așteptăm apariția — sub auspiciile și îndrumările Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții al Consiliului de Miniștri și ale Uniunii Arhitecților din R.P.R. — de lucrări noi și mai variate și mai cuprinzătoare.

Резюме статей журнала

В СВЯЗИ С ПРОЕКТИРОВАНИЕМ ТИПОВЫХ СЕКЦИЙ ЖИЛЫХ ЗДАНИЙ

Арх. И. Сильван

Статья анализирует главным образом решения типовых секций крупных жилых зданий, разработанных за последние 3—4 года Институтом проектирования сооружений и, позже, Институтом проектирования городов, жилых и общественных зданий.

Наряду с некоторым прогрессом, достигнутым в деле типизации строительства, в проектировании жилых зданий ещё сохранился целый ряд серьезных недостатков, которые являются результатом недостаточно глубокого изучения советской документации и поверхностного разрешения комплексных задач, связанных с этим вопросом.

Проектировщики не всегда выполняют элементарные требования планировки и комфорта, ошибочно применяют принцип экономии и понижения себестоимости, занижая для этого размеры некоторых помещений; они жертвуют иногда хорошей планировкой для сохранения пластического эффекта, не оказывают должного внимания вопросам внутренней отделки помещений, а также не применяют с достаточной смелостью новую технику.

Ввиду насущных требований, поставленных перед архитекторами в области проектирования жилых зданий, для того чтобы выразить в своих проектах заботу о трудящихся и дать им возможность жить в красивых и уютных домах, и в то же время для того чтобы проектированием обеспечить строительные работы, которые можно было бы выполнить быстро, экономно и доброкачественно, — единственным правильным методом проектирования может считаться максимальное использование типовых проектов так, как нам указывает ценный опыт Советского Союза.

На основании документации и существующего опыта, при активной помощи Союза Архитекторов, наши архитекторы должны установить основные принципы комфорта и художественного оформления жилых зданий, которые будут проектироваться в будущем, ликвидируя таким образом отставание в деле проектирования в этой области.

ОЗЕЛЕНЕНИЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ ГОРОДОВ

Доцент арх. Р. Лаурьян

После критического анализа вопроса озеленения в капиталистических городах, автор указывает на успехи достигнутые в этой области в Советском Союзе и устанавливает принципы проектирования озеленения в социалистическом городе.

Преследуя цель улучшения жизненных условий трудящихся, при планировке системы озеленения необходимо

принимать во внимание местные природные условия, архитектурную структуру города и нормы посадок, установленные на основании научных методов.

Озелененные территории в социалистическом городе отличаются своим оборудованием, устройством в связи с времяпрепровождением в них трудящихся во время отдыха, а также художественной идеей, которая является основой для их оформления.

Непрерывная забота народно-демократического строя в нашей стране об улучшении условий жизни трудящихся охватила и область озеленения городов.

Многочисленные парки, сады и скверы были созданы и продолжают создаваться для того, чтобы жизнь в городе стала лучше и приятней.

Решение партии и правительства от 13-го ноября 1952 года о генеральном плане социалистической реконструкции города Бухареста открыло широкие перспективы для развития парков и садов в нашей столице.

Последние работы были осуществлены в густо населённых рабочих районах, которые до этого были совершенно заброшены, как например, район «23-го августа» и «Гривица Рошие».

Среди крупных сооружений этого года числится комплекс культуры и спорта «23 августа», который занимает площадь около 50-ти гектаров и главным элементом которого является спортивный стадион вместимостью в 80.000 мест.

В заключение автор указывает на принципы, которые должны лежать в основе проектирования системы озеленения и делает ряд конкретных предложений для создания зеленых пространств, как в городе, так и в пригородной зоне.

ОБ АРХИТЕКТУРЕ НОВОГО ЗДАНИЯ НА ПЛОЩАДИ РЕСПУБЛИКИ

Проф. арх. П. Маковой

Эта статья написана по поводу прений, открытых отделом теории и критики Союза Архитекторов РНР, в связи с новым зданием, построенным недавно на Площади Республики в Бухаресте, по проекту профессора арх. К. Борденака и содержит наиболее важные замечания и критику относительно оформления этого здания.

Проф. арх. П. Маковой указал, что произведение проф. арх. Р. Борденака имеет целый ряд достоинств и содействует в первую очередь украшению площади Республики. Кроме того, несмотря на то, что эта постройка служит только лишь маскировкой, автор постарался придать больше содержательности боковым фасадам, предусмотрев на будущее возможность переделки существующих зданий по Каля Викторией и по улице Академии.

Главным достоинством этого здания является обработка деталей, которые были разработаны красиво, с большой тонкостью и даже силой.

Главной задачей проектировщика было создать сооружение, которое закрыло бы со стороны площади беспорядочные и бесформенные глухие стены здания, принадлежавшего бывшему обществу «Дженерала», такое архитектурное сооружение, которое служило бы элементом связи с окружающей застройкой, и подчиненным единству ансамбля, включенным как можно гармоничнее в среду существующих зданий.

Однако проектировщик, заняв индивидуалистическую точку зрения, рассматривал свое сооружение как главное на площади, как сооружение, которому должны быть подчинены прочие существующие элементы и не поставив задачу выразить в этом труде новое идейное содержание, связанное с нынешними стремлениями нашего народа.

В связи с этой индивидуалистической точкой зрения был допущен целый ряд недостатков и ошибок в разработке проекта этого здания, которое представляет собой часть цельного ансамбля.

Тов. проф. арх. Р. Борденাকে, не поставив перед собой вопроса идейного содержания, которое должно было быть выражено в данной работе, не имел правильного подхода к использованию элементов классической архитектуры, не переработал их критически и новаторски, для того, чтобы создать что-то новое, современное, соответствующее новому содержанию.

Прения, которые велись о произведении проф. арх. Р. Борденака, показали ясно, что, для того чтобы архитекторы нашей страны смогли выполнить стоящие перед ними важные задачи, необходимо чтобы они решительно боролись в первую очередь против индивидуалистических тенденций, углубляли и выявляли идейное содержание, которое должно быть выражено в их творчестве, стремились бы придать своим произведениям самые естественные и гармонические формы в сочетании с архитектурным ансамблем города.

НОВЫЕ ЖИЛЫЕ ЗДАНИЯ В ГОРОДЕ ЯССЫ

Арх. Л. Аксельрад

Для того чтобы способствовать повышению жизненного уровня трудящихся города Яссы и, в то же время, содействовать украшению города, было выполнено, в связи с местной перепланировкой города, проектное задание по постройке ста квартир для трудящихся одного из предприятий города.

Статья содержит целый ряд соображений, относительно обоснования выбора территории, а также критические замечания об архитектурной композиции квартала и о разрешении пластического выражения уличного фронта.

S U M A R

Un an de activitate

pag. 1

Arh. Silvan

In legătură cu proiectarea secțiunilor-
tip de locuințe

pag. 3

Conf. arh. R. Laurian

Spații libere plantate în orașul
socialist

pag. 16

CRITICĂ ȘI TEORIE

Prof. arh. P. Macovei

Despre arhitectura noii clădiri din
Piața Republicii

pag. 25

DIN PRACTICA PROIECTĂRII

Arh. I. Axelrad

Noi clădiri de locuit în orașul Iași

pag. 32

CRONICA

pag. 33

RECEN II

Prof. arh. Gr. Ionescu

« Arhitectura în Republica Populară
Română »

pag. 39

ОДЕРЖАНИЕ

Год работы

стр. 1

Арх. И. Сильван

В связи с проектированием
типовых секций жилых зданий

стр. 3

Доц. арх. Р. Лаурьян

Озеленение социалистических
городов

стр. 16

КРИТИКА И ТЕОРИЯ

Проф. арх. П. Маковей

Об архитектуре нового здания на
площади Республики

стр. 25

ИЗ ПРАКТИКИ ПРОЕКТИРОВАНИЯ

Арх. Л. Аксельрад

Новые жилые здания в городе
Яссы

стр. 32

ХРОНИКА

стр. 33

РЕЦЕНЗИИ

Проф. арх. Гр. Ионеску

« Архитектура в Румынской На-
родной Республике »

стр. 39

ARHITECTURA R P R

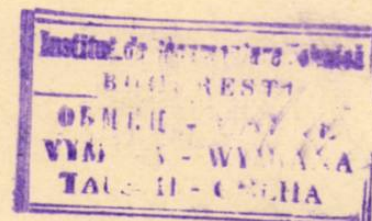
ORGAN AL UNIUNII ARHITECTILOR
DIN R. P. R. ȘI AL COMITETULUI
DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ
ȘI CONSTRUCȚII

REDACȚIA, BUCUREȘTI, Str. EPISCOPIEI, 9
Tel: 6.13.31, 4.07.44

E 1689

KAT

ARHITEKTURA RPR

2
1954

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINISTRI

2
1954

Sistematizarea și reconstrucția orașului Vulcan

Arh. T. IONOMU

Orașul Vulcan face parte din lanțul de așezări miniere din Valea Jiului. Și aici, ca în toate centrele muncitorești ce s-au format sub capitalism, caracterul așezării reflectă lipsa completă de preocupare, atât pentru problema ansamblului urbanistic, cât și pentru crearea unor condiții de viață omenești.

Lipsa de zonificare — datorită căreia industriile nocive se intercalau cu cartierele de locuit, iar căile de transport improprii stânjeneau desfășurarea normală a activității orașului — cum și majoritatea locuințelor insalubre au dus la lipsa celor mai elementare condiții de igienă. În cadrul măsurilor generale luate în întreaga Vale a Jiului cu scopul de a ridica nivelul condițiilor de trai al muncitorilor mineri, Partidul și Guvernul nostru au hotărât să reconstruiască orașul pentru a putea asigura condiții optime de viață și de muncă locuitorilor săi. S-a hotărât realizarea rapidă a unui program masiv de construcții de locuințe noi, sănătoase și confortabile, care prin caracterul și aspectul lor să corespundă cerințelor actuale ale minerilor.

Primele construcții de blocuri au fost realizate în anul 1952. În contrast izbitor cu vechile cocioabe, au început să se înalțe blocuri cu mai multe etaje, cu apartamente luminoase și confortabile, cu toate instalațiile sanitare, oferind minerilor condiții de trai mult superioare.

În 1952 nu exista, însă, un studiu de sistematizare a orașului, ceea ce a dus la alegerea unui amplasament și a unei compoziții arbitrare, care a generat unele greutăți proiectării clădirilor etapei de construcție din anul 1953. Pentru a putea porni la proiectarea acestei etape, colectivul de arhitecți a elaborat, în primul rând, o schiță principală

de sistematizare, care să servească apoi ca bază de dezvoltare a studiului ansamblului.

Schița de sistematizare și proiectele construcțiilor din etapa 1953 au fost realizate în cadrul ISPROR de către un colectiv de proiectare condus de arh. T. Ionomu în colaborare cu arhitecții G. Hariton, P. Simionescu, E. Machedon și S. Farb.

Realizarea acestei schițe de sistematizare trebuia să asigure organizarea și îmbunătățirea teritoriului, astfel încât să creeze condiții optime, atât pentru desfășurarea procesului de producție, cât și a celorlalte aspecte ale vieții de zi cu zi a muncitorilor.

Pe scurt, situația existentă era următoarea:

Vulcanul, mic orașel minier se desfășoară într-o vale strîmtă, pe trei terase succesive, cu denivelări între 10 și 15 m fiecare.

Fondul de locuit moștenit dela regimul capitalist este format în cea mai mare parte din case sărăcăcioase, mici, vechi, numai cu parter, multe amplasate în lunca inundabilă a Jiului.

Majoritatea sînt insalubre și pot constitui numai o valoare locativă de moment, trebuind însă să fie înlocuite în întregime.

Orașul se întinde pe o suprafață prea mare față de populația pe care o adăpostește, avînd o densitate prea redusă și fiind lipsit aproape în întregime de înzestrări edilitare.

Circulația rutieră de tranzit, care are pante neadmisibile, ca de altfel multe alte drumuri de circulație locală, se face prin strada principală a orașului, stînjenindu-i astfel activitatea.

Dotările lipsesc în întregime. Doar o singură școală — care are un local potrivit — și câteva biserici de oarecare valoare artistică merită să fie păstrate.

Calea ferată de tranzit intersectează de nivel acelele spre locurile de muncă și, prin faptul că traversează cartierele de locuit, agravează și mai mult situația acestei așezări.

Prin tema rezultată din planul general de sistematizare de suprafață a Văii Jiului, întocmit anterior, s-a fixat pentru orașul Vulcan un număr sensibil sporit al populației viitoare, față de situația actuală, și o densitate medie a populației de circa 350 loc./ha.

Se cerea, crearea unei noi zone industriale, se stabileau traseele principale ale unui drum de tranzit, ale căii ferate, precum și rectificarea albiei Jiului. Tot astfel, prin planul economic de perspectivă se mai stabilea și diagrama mișcării muncitorilor către locurile de muncă.

★

Față de situația existentă și de problemele puse de temă, colectivul de proiectare a orașului Vulcan a propus o schiță sumară de sistematizare a orașului, trasând unele principii de dezvoltare a viitoarei așezări.

Ținându-se seama de relieful terenului, s-a adoptat în primul rând o zonificare care să aducă ordine și să claseze diferitele funcțiuni. Corectînd situația existentă, acestea au fost grupate pe categorii: industrie, cartiere de locuit, dotări, zone verzi, circulații.

Instalațiile industriale au primit amplasamente în zone speciale, izolate și înconjurată de mari spații verzi de protecție sanitară, menite să apere cartierele de locuit de incomoditatea și nocivitatea produsă de funcționarea industriilor.

Pentru cartierele de locuit s-a rezervat o zonă de circa 70 ha, situată pe înălțimea teraselor superioare care domină valea în amfiteatru. Degajate astfel către aer curat, ele sînt așezate pe un teren mai sănătos și sînt ferite de umezeala din luncă.

Poziția dominantă deschide orașului perspective frumoase către mai multe direcții și permite totodată și desfășurarea lui cu un profil interesant de-a lungul cornișelor naturale ale teraselor.

Zona de locuințe este destinată să cuprindă în mare majoritate apartamente în blocuri, avînd subsol, parter și trei etaje. Locuințele vor avea un caracter specific orașene și corespunzător unui nivel de viață ridicat.

Tot în cadrul schiței de sistematizare, pe baza experienței și normelor sovietice, s-a stabilit numărul și felul dotărilor cu amplasamentele lor.

Clădirile de interes public, Sfatul Popular, Oficiul P.T.T., banca, sălile de spectacol, restaurantele și marile magazine au fost grupate într-o compoziție centrală, formînd centrul civic. Acesta urmează a fi centrul de compoziție al planului orașului către care converg străzile principale și o esplanadă pentru manifestări de masă, ce se deschide către cornișa cu alei de plimbare înspre perspectivele largi ale dealurilor înconjurătoare.

Pentru școli și spitale au fost de asemenea fixate poziții dominante și degajate în spații verzi, iar piața alimentară și târgul au primit amplasamente în marginea vestică,

avînd acces ușor, atît pentru populația orașului pe care o va servi, cît și pentru aprovizionarea cu marfă de pe drumul de tranzit sau din pasul Vulcan.

Locuințele propriu-zise au fost grupate în blocuri, în cadrul unor cartiere avînd suprafețe dela 6—9 ha, organizate după ultimele metode sovietice, pe alveole perimetrale, formînd curți gospodărești, în jurul unor mari spații verzi destinate pentru odihnă, agrement și sport.

Cuartalele cuprind și dotările de creșe și grădinițe pentru copii, care nu vor mai fi astfel obligați să traverseze străzile sau să parcurgă distanțe mari pentru a ajunge la ele.

Au fost rezervate cartiere speciale pentru construirea de locuințe individuale (case numai cu parter, dispunînd de o parcelă de teren ce poate fi cultivată).

În cuprinsul orașului s-au dezvoltat mici centre de interes local: piețe, scuaruri degajînd cîte o biserică veche, amenajări verzi cu trepte, fîntîni și alei, mici pîraie și pînze de ape amenajate prin folosirea vechilor torenți de munte ce urmează a fi regularizați.

Intr-un mare spațiu verde, de-a lungul Jiului rectificat, s-a prevăzut zona sportivă și parcul de cultură și odihnă al orașului. Prin instalațiile de epurare ce urmează a se executa, apele râului, care în prezent sunt negre din cauza deversărilor dela instalațiile industriale, își vor căpăta claritatea, redobîndînd rolul de element urbanistic natural, putînd astfel să devină o sursă de înfrumusețare a orașului și nu de urîțire a lui.

S-a dat o deosebită atenție studiului general al circulațiilor de diferite categorii, care pune probleme grele.

Marile circulații de legătură exterioară, adică drumul de tranzit, linia ferată curentă, cît și o linie de cale ferată îngustă deservind deplasarea muncitorilor de-a lungul văii, au fost degajate și ele din zonele de locuit, la o distanță minimă de 50 m și au fost mărginite de-a lungul lor cu fișii de plantație înaltă de protecție sanitară, împiedicînd astfel ca sgomotele lor să stînjenească odihna muncitorilor.

În studierea traseelor acestor circulații s-a ținut seama ca ele să corespundă destinației lor specifice de căi de circulație rapidă (șoseaua de tranzit urmînd a deveni o autostradă pentru viteză de 80 km/oră), reducîndu-se la minimum intersecțiile lor cu căile de circulație locală și cu marile fluxuri de scurgere ale muncitorilor către locurile de muncă.

Intersecțiile au fost studiate cu treceri la nivele diferite, pentru a feri populația de accidente.

Tot în vederea securității, razele de curbă ale șoselei, cît și legăturile ei cu orașul au fost stabilite conform normelor și corespunzător cu viteza de circulație a autovehiculelor. Căile ferate vor fi electrificate, suprimînd astfel o altă sursă importantă de fum și contribuind prin aceasta și mai mult la însănătoșirea atmosferei.

★

Prin concretizarea liniilor mari călăuzitoare ale sistematizării orașului, colectivul de proiectanți a urmărit să asigure baza unei dezvoltări urbane pe principii noi, corespunzătoare noului conținut socialist al orașului, și să creeze condiții optime pentru atingerea unui nivel de trai ridicat al minerilor.